fi deschisă" pentru Franja, aceasta rămînînd liberă să participe sau nu. În completare, purtătorul de cuvînt al ministrului de externe englez a exprimat speranța acestuia că reprezentantul Franței va asista totuși la reuniunea de săptămîna aceasta.

La Whitehall se recunoaște că reușita sau eșecul viitoarei reuniuni a Consiliului U.E.O. va influența serios asupra noii politici a Angliei în legătură cu Piața comună și cu integrarea europeană.

Berlin

HOTĂRÎREA MINISTERULUI DE INTERNE AL R. D. GERMANE

La 5 martie, urmează să aibă loc sesiunea Adunării federale a R.F. a Germaniei și alegerea noului președinte vest-german. Anunțînd acest fapt, guvernul Germaniei occidentale a ales drept sediu al acestui eveniment din viața politică vest-germană Berlinul occidental care, după cum se știe, nu face parte din teritoriul R.F. a Germaniei, avînd statut de unitate politică de sine stătătoare.

Această hotărîre a guvernului vest-german repetă acțiuni anterioare asemănătoare care au fost întotdeauna apreciate ca încălcări ale normelor de drept internațional. În actuala conjunctură internațională — se desprinde din opiniile exprimate în numeroase cercuri politice vest-europene — un asemenea act nu e menit să contribuie la normalizarea situației, la întărirea cauzei colaborării și destinderii în Europa.

Zilele acestea a fost dat publicității comunicatul Ministerului de Interne al R.D. Germane în care se arată că, datorită atitudinii adoptate de R. F. a Germaniei, guvernul R.D. Germane a hotărît interzicerea călătoriei pe teritoriul R.D.G. spre Berlinul occidental a membrilor Adunării federale vest-germane (membrii Bundestagului, membrii Camerelor provinciale), a colaboratorilor acestora și a ofițerilor superiori ai Bundeswehrului. De asemenea, transportul de material de lucru al plănuitei Adunări federale vest-germane în Berlinul occidental prin R.D.G. va fi împiedicat, conform prevederilor în vigoare. „Se atrage atenția cu tărie — se spune în încheierea comunicatului — că guvernul R.F. a Germaniei poartă întreaga răspundere pentru toate urmările acțiunilor lui care contravin dreptului internațional".

Agenția France Presse nota luni hotărîrea guvernului federal de a nu renunța la proiectul său și de a utiliza în acest scop calea aeriană de acces în Berlinul occidental, iar la 10 februarie, guvernele Franței, S.U.A. și al Marii Britanii emiteau o declarație comună în care sprijineau poziția R.F. a Germaniei.

Madrid

DUPĂ DECRETUL DIN 24 IANUARIE

Spania a intrat în cea de-a treia săptămînă a „stării excepționale". Cîteva zile în urmă, vicepreședintele Luis Cararo Blanco explica în fața „cortes"-urilor „cauzele" care au condus guvernul spaniol la decretul din 24 ianuarie. Acestea ar fi fost expresia dorinței guvernului de a „proteja liniștea și bunăstarea tuturor". Măsurile luate „nu pot fi însă în nici un caz considerate ca o restrîngere a libertății", a adăugat amiralul Cararo Blanco. Cuvintele sale au fost însă contrazise de represaliile care au avut loc în toate orașele țării. Numărul exact al celor arestați nu poate fi încă stabilit. În afara Madridului și Barceloniei, nimeni nu poate ști ce se petrece în provincie. Presei i s-a interzis orice relatare despre arestări. S-au putut observa totuși două „faze" în acțiunea de represalii a guvernului. Dacă în primele zile arestările se refereau în special la „agitatorii" din rîndul studenților, la conducătorii „Comisiilor muncitorești" ilegale și a unor preoți, în perioada următoare acțiunea a cuprins și o serie din personalitățile vieții politice și culturale, în special profesori universitari, juriști, ziariști. Majoritatea acestora aparțin acelor cercuri ale opoziției creștin-democrate sau social-democrate, care în ultimii zece ani au acționat în direcția instaurării unui proces de democratizare în Spania.

În cuvîntarea sa, vicepreședintele L. Cararo Blanco vorbea despre instituirea stării excepționale ca despre rezultatul hotărîrii guvernului de a „sfîrși cu agitația" din țară, trădînd prin aceasta teama conducătorilor Spaniei în fața iminenței unui val de greve și manifestații, dorința lor de a-l împiedica. După cum observa secretarul general al P.C. din Spania, Santiago Carillo, în interviul acordat săptămînalului „L'Humanité-Dimanche", gestul guvernului a avut efectul contrar celui scontat. Dovadă : manifestațiile și grevele izbucnite la Madrid, Barcelona, San Sebastian și alte orașe ale Spaniei. Evocînd perspectiva unei ascuțiri a luptei clasei muncitoare spaniole în viitorul foarte apropiat, Santiago Carillo subliniază că „actualmente noi avem nevoie evidentă de solidaritatea muncitorilor și a tuturor forțelor progresiste și democratice din lume".

În plină „stare excepțională" vizita ministrului francez al afacerilor externe, Michel Debré, a constituit o solicitare a interesului cercurilor politice și în direcția politicii externe a guvernului de la Madrid. Cercurile oficiale spaniole au întîmpinat favorabil vizita ministrului Debré care, spun ele, ar putea, pe de o parte, ajuta Spania să-și regăsească locul în concertul națiunilor, obiectiv urmărit de mai mulți ani, pe de altă parte, să-și întărească poziția în negocierile cu Washingtonul privind reînnoirea acordului asupra bazelor americane în Spania. În cadrul convorbirii cu omologul său spaniol, Maria Fernando Castiella, Michel Debré a dezaprobat instituirea stării excepționale, remarcînd repercusiunile pe care le poate avea actul de la 24 ianuarie asupra climatului relațiilor franco-spaniole.

Liana ENESCU

Furtuni de zăpadă de o intensitate neobișnuită s-au abătut în aceste zile asupra New York-ului, blocînd circulația pe străzi și șosele. Marile aeroporturi ale orașului au fost închise

Pe insula Okinawa, populația a organizat o nouă demonstrație de protest împotriva prezenței bombardierelor și submarinelor americane

SINTEZE

Universalitatea principiilor fundamentale ale dreptului internaţional

Conf. univ. dr. Gheorghe Moca

O trăsătură esenţială a relaţiilor internaţionale contemporane constă în caracterul lor mondial, în faptul că se desfăşoară cu participarea tot mai activă a statelor de pe toate continentele. Spre deosebire de perioade istorice din trecut, cînd viaţa internaţională era dominată de cîteva state puternice, care acţionau în mod arbitrar, fără a ţine seama de interesele majorităţii statelor şi popoarelor sau chiar în dauna lor, în zilele noastre — ca rezultat al transformărilor petrecute în viaţa internaţională şi, înainte de toate, al formării şi dezvoltării sistemului mondial socialist, al creşterii influenţei forţelor sociale progresiste, antiimperialiste — se creează condiţii tot mai favorabile pentru o rezolvare constructivă a problemelor internaţionale, conform cu cerinţele menţinerii păcii şi securităţii, ale adîncirii colaborării, pe baze egale, între toate statele şi cu respectul deplin al independenţei şi suveranităţii lor naţionale.

Realităţile vieţii internaţionale au impus cu necesitate crearea unor mijloace juridice adecvate, statornicirea în relaţiile dintre state a unor norme cu ajutorul cărora să fie transpuse în viaţă aceste deziderate vitale ale popoarelor. Aceste norme îşi găsesc expresia în regulile cele mai generale de conduită acceptate unanim de state : respectul suveranităţii şi independenţei naţionale, egalitatea în drepturi şi avantajul reciproc, neamestecul în treburile interne, nerecurgerea la forţă, rezolvarea pe cale paşnică a diferendelor internaţionale, îndeplinirea obligaţiilor asumate de state.

Statele membre ale comunităţii internaţionale au consacrat şi recunoscut asemenea reguli drept principii fundamentale ale dreptului internaţional, şi-au asumat angajamentul de a respecta o serie de documente internaţionale cu valoare universală printre care Carta O.N.U. — cod al principiilor de bază ale relaţiilor dintre state. Din însăşi crearea O.N.U. a decurs imperativul respectării Cartei Naţiunilor Unite de către toate statele membre, indiferent de mărimea, de situarea lor geografică sau de sistemul social-politic căruia îi aparţin. Principiile formulate în Carta O.N.U. s-au găsit ulterior înscrise în numeroase alte importante documente, multilaterale sau bilaterale.

Instaurarea unui adevărat climat de pace, securitate şi înţelegere internaţională, asigurarea libertăţii şi progresului popoarelor nu sînt posibile în epoca noastră decît prin respectarea principiilor fundamentale ale relaţiilor dintre state, în fruntea cărora se află dreptul fiecărui popor de a-şi hotărî singur soarta, de a-şi alege calea de dezvoltare pe care o socoteşte cea mai corespunzătoare aspiraţiilor şi năzuinţelor sale. S-a dovedit cu prisosinţă faptul că, atunci cînd în relaţiile dintre ele statele au acţionat în respectul acestor principii, s-au creat condiţii favorabile pentru reglementarea paşnică a unor probleme litigioase, pentru însănătoşirea atmosferei internaţionale şi dezvoltarea cooperării multilaterale, în interesul cauzei păcii şi progresului în întreaga lume. Dimpotrivă, istoria stă martoră faptului că întotdeauna cînd aceste principii au fost încălcate şi înlocuite printr-o politică de dictat şi forţă, de presiuni şi amestec în treburile interne ale altor state, omenirea a fost pusă în faţa unor focare de încordare internaţională, pacea şi securitatea internaţională au fost confruntate cu primejdii deosebit de grave, iar interesele vitale ale popoarelor au suferit prejudicii uriaşe.

O ilustrare concludentă în acest sens o constituie intervenţia cercurilor agresive din S.U.A. în Vietnam, care a generat o gravă ameninţare pentru pacea mondială. De altfel, nu întîmplător cercurile imperialiste, reacţionare, întreprind acţiuni de tot felul, făţişe sau oculte, îndreptate împotriva suveranităţii, independenţei şi integrităţii teritoriale a statelor, substituie regulilor fundamentale de conduită în relaţiile dintre state practici întemeiate pe diverse teorii care încearcă să justifice dominaţia puterilor imperialiste asupra unor popoare şi state suverane, împărţirea lumii în „zone de influenţă". Prin ce s-au soldat acţiunile desfăşurate sub „umbrela" unor astfel de teorii ? Prin subordonarea unor state şi popoare de către imperialism, prin presiuni economice şi politice, prin amestecul în treburile interne ale altor ţări, mergînd pînă la intervenţie directă, prin prezenţa trupelor şi a bazelor militare străine pe teritorii situate la mii de kilometri depărtare de frontierele proprii. Asemenea practici şi metode au costat deosebit de mult popoarele lumii, nevoite să facă mari sacrificii pentru apărarea intereselor naţionale, a dreptului suveran la o existenţă liberă, de sine stătătoare.

În aceste împrejurări, un sprijin dintre cele mai puternice în lupta popoarelor împotriva imperialismului, pentru pace şi securitate îl constituie tocmai înfăptuirea consecventă a universalităţii principiilor fundamentale ale relaţiilor dintre state, obligaţia tuturor statelor lumii de a le respecta cu stricteţe în toate domeniile raporturilor dintre ele. Nu întîmplător, de la tribuna celei de-a XXIII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., reprezentanţii majorităţii covîrşitoare a statelor au considerat drept o piatră unghiulară a asigurării climatului de pace şi securitate în lume, respectul strict al acestor principii de justiţie şi echitate.

Socialismul creează baza obiectivă pentru stabilirea unor noi relaţii, nu numai între oameni ci şi între popoare, bazate pe echitate şi încredere reciprocă, pe egalitate deplină în drepturi şi întrajutorare frăţească. Esenţa relaţiilor dintre ţările socialiste implică, în cel mai riguros înţeles al cuvîntului, aplicarea deplină şi ridicarea pe o nouă treaptă a principiilor democratice în viaţa internaţională. Tocmai socialismului, în opoziţie cu criteriile imperialiste de organizare a lumii după sistemul dominaţiei celui puternic asupra celui slab, îi este proprie lupta pentru asigurarea respectării integrale a principiilor unanim recunoscute ale dreptului internaţional.

Încă acum 100 de ani, în „Manifestul Constitutiv" al Asociaţiei Internaţionale a Muncitorilor, Karl Marx chema clasa muncitoare să se unească pentru a face *„în aşa fel încît legile simple ale moralei şi echităţii, care trebuie să reglementeze relaţiile dintre persoanele particulare, să devină legi supreme în relaţiile dintre naţiuni. Lupta pentru o asemenea politică externă face parte din lupta generală pentru eliberarea clasei muncitoare"*.

În acelaşi spirit, V.I. Lenin, în întreaga activitate pe care a desfăşurat-o atît pe plan teoretic cît şi practic, a susţinut cu consecvenţă necesitatea recunoaşterii şi respectării dreptului fiecărei naţiuni de a-şi hotărî singură soarta, ca o condiţie *sine qua non* a unei colaborări trainice a oamenilor muncii din toate ţările, a tuturor popoarelor. De altfel, este important de evidenţiat faptul că V.I. Lenin

criticînd — în 1914 — pe cei care respingeau ideea autodeterminării și independenței naționale și o calificau drept o idee „burgheză", sublinia misiunea socialismului de a transpune asemenea idei în realitate și accentua faptul că proletariatul aplică *„mai consecvent, mai complet, cu mai multă hotărîre ceea ce este DEMOCRATIC în ele"*.

În socialism, principiile fundamentale ale dreptului internațional își îmbogățesc conținutul cu noi trăsături caracteristice, capătă un teren de aplicare în cel mai înalt grad favorabil manifestării lor depline și consecvente ; ca atare, ele nu sînt cîtuși de puțin anulate, nu devin simple „considerente juridice formale", ci își păstrează întreaga lor valabilitate. Mai mult decît atît. Socialismul, orînduirea cea mai înaintată din istorie, poate cunoaște deplina sa afirmare numai în condițiile în care fiecare popor, fiecare națiune este pe deplin independentă, stăpînă în țara sa, și numai în măsura în care statele socialiste contribuie în modul cel mai consecvent la statornicireă în relațiile dintre ele și în întreaga lume a unor relații bazate pe echitate și respect reciproc.

Statelor socialiste — promotoare ale progresului și păcii în lumea contemporană — le revine o deosebit de mare răspundere în aplicarea deplină a unor asemenea principii, în statornicirea și consolidarea lor pe planul relațiilor interstatale contemporane, în afirmarea legalității internaționale. Aceasta corespunde intereselor fundamentale ale fiecărei țări socialiste și ale întregului sistem mondial socialist în ansamblul său, cauzei păcii și socialismului, constituie o condiție indispensabilă pentru ca socialismul și ideile sale să-și exercite tot mai puternic influența asupra evoluției vieții internaționale contemporane. Dezvoltarea relațiilor dintre țările socialiste, a cooperării lor multilaterale pe baza principiilor marxism-leninismului și internaționalismului socialist, reprezintă temelia dezvoltării și perfecționării continue a acestor relații, în interesul popoarelor.

Dezvoltarea normală a relațiilor dintre state, colaborarea lor trainică, nu pot fi concepute în afara principiilor unanim recunoscute ale dreptului internațional, expresie a unor cerințe obiective ale evoluției ascendente a societății noastre. Orice tendință de a ocoli sau ignora aceste principii — în practică sau prin formularea unor teze de felul celor privind „suveranitatea limitată" sau „integrarea" supranațională — sînt de natură să frîneze relațiile dintre state, să afecteze climatul politic internațional.

Respectarea principiilor de bază ale dreptului internațional constituie un criteriu esențial al aprecierii caracterului licit sau ilicit al actelor statelor în sfera relațiilor dintre ele. Prin acest criteriu se poate delimita activitatea legală a statelor de ceea ce este ilegal, interzis, în viața internațională, aceasta reprezentînd temelia legalității internaționale. Apare astfel limpede că legalitatea internațională este *unică* și *indivizibilă*, ea implicînd în egală măsură pentru toate statele, mari sau mici, obligația și răspunderea pentru promovarea și apărarea principiilor dreptului internațional. Apartenența unei țări la un bloc militar nu poate însemna în nici un caz ieșirea ei din sfera de acțiune și ocrotire a principiilor legalității internaționale sau absolvirea ei de răspundere, pentru actele sale, în fața comunității statelor lumii. În menținerea păcii și securității internaționale, principiile Cartei O.N.U. sînt obligatorii pentru toate statele lumii, fiecare stat membru al O.N.U. avînd totodată datoria de a nu contraveni, prin obligațiile asumate în relațiile sale cu alte state, obligațiilor decurgînd din calitatea sa de membru al Organizației. Organizației Națiunilor Unite îi incumbă sarcina de a contribui la respectarea de către state a principiilor fundamentale ale dreptului internațional, înscrise în Cartă, recunoscute de toate țările, la destinderea internațională, la dezvoltarea cooperării în condiții de pace și securitate.

În acest spirit, țara noastră, alături de celelalte țări socialiste, promovează cooperarea internațională pe baza respectării stricte a principiilor dreptului internațional, își manifestă adeziunea sa deplină la aceste principii care constituie temelia întregii sale activități externe. „Intreaga viață internațională învederează — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că una din condițiile fundamentale ale progresului pe calea dezvoltării încrederii și colaborării dintre națiuni este așezarea fermă a raporturilor dintre state pe temelia solidă a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Respectarea strictă a acestor principii, a dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, de a-și alege de sine stătător căile dezvoltării, de a-și exercita prerogativele suveranității naționale, reprezintă premisa esențială a unei colaborări internaționale eficiente și rodnice, chezășia consolidării păcii în lume".

România pune la temelia politicii sale externe întărirea și dezvoltarea continuă a prieteniei și alianței cu toate țările socialiste, extinderea relațiilor de colaborare multilaterală cu aceste țări, activitatea neobosită pentru asigurarea și întărirea coeziunii sistemului mondial socialist, condiție indispensabilă a creșterii rolului și influenței forțelor socialismului asupra desfășurării vieții internaționale contemporane, a întăririi mișcării antiimperialiste mondiale.

În același timp, Republica Socialistă România dezvoltă relații cu toate țările, de pe toate continentele, indiferent de sistemul lor social-politic, pe baza respectării dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, a neamestecului în treburile interne ale altor popoare, a egalității depline în drepturi, suveranității și independenței naționale, a avantajului reciproc. Aceste principii — care constituie o premisă fundamentală a dezvoltării normale a raporturilor dintre state — capătă în zilele noastre un tot mai larg teren de manifestare, se bucură de recunoașterea tot mai multor țări, de sprijinul cercurilor largi ale opiniei publice mondiale.

reflector

O DEMONSTRAȚIE DE FORȚĂ

Recent, ziarul cehoslovac „Prace" a publicat, sub semnătura lui Z. Musil, un articol care, referindu-se la manevrele desfășurate sub patronajul N.A.T.O. pe teritoriul Republicii Federale a Germaniei, în apropiere de granița cu Republica Socialistă Cehoslovacă, arată că o asemenea demonstrație de forță nu face decît să înrăutățească situația generală. Într-o atmosferă de încordare și nesiguranță — scrie autorul articolului — s-ar putea acredita concluzia „că grupările militare ar fi necesare, că ele ar asigura securitatea împotriva amenințării din partea celeilalte grupări". Apreciind că manevrele americano—vest-germane reprezintă și un mijloc prin care N.A.T.O. urmărește să soluționeze diverse probleme interne ale acestui pact, articolul scrie în concluzie : „Preocupările noastre decurg, în primul rînd, din faptul că manevrele se desfășoară tocmai lîngă frontierele noastre, că prin caracterul lor servesc accentuării încordării, și aceasta într-o perioadă în care, poate mai mult decît alte țări europene, noi avem nevoie de liniște și pace, de relații de bună vecinătate cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială".

NOI PARTIDE POLITICE ÎN CIPRU

În Cipru au luat ființă două noi partide politice. Glafcos Clerides, președintele Adunării Naționale și reprezentant al ciprioților greci la convorbirile dintre liderii celor două comunități, a format — împreună cu Polycarpos Gheorgadjis, fostul ministru de interne și al apărării, demisionat cu cîtva timp în urmă — Partidul Democratic Unificat. Dr. Vassos Lyssarides, președinte al Comitetului de solidaritate afro-asiatică din Cipru, a creat cel de-al doilea partid. Formarea celor două partide politice a fost pusă în legătură cu speculațiile tot mai numeroase potrivit cărora, în vara acestui an, ar urma să fie organizate în Cipru alegeri generale, primele după proclamarea independenței insulei în 1960.

PROGRAMUL P.A.M. PENTRU TURCIA

P.A.M. (Programul alimentar mondial O.N.U.-F.A.O.) va oferi Turciei alimente în valoare de 22 milioane dolari pentru a facilita executarea a trei proiecte de dezvoltare economică și socială. Potrivit acestui acord, P.A.M. va furniza alimente, timp de trei ani școlari, la 340 de școli. Economiile realizate de administrația acestor școli vor permite construirea unor alte localuri de învățămînt și ameliorarea regimului alimentar în școlile existente. Un al doilea proiect vizează reconstrucția locuințelor distruse de recentele cutremure de pămînt. P.A.M. va furniza în acest scop alimente în valoare de 10,3 milioane dolari, timp de 4 ani. Al treilea proiect este destinat sprijinirii învățămîntului tehnic de conservare a solului și de utilizare a resurselor hidraulice.

Corespondență din Praga de la Eugen Ionescu

Premierul Oldrich Cernik vorbind ziariștilor în cadrul întîlnirii care a avut loc la președinția guvernului federal cehoslovac

Săptămîna politică cehoslovacă

Atenția observatorilor politici din capitala cehoslovacă a fost reținută, în săptămîna care a trecut, de cîteva evenimente importante printre care ședința Prezidiului C.C. al P.C.C., adunarea cadrelor de conducere și a activului de partid al Armatei populare cehoslovace, conferința de presă a premierului O. Cernik.

În ședința sa din 5 februarie, Prezidiul C.C. al P.C.C. a discutat activitatea concretă a partidului comunist în vederea punerii în aplicare a sarcinilor izvorîte din concluziile ultimelor plenare ale Comitetului Central. În acest scop, s-a subliniat „necesitatea creșterii capacității de acțiune a partidului, premisă hotărîtoare pentru transformarea anului în curs într-un an de activitate concretă, de consolidare politică și economică". Măsurile adoptate de Prezidiu în vederea atingerii obiectivului enunțat sînt cuprinse într-o rezoluție care urmează să fie dezbătută în organizațiile de bază cu ocazia adunărilor generale de alegeri.

Tot pe linia consolidării vieții politice din Cehoslovacia s-a înscris, așa după cum arăta A. Dubcek, prim-secretar al C.C. al P.C.C., și acțiunea de organizare a adunării cadrelor de conducere și a activului de partid din armată. Cei peste 1 600 de participanți la adunare au salutat în mijlocul lor pe Ludvik Svoboda, Alexander Dubcek, Oldrich Cernik și alți conducători de partid și de stat cehoslovaci.

În cuvîntarea sa, președintele R. S. Cehoslovace, Ludvik Svoboda, a arătat, printre altele : „În săptămînile din urmă, am trecut prin situații grele și, uneori, chiar critice. Dar tocmai în aceste condiții s-a confirmat din nou faptul că marea majoritate a poporului nostru se află de partea partidului și statului... Cetățenii noștri sînt interesați în mod sincer și justificat în realizarea treptată a obiectivelor socialiste pozitive ale politicii de după ianuarie. Aceasta reprezintă o grijă îndreptățită pentru ca acțiunea de construire a socialismului în țara noastră să se desfășoare în spiritul acelor principii democratice și umane care sînt proprii socialismului și tradiționale pentru popoarele noastre".

Luînd cuvîntul cu același prilej, A. Dubcek a subliniat, printre altele, poziția fermă a conducerii și a întregului partid, precum și maturitatea politică a poporului în depășirea situației critice de la începutul acestui an ; primul secretar al C. C. al P.C.C. a spus : „Primul și cel mai important învățămînt al ultimelor zile constă în faptul că marea majoritate a poporului sprijină pe deplin linia politică a conducerii partidului și statului și vede în aceasta o cale reală și plină de speranțe pentru înfăptuirea și dezvoltarea concluziilor pozitive ale evoluției de după ianuarie. Al doilea învățămînt constă în faptul că oamenii sînt pe deplin conștienți că a sosit timpul de a se trece la fapte, timpul cînd, după discuții, trebuie să urmeze hotărîri, iar după hotărîri îndeplinirea lor disciplinată. De aici și izvoarele celui de-al treilea învățămînt — respingerea aproape unanimă a aventurismului, a curentelor extremiste care, prin cererile și acțiunile lor, mențin societatea într-o stare de încordare permanentă, ce se transformă din nou și din nou în crize acute. Oamenii vor să trăiască și să muncească în liniște, să aibă garanția viitorului. Pe bună dreptate, ei cer conducerii de partid să acționeze hotărît împotriva a tot ceea ce vine în contradicție cu această dorință". Primul secretar al C.C. al P.C.C. a subliniat că, în prezent, problema politică fundamentală constă în întărirea rolului conducător al partidului, în creșterea influenței sale.

Alexander Dubcek a participat de asemenea la ședința de dare de seamă și alegeri a Cooperativei agricole unice din comuna sa natală, Ugrovec (Slovacia). Luînd cuvîntul în cadrul adunării, primul secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia a subliniat : „Nu vom obține succese dacă nu vom face decît să apărăm principiile politicii de după ianuarie. Trebuie să dezvoltăm toate valorile acestei politici, adaptîndu-le la actuala realitate mai complicată". A. Dubcek a arătat că : „Abordarea activă a moștenirii naționale, a poruncilor progresiste ale istoriei naționale constituie o parte integrantă a politicii de după ianuarie. A recurge la istorie, a căuta în ea învățăminte și forță de muncă, nu numai că nu contrazice marxismul, ci dimpotrivă corespunde uneia dintre tezele importante leniniste care ne învață că tocmai comuniștii trebuie să devină principalii moștenitori ai tuturor tradițiilor și valorilor progresiste și naționale. Astfel, noi am transpus în viață și teza cu privire la respectarea legilor generale de dezvoltare a socialismului și de folosire a particularităților țării în care activează un anumit partid comunist. Sîntem adepții ideii leniniste potrivit căreia fiecare popor trebuie să-și aducă contribuția la dezvoltarea socialistă — a subliniat vorbitorul. Socialismul poate fi o cauză vie numai atunci cînd el este dezvoltat de poporul muncitor, condus de partidul său revoluționar". În continuare, A. Dubcek a menționat că în conformitate cu programul de acțiuni în această perioadă partidul și guvernul iau măsuri practice pentru îmbunătățirea relațiilor cu țările socialiste, și îndeosebi cu U.R.S.S. Întotdeauna, ca și în planurile-program am ținut în mod categoric seama de faptul că republica noastră reprezintă o parte integrantă trainică a sistemului mondial socialist — a subliniat primul secretar.

Un alt eveniment important al săptămînii trecute l-a constituit întîlnirea, în cadrul unei conferințe de presă — care a avut loc la președinția guvernului federal cehoslovac —, a premierului O. Cernik cu circa 100 de ziariști cehoslovaci și străini. În cuvîntul său, premierul cehoslovac s-a referit la unele probleme care stau în atenția guvernului și care decurg din recenta declarație-program adoptată de Adunarea Federală Cehoslovacă.

Referindu-se la participarea Cehoslovaciei la diviziunea internațională a muncii, condiție esențială a dezvoltării economice care pornește de la condițiile specifice ale țării, O. Cernik a arătat că colaborarea în cadrul C.A.E.R. rămîne pentru Cehoslovacia deosebit de importantă. Partea cea mai însemnată din comerțul exterior cehoslovac se realizează cu țările membre ale C.A.E.R. În același timp, a arătat vorbitorul, Cehoslovacia se pronunță pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, în special cu statele capitaliste dezvoltate din Europa occidentală.

În legătură cu problema relațiilor internaționale ale Cehoslovaciei, premierul Cernik a reafirmat că Cehoslovacia va rămîne și pe viitor o verigă fermă a sistemului socialist. Politica externă cehoslovacă se bazează pe apartenența acestei țări la sistemul mondial socialist, militînd totodată pentru rezolvarea pașnică a tuturor problemelor internaționale în litigiu.

Numeroase întrebări ale ziariștilor cehoslovaci și străini s-au referit la poziția Cehoslovaciei într-o serie de probleme internaționale. Premierul Cernik a arătat, printre altele, că recentul protocol comercial semnat între R. S. Cehoslovacă și R. F. a Germaniei este apreciat ca un pas pe calea normalizării relațiilor dintre cele două state. În legătură cu existența grupărilor militare, O. Cernik a spus că Cehoslovacia consideră că, atîta timp cît există o grupare N.A.T.O. îndreptată împotriva țărilor socialiste, este necesară menținerea Tratatului de la Varșovia. Președintele guvernului cehoslovac a arătat că, în scurt timp, guvernul va recomanda Adunării Federale a R. S. Cehoslovace ratificarea Tratatului de neproliferare a armelor nucleare.

Praga, 11 februarie

Proiecte externe ale Administrației NIXON

Întrucît consilierii Casei Albe nu pot fi trași la răspundere de comitetele Congresului, planificarea politicii externe ar trebui să rămînă de resortul Departamentului de Stat, au opinat senatorii William Fulbright și Stuart Symington. Dacă ea ar trece în sarcina lui Henry Kissinger, consilierul președintelui pentru problemele securității naționale, Congresul ar fi privat de dreptul său de a examina hotărîrile Administrației. Rugat, la ultima sa conferință de presă, să clarifice această situație, președintele Richard Nixon a răspuns :

— Secretarul de stat este principalul meu consilier de politică externă și principalul agent al guvernului în îndeplinirea politicii externe. Ca unul dintre prietenii mei foarte apropiați, personali, el îmi dă sfaturi atît independent cît și prin intermediul Consiliului Securității Naționale. S-a întrebat, de asemenea, după cîte știu, cine elaborează și ia hotărîrile. Consiliul Securității Naționale sau Departamentul de Stat ? Răspunsul este : nici unul dintre acestea două. Departamentul de Stat face recomandări președintelui. Consiliul Securității Naționale face recomandări președintelui. Președintele are autoritatea de a lua hotărîri și am intenția de a exercita această autoritate.

De la alegerile din 5 noiembrie, observatorii politici au emis cu insistență supoziția că noul președinte va dori să fie „propriul său secretar de stat", adică să conducă direct politica externă americană. Este, poate, primul președinte din istoria Statelor Unite care își începe mandatul cu o experiență bogată a relațiilor internaționale. Cunoaște personal un mare număr de șefi de state și guverne de pe toate continentele, pe care i-a întîlnit fie în cei opt ani ai mandatului său de vicepreședinte, cînd l-a reprezentat pe președintele Eisenhower pe multe meridiane ale globului, fie în ultimii ani, consacrați în bună măsură călătoriilor peste hotare.

Conferința de presă a președintelui Nixon

Prima ședință importantă a actualei Administrații a fost, chiar a doua zi după inaugurare, o ședință a Consiliului Securității Naționale. Spre deosebire de John Kennedy și de Lyndon Johnson, care convocau numai ocazional acest organism consultativ, Richard Nixon i-a fixat un program cuprinzînd două ședințe de lucru săptămînal, fapt interpretat ca semn al ponderii ce i se acordă. De altfel, Henry Kissinger, mai operativ decît alți membri ai noii Administrații, și-a alcătuit de îndată un stat-major de experți și a întocmit rapid studii asupra a trei probleme : situația pregătirii militare a Statelor Unite, opțiuni și perspective în ceea ce privește războiul din Vietnam și eventuala lărgire a cadrului tratatului de neproliferare nucleară. Articole ca cel semnat de Joseph Kraft în „International Herald Tribune" (și reprodus de noi la rubrica „Puncte de vedere") scot în evidență schimbările pe care — se bănuiește — modul de a gîndi al lui Kissinger și al colaboratorilor săi le va impune în orientarea politică a guvernului american. Dar — pentru a exemplifica prin chiar tema acestui articol și anume politica față de Vietnam — punctele de vedere elaborate de Kissinger și de cei din preajma sa nu se pot transforma în directive decît dacă sînt însușite de președinte. (După cum a subliniat de fapt și Richard Nixon în declarația citată mai sus.) Atitudinea delegației americane la tratativele de pace de la Paris pare inspirată deocamdată de alte considerente decît cele atribuite de ziaristul american lui Kissinger. Așadar, nu Kissinger și nici Rogers, ci Richard Nixon deține cheia orientării politicii externe.

Pe primul plan al actualității se situează, în orice caz, hotărîrea președintelui Nixon de a vizita cîteva capitale vest-europene la numai o lună după preluarea înaltei sale funcții. Îl vor însoți și secretarul de stat și consilierul pentru problemele securității naționale. Pentru a înțelege de ce presa americană și cea vest-europeană atribuie semnificații profunde și multilaterale apropiatei călătorii, trebuie să privim puțin în urmă. Fostul președinte, Lyndon Johnson, nu s-a deplasat de multă vreme în Europa pentru convorbiri politice. Mereu se zvonea iminența unei călătorii — la toamnă, la primăvară, în vară — dar de fiecare dată zvonurile erau dezmințite sau proiectele erau anulate. Fiecare nou pas al escaladării războiului din Vietnam îndepărta în proporție, am putea spune, geometrică Statele Unite de partenii lor vest-europeni. Pur și simplu, preocupările comune se împuținau continuu. Obsesia războiului din Vietnam acaparase în asemenea măsură Administrația de la Washington încît pînă și opțiunile politice erau văzute deformat. Se creaseră false dileme — intervenționism sau izolaționism ; Statele Unite trebuie privite ca o putere cu interese preponderent asiatice sau ca o putere cu interese preponderent europene ? Pentru ca lucrurile să reintre pe un făgaș normal, pentru ca Statele Unite să fie considerate din nou de propriul lor guvern și de alții o putere americană a cărei implicare pe alte continente nu trebuie să împieteze asupra intereselor locuitorilor acestor continente, era necesară o modificare radicală a opticii. Hotărîtoare în această privință este atitudinea față de războiul din Vietnam. Dacă există realmente dorința de a i se pune capăt, această atitudine, coroborată cu existența unei Administrații noi, a cărei viziune asupra lumii nu a fost strîmbată de o angajare unilaterală, ar putea redresa echilibrul politicii externe americane. Să notăm, deci, ce a răspuns președintele Nixon la următoarea întrebare a unui ziarist :

— Domnule președinte, se vehiculează ideea că accentul pe care l-ați pus asupra relațiilor Statelor Unite cu Europa ar însemna o scădere a interesului Statelor Unite pentru Asia. Vreți să comentați această părere ?

— Aceasta îmi dă prilejul să-mi definesc, poate, filozofia față de accentul pus pe diversele părți ale lumii. Motivul pentru care, în ultima vreme, am discutat mult despre Orientul Mijlociu este că în această zonă a lumii ar putea exploda un război major. De aceea necesită o atenție imediată. Aceasta nu înseamnă, totuși, că nu vom continua să acordăm atenție Americii Latine, Africii sau Asiei. Cred că m-ați putea descrie cel mai bine nu ca „omul unei jumătăți de lume" care privește numai spre Europa sau numai spre Asia, ci ca un om care vede întreaga lume. Trăim într-o singură lume și trebuie să înaintăm împreună în întreagă această lume.

Importantă, în această definiție, este ideea indivizibilității păcii, semnalarea primejdiei globale pe care o reprezintă conflictele așa-zis locale. Ceea ce, evident, ne readuce din nou cu gîndul la Vietnam.

Pentru că președintele Nixon consideră că, în momentul de față, trebuie să se acorde prioritate reducerii încordării în Orientul Mijlociu, să trecem în revistă metodele preconizate. Subliniind că Statele Unite preferă să ia inițiativa simultan pe cinci fronturi, mai curînd decît „să stea cu brațele încrucișate așteptînd să vadă ce se va întîmpla", președintele a enumerat următoarele căi de acțiune :

„Vom continua să sprijinim întru totul misiunea Jarring".

„Vom avea convorbiri bilaterale la Națiunile Unite, în pregătirea convorbirilor dintre cele patru puteri".

„Vom avea, de asemenea, convorbiri cu țările din regiune, cu Israelul și cu vecinii săi".

„În plus, vrem să avansăm în domeniul unor proiecte pe termen lung, pentru remedierea problemelor economice grave ale regiunii".

„Pe lîngă aceasta, a adăugat președintele Nixon, considerăm că nici o inițiativă nu poate fi strict unilaterală. Trebuie ca toate să fie multilaterale și ca nici una să nu fie lansată într-o direcție unică. Vom explora toate căile care pot duce spre pace în Orientul Mijlociu".

O analiză sumară a programului de acțiuni schițat de președinte indică, mai întîi, acceptarea nuanțată a propunerii guvernului francez privind discutarea problematicii Orientului Mijlociu de către patru mari puteri : Statele Unite, Uniunea Sovietică, Anglia, Franța. Președintele Nixon a dorit, presupun numeroși comentatori, să-și manifeste acordul față de o propunere de colaborare venind din partea Franței și bucurîndu-se de asentimentul Uniunii Sovietice. Convorbirile bilaterale preliminare, apreciază agenția „France Presse", „vor permite să se defrișeze în mod util terenul, să se compare punctele de vedere înainte de a se ajunge la armonizarea lor propriu-zisă. O reuniune în patru organizată prea în pripă ar risca să capete alura unei conferințe a marilor puteri cu scopul de a impune o formulă și s-ar putea solda chiar cu eșec". Subliniera în prim plan a sprijinului acordat misiunii Jarring ar fi, de asemenea, destinată să risipească eventualele temeri că marile puteri s-ar putea substitui Organizației Națiunilor Unite, în speță mediatorului desemnat de secretarul ei general. În sfîrșit, o deosebită însemnătate are referirea la țările direct implicate în conflict. După cum relevă „The New York Times", „nu se poate sublinia îndeajuns că un acord final este, în primul rînd, de resortul celor direct interesați, adică statele arabe și Israelul".

Pentru a scoate în evidență seriozitatea cu care privește situația din Orientul Mijlociu, președintele Statelor Unite a ținut să releve că unul dintre motivele desemnării lui Charles Yost în funcția de ambasador al S.U.A. la O.N.U. a fost competența acestuia în problemele Orientului Mijlociu.

Dar Vietnamul ? Din nou, Richard Nixon a manifestat ceea ce comentatorii s-au obișnuit să numească un optimism prudent : „Cred că am făcut un început bun la Paris. Cred că acum putem păși înainte spre unele realizări substanțiale".

„În calitate de comandant al forțelor armate doresc ca nici un soldat american să nu rămînă în Vietnam o zi mai mult decît va fi necesar... Acest lucru (rechemarea trupelor) deține un loc de frunte pe lista priorităților și, de îndată ce fie programul de instruire a forțelor sud-vietnameze și posibilitățile lor, fie progresul convorbirilor de pace de la Paris, fie alte evenimente o vor face cu putință, trupele vor fi rechemate".

Atunci cînd unul dintre ziariștii prezenți la conferința de presă a pus o întrebare referitoare la problema concretă care stînjenește progresul tratativelor de la Paris — refuzul Statelor Unite de a discuta aspectele politice ale conflictului vietnamez — președintele a devenit mai rezervat. El a arătat că, în faza actuală, poziția delegației americane rămîne aceeași : „separarea problemelor militare de cele politice". Or, după cum au explicat delegații R. D. Vietnam și Frontului Național de Eliberare, aspectele militare ale războiului din Vietnam nu pot fi disociate de cele politice, dacă se dorește cu adevărat o reglementare pașnică. Richard Nixon nu a prezentat însă actuala atitudine oficială americană față de această chestiune ca imuabilă.

— Este una dintre problemele pe care doresc să le discut și cu ambasadorul Lodge, pentru a afla părerea sa în această privință, a declarat președintele.

Într-adevăr, președintele Nixon consideră că trebuie să discute personal cu Lodge. Dar faptul că aceste consultări se vor produce la Paris îi permite să-și organizeze într-un mod cu totul special călătoria în Europa occidentală. Prima întrebare pe care și-au pus-o observatorii politici în momentul cînd Richard Nixon și-a anunțat intenția de a pleca la 23 februarie pe itinerarul Bruxelles, Roma, Londra, Berlinul occidental, Bonn, Roma, Paris a fost „de ce atît de curînd ?" Cu o săptămînă mai devreme, președintele făcuse aluzie la intenția de a efectua o asemenea călătorie, dar se aprecia că aceasta se va întîmpla abia în aprilie-mai. A doua întrebare a fost „de ce acest itinerar întortocheat ?"

În fapt, președintele a trecut peste două tradiții : cea care cere ca cel dintîi interlocutor străin al unui președinte al Statelor Unite să fie primul ministru al Angliei, după cum cel dintîi interlocutor al unui prim-ministru al Angliei este îndeobște președintele Statelor Unite. Cea de-a doua tradiție, de dată mai recentă, implică tratarea statelor vest-europene de predilecție în bloc : Statele Unite preferau să discute cu restul membrilor Pactului atlantic luați la un loc, nu cu fiecare în parte.

Harold Wilson se pregătise să se conformeze primei dintre aceste tradiții, programîndu-și o vizită la Washington. Richard Nixon i-o ia în mod curtenitor înainte, avînd însă grijă ca Londra să fie abia a doua escală a călătoriei sale. Faimoasele „relații speciale" — oricum în declin — nu mai par deci să dețină prioritatea absolută atunci cînd Statele Unite privesc spre Europa (sau cînd președintele lor o vizitează).

În ultima perioadă a Administrației Johnson, atît ambasadorii vest-europeni de la Washington cît și ministerele de externe respective explicau imposibilitatea de a soluționa unele divergențe prin lipsa unei comunicări directe cu Casa Albă. Vizitînd capitalele vest-europene înainte de sesiunea de primăvară a N.A.T.O., președintele Statelor Unite reintroduce în uz așa-numita diplomație personală, bazată pe contactele bilaterale la nivel înalt. „Am cerut — a declarat el ziariștilor — să am cu fiecare șef de guvern întîlniri între patru ochi la care, cu excepția interpretului atunci cînd va fi nevoie de el, nu va participa nimeni".

Cea mai importantă etapă a călătoriei va fi, după opinia generală, Parisul. Acolo va sta cel mai mult (întrucît se va întîlni și cu Cabot-Lodge, dar nu numai de aceasta) și totodată Parisul va fi punctul final al călătoriei. „În felul acesta, scrie ziarul «Le Parisien Libéré», dl Nixon acordă oarecum generalului de Gaulle principalele onoruri ale acestui voiaj. Concluziile acestui prim periplu european de o săptămînă le va trage împreună cu președintele de Gaulle".

Evident, contenciosul franco-american este prea încărcat pentru a fi lichidat dintr-o trăsătură de condei. O schimbare radicală a politicii vietnameze a Statelor Unite ar putea înlesni reconcilierea. O inițiativă comună în Orientul Mijlociu ar favoriza-o. Dacă, însă, principalul obiectiv al politicii europene a Statelor Unite va rămîne, așa cum pare să reiasă din conferința de presă a președintelui, întărirea alianței atlantice, este de presupus că guvernul francez, ostil politicii de bloc, va fi în continuare reticent.

Deși recunoaște că situația diferă de cea de acum 20 de ani, cînd s-a constituit N.A.T.O. și, ca atare, și motivările celor ce fac parte din ea s-au schimbat, președintele Statelor Unite nu a indicat că ar întrevedea o cale nouă, neexclusivistă, de dezvoltare a relațiilor dintre țara sa și țările Europei occidentale. După cum, pe bună dreptate, relevă ziarul „Combat", „dl Nixon se pregătește să relanseze atlantismul, dar contextul internațional nu mai este cel din timpul președintelui Eisenhower. Războiul rece nu mai este decît o amintire. Motivele d-lui Nixon sînt deci mai curînd politice și economice decît strategice".

Dar aceste intenții, dacă ele există, vor fi detaliate probabil într-o etapă ulterioară. Pentru moment, după opinia lui James Reston, exprimată în „The New York Times", „este vorba de o misiune de explorare simbolică și atît. Scopul vizitei este limitat : restabilirea relațiilor diplomatice normale, care au avut de suferit de pe urma Vietnamului și a altor cauze, mai curînd decît stabilirea unei strategii comune". Este vizibilă, în orice caz, în etapa actuală, preocuparea de a nu spune și a nu face nimic care ar putea jigni demnitatea națională sau susceptibilitățile partenerilor. Itinerarul călătoriei europene a fost astfel calculat încît să înceapă cu sediul unui organism comun — Bruxellesul — și să se încheie, printr-o vizită la Vatican (președintele fiind astfel obligat să treacă de două ori pe la Roma). Nici un guvern vest-european nu va fi deci primul sau ultimul obiectiv al călătoriei. Pe de altă parte, Richard Nixon a ținut să sublinieze dorința sa de a se consulta direct cu aliații Statelor Unite înaintea unei eventuale întîlniri americano-sovietice la nivel înalt.

— Cred că o întîlnire cu conducătorii sovietici ar putea avea loc cîndva, la o dată ulterioară. Vă voi spune însă clar că sînt pesimist cînd este vorba de ceea ce unii numesc întîlniri instantanee la nivel înalt (instant summitry), îndeosebi atunci cînd între cei ce urmează să se întîlnească există divergențe. Sînt de părere că o întîlnire la nivel înalt bine pregătită, la care am discuta toate divergențele ce ne despart și în legătură cu care am putea realiza progrese, ar fi atît în interesul nostru cît și în interesul lor, și am intenția ca după încheierea acestei călătorii să inițiez discuții exploratorii la diferite nivele pentru a stabili dacă este posibilă o întîlnire de acest fel.

După cum s-a anunțat, președintele Nixon, care înainte de alegerile de la 5 noiembrie ceruse Senatului american să amîne ratificarea Tratatului de neproliferare nucleară, i-a adresat de cu-

rînd un mesaj în care-i propune să-l ratifice cît mai curînd cu putință. Ținînd seama de această evoluție a atitudinii sale, un ziarist l-a întrebat dacă, în timpul vizitelor sale în Franța și Germania occidentală va încerca să convingă guvernele acestor țări „să se apropie cît mai mult de semnarea tratatului". Iată răspunsul :

— Am să arăt clar că eu consider că ratificarea tratatului de către toate guvernele, nucleare și nenucleare, este în interesul păcii și în interesul reducerii riscului proliferării nucleare. Pe de altă parte, nu cred că vom realiza obiectivele noastre prin acțiuni de constrîngere în încercarea de a-i determina pe alții să urmeze exemplul nostru. Fiecare dintre aceste guverne este suveran, fiecare are probleme politice proprii. Cred că, în cele din urmă, majoritatea prietenilor noștri din Europa occidentală vor urma exemplul nostru. Voi încerca să-i conving dar, bineînțeles, nu voi încerca să recurg la șantaj sau să le forțez mîna.

În momentul de față, presa americană acordă atenție dispoziției date de secretarul apărării, Laird, de a se sista timp de o lună lucrările de construire a sistemului de arme antirachetă „Sentinel". Întrucît măsura a survenit la scurtă vreme după ce Laird, ca răspuns la numeroasele critici formulate în țară, încercase să justifice continuarea proiectului, inițiativa hotărîrii este atribuită de observatori președintelui Nixon. Estimată la un cost inițial de cinci miliarde de dolari, rețeaua de rachete antirachete s-ar putea dovedi, afirmă specialiștii, de zece ori mai costisitoare. Ca orice pas înainte în domeniul înarmărilor nucleare, ea ar determina, fără îndoială, o întețire a cursei mondiale pentru superioritate în această privință. Dintre oamenii politici care au cerut, în ultima vreme, să se renunțe la proiect, cei mai proeminenți sînt senatorii Edward Kennedy și Mike Mansfield. Principalul argument este ineficiența unei protecții parțiale în cazul unui război nuclear. „Un sistem antirachetă de dimensiuni reduse — s-a calculat — nu ar opri destule proiectile inamice. Un sistem complet, care ar costa peste 40 de miliarde de dolari, ar escalada, în mod colosal, cursa înarmărilor, fără a asigura însă o protecție deplină".

Soarta sistemului de arme antirachetă se va decide ulterior, în funcție de considerente între care proiectatele tratative sovieto-americane vor avea, desigur, un rol însemnat. Sistarea temporară a construcției se înscrie, după cîte se pare, pe linia abordării precaute a problemelor cu potențial politic exploziv.

Primele inițiative de politică externă ale noului guvern american, menționate mai sus, indică, în orice caz, intenția de a ieși din imobilism, de a nu aștepta ca „lucrurile să se întîmple". Se caută soluții în acord cu starea de fapt existentă astăzi în relațiile internaționale, cu tendințele lor aparente. E prea devreme, însă, pentru a prevedea care vor fi rezultatele acestor căutări. Ar trebui să se știe mai întîi dacă ele vor urma consecvent o linie realistă, dacă vor fi abandonate, fără ezitare, practicile care au creat în repetate rînduri încordare, dacă se vor respecta cu fermitate interesele suverane ale tuturor statelor și popoarelor.

Felicia ANTIP

Corespondență din Budapesta de la Alexandru Pintea

Ecouri la vizita premierului iugoslav

La începutul acestei luni, la invitația lui Jenő Fock, președintele guvernului revoluționar muncitoresc-țărănesc ungar, Mika Spiliak, președintele Veceі Executive Federale a R.S.F. Iugoslavia, a făcut o vizită prietenească neoficială de patru zile la Budapesta. Cu acest prilej, Mika Spiliak a purtat convorbiri cu președintele guvernului ungar, a fost primit de către Losonczi Pál, președintele Consiliului Prezidențial al R. P. Ungare, și de către Biszku Béla, secretar al C.C. al P.M.S.U.

Vizita președintelui Vecei Executive Federale a R.S.F. Iugoslavia a fost așteptată cu interes în capitala ungară. Comentînd desfășurarea vizitei precum și discuțiile care au avut loc cu acest prilej, presa ungară arată că în cadrul întîlnirilor care „s-au desfășurat sub semnul unui schimb deschis și tovărășesc de vederi" („Magyar Hírlap"), președintele Vecei Executive Federale și gazda sa s-au informat reciproc despre situația și dezvoltarea celor două țări. Convorbirile s-au extins asupra a numeroase probleme interesînd ambele părți, printre care relațiile dintre cele două state și partide, au abordat un cerc larg de probleme privind situația internațională actuală și mișcarea comunistă și muncitorească. „Vizita a satisfăcut așteptările — sublinia ziarul «Népszabadság» — în primul rînd prin aceea că întrevederile și convorbirile oaspeților și gazdelor s-au caracterizat prin sinceritatea tovărășească. Aceasta a permis ambelor părți ca în discuțiile ce au îmbrățișat un întreg complex de probleme să se ajungă la o mai bună cunoaștere a pozițiilor".

Păreri asemănătoare au exprimat și ziariștii iugoslavi care l-au însoțit pe Mika Spiliak în vizita la Budapesta. Trimisul ziarului „Politika" din Belgrad, de pildă, relata cititorilor săi faptul că : „Așteptările s-au confirmat. Discuțiile sînt caracterizate printr-o sinceritate deplină. Acest lucru a fost confirmat și de Mika Spiliak care, la recepția dată de Ambasada iugoslavă din Budapesta, a declarat în fața ziariștilor că este mulțumit de convorbirile purtate".

Referindu-se la utilitatea schimbului de păreri dintre Jenő Fock și Mika Spiliak, ziarul „Magyar Hírlap" sublinia următoarele : „Vizita a creat posibilitatea ca participanții să-și cunoască mai bine punctele de vedere asupra diferitelor probleme și să constate că au poziții asemănătoare sau apropiate în multe probleme ca, de pildă, în aprecierea luptei antiimperialiste, a situației din Orientul Apropiat și a războiului din Vietnam. Totodată, s-a constatat că în anumite probleme, ca, de exemplu, în privința consfătuirii de la Moscova a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, a evenimentelor din Cehoslovacia, modul de interpretare a problemelor diferă". În același timp, după cum arată ziarul „Népszabadság", „ambele părți au apreciat că o continuare a discuțiilor și schimburilor de

În timpul convorbirilor dintre Mika Spiliak și Jenö Fock (dreapta)

păreri deschise, tovărășești, este de natură să contribuie la apropierea punctelor de vedere în problemele controversate".

În același sens au comentat întîlnirea ungaro-iugoslavă și o serie de ziare iugoslave, ale căror opinii au fost reproduse în presa ungară. «Deosebirile care există între părerile ungare și iugoslave în domeniul unor probleme internaționale — scria „Borba" — nu ne împiedică să dezvoltăm legăturile bilaterale în acele domenii în care legăturile sînt mai strînse, mai puternice».

Vizita șefului guvernului iugoslav a prilejuit și o trecere în revistă a relațiilor economice și culturale ungaro-iugoslave. Cu acest prilej, șefii guvernelor celor două țări au constatat cu satisfacție că aceste relații se dezvoltă favorabil pentru ambele părți.

Semnificativ este și faptul că în ultimii trei ani — după cum arată agenția M.T.I. — schimburile comerciale ungaro-iugoslave au atins suma de 65 de milioane de dolari. Pentru anul acesta se prevede o creștere a schimburilor de mărfuri cu 10—12 la sută față de anul trecut.

Subliniind utilitatea expunerii reciproce a punctelor de vedere, a dezbaterii acestora, a schimbului larg de păreri prilejuite de vizita prietenească a lui Mika Spiliak la Budapesta, ziarul „Magyar Hírlap" constata faptul că „întîlnirea celor doi oameni de stat, convorbirile desfășurate pe baze principiale vor contribui la dezvoltarea fructuoasă a relațiilor multilaterale dintre cele două țări". „Cu prilejul încheierii vizitei în Ungaria a lui Mika Spiliak, președintele guvernului iugoslav, și a însoțitorilor săi, ținem să subliniem încă o dată — sublinia la rîndul său «Népszabadság» — politica afirmată de multe ori a partidului și guvernului nostru care se străduiesc neîncetat pentru o mai bună înțelegere și o colaborare fructuoasă cu vecinii și în primul rînd cu țările socialiste vecine, printre care și cu R.S.F. Iugoslavia".

Budapesta, 11 februarie

Ce s-a întîmplat după 3 octombrie

Corespondență din Lima de la Carlos Ortega

După trecerea celor aproape patru luni de la preluarea puterii prin lovitura de stat care a răsturnat regimul lui Belaunde Terry, politica juntei militare condusă de generalul Juan Velasco — în ciuda menținerii unui ton radical în declarațiile oficiale — continuă să rămînă, în linii generale, o adevărată necunoscută.

Evoluția situației interne

Atît generalul Velasco, cît și membrii cabinetului său, par să manifeste o grijă specială pentru „menținerea dialogului" cu diversele sectoare politice, de la tehnocrații și economiștii de stînga, pînă la nucleele conservatoare. Fără îndoială, nici unul din aceste sectoare nu ar putea da asigurări în ce parte se va înclina balanța și care este, în consecință, tendința principală a guvernului militar. Aceste sectoare sînt consultate frecvent de către grupurile așa-numiților „militari academici", care par să aibă o mare influență în guvern. Așa cum mi-am dat seama, astfel de întrevederi se caracterizează prin interesul militarilor de a cunoaște opiniile diferitelor sectoare și, în același timp, de a manifesta o absolută grijă față de intențiile juntei.

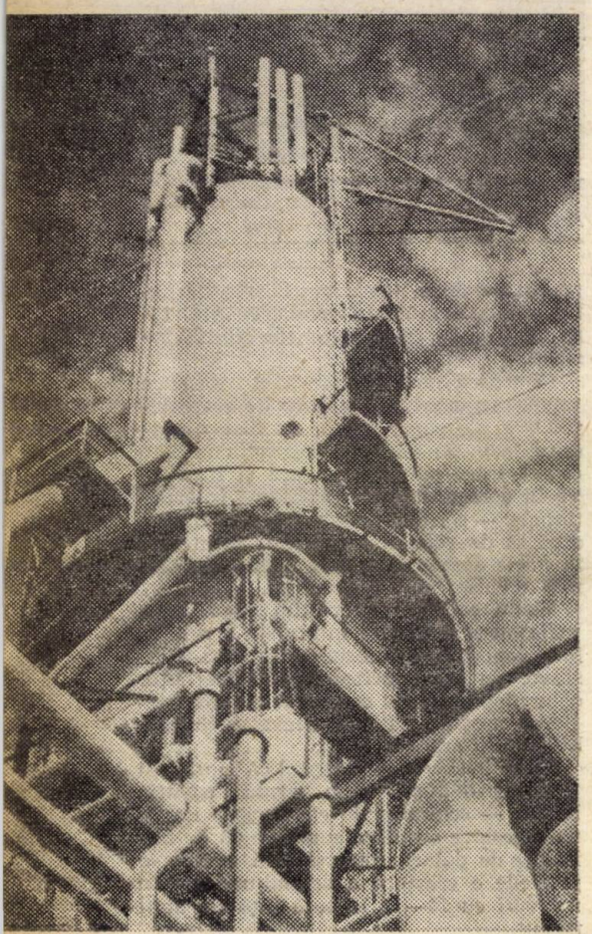

Rafinăria de la Talara

O serie de elemente ar părea să indice că regimul militar care guvernează în Peru de la 3 octombrie 1968 constituie un fenomen sui generis, care nu se încadrează în schemele tradiționale după care au funcționat pînă acum guvernele în această țară. Pentru moment pare destul de clar că lovitura de stat nu a fost „finanțată" de o grupare oarecare, așa cum s-a întîmplat în ocazii anterioare. Ceea ce face imposibilă — spre deosebire de ocaziile amintite, identificarea juntei cu epitetul de „aflată sub auspicii" și, pe această bază, stabilirea în mod clar și sigur a tendințelor regimului. Aceasta nu înseamnă, totuși, că forțele economice, care în mod tradițional au influențat viața politică a țării, au abandonat sau au fost private de rolul lor. Dar ceea ce nu se poate nega este faptul că în acest moment forțele respective, neintervenind în mod direct în lovitura de stat, sînt silite să recurgă mai curînd la aplicarea unei strategii de apropiere față de o instituție care deține frînele puterii.

Vorbind de conducerea actuală, atingem o altă problemă caracteristică mișcării care l-a răsturnat pe președintele Belaunde. În primele momente ale guvernării militare, s-a vorbit cu insistență de o „mișcare a coloneilor" care a pregătit și a efectuat lovitura de stat. S-a ajuns chiar să se considere „naseristă" mișcarea de la 3 octombrie, mai ales după ce s-a făcut cunoscut așa-numitul „Manifest revoluționar" publicat în primele ore ale acelei zile, manifest ale cărui terminologie și conținut ideologic erau cel puțin neobișnuite în gura militarilor. Cu toate că, pentru moment, o asemenea apreciere nu poate fi pe de-a-ntregul justificată de faptele care s-au petrecut pînă azi, nimeni din cei care au acces la anumite surse de informații nu poate ignora faptul că un numeros grup — din punct de vedere ierarhic imediat următor generalilor care în mod oficial conduc guvernul — are mai multe de făcut decît numai să asculte și să îndeplinească directivele strict militare. Din acest „grup al coloneilor" (mulți dintre ei vor fi avansați la gradul de general luna aceasta) unii dețin anumite posturi cheie, în special de consilieri ai miniștrilor de stat. Legătura lor cu generalul Velasco pare foarte strînsă și cordială, ceea ce permite observatorilor politici să emită părerea că actualul președinte este „omul coloneilor". Alături de ei, acționează cîțiva consilieri civili de tendință progresistă, legați de mediile militare prin faptul că au fost profesori ai Centrului de Înalte Studii Militare (C.A.E.M.). Aceștia constituie o categorie căreia i se atribuie paternitatea programatică a actualului guvern. Multe din aceste personaje vor trece pe primul plan cînd se va pune în aplicare noua structură a Administrației publice. Și, cu toate că nu se prevede includerea imediată a nici unuia dintre aceștia în ministerele restructurate sau create de junta, nu se omite posibilitatea ca mai tîrziu colaborarea acestora cu junta militară să fie mai strînsă.

Între timp, la nivelele activităților vizibile ale guvernului, adică în cadrul Consiliului de Miniștri, lucrurile par să se desfășoare armonios, deși cei mai subtili analiști cred că au intuit două aripi sau tendințe — una conservatoare și alta progresistă.

În orice caz, în ciuda atitudinii cercurilor oficiale și — repetăm — a declarațiilor președintelui Velasco cu privire la reforme și apărare a pozițiilor naționale, junta încă nu acționează cu elanul necesar în domeniul reformelor și nici cu repeziciunea cerută de alte probleme care prezintă un interes vital pentru țară. Politica ei economică și fiscală, fără a neglija unele îmbunătățiri, nu se deosebește mult de cea a ultimului ministru al finanțelor din guvernul președintelui Belaunde, Manuel Ulloa, care a fost acuzat de junta că ar fi dirijat treburile economice pe baza unor criterii dezavantajoase pentru economie. Actualul ministru în acest domeniu, generalul Angel Valdivia, este considerat de unii experți ca una dintre personalitățile conservatoare; mulți dintre asistenții lui civili continuă să fie cei care au lucrat și cu Ulloa.

Președintele Juan Velasco Alvarado

În domeniul economic, de exemplu, ministrul finanțelor acordă mare atenție stabilității monetare prin refinanțarea datoriilor externe, la niveluri pe care, însă, nimeni nu le știe cu exactitate. Principala lui preocupare din punct de vedere fiscal pare să fie menținerea echilibrului bugetului pe baza reducerii cheltuielilor. Ministrul finanțelor nu pare foarte decis — cel puțin pentru moment — să meargă mai departe decît Ulloa, în ceea ce privește timidele reforme inițiate în primele luni ale guvernării anterioare. Astfel, tendința de a diminua volumul impozitelor indirec-

te şi de a spori pe cel al impozitelor directe, pentru a înlătura dezechilibrul enorm existent în acest sens, este practic fără importanţă. Şi Valdivia insistă mult asupra „reducerii cheltuielilor", pe care conservatorii au proclamat-o, în mod demagogic, ca o măsură de salvare, fără a înlătura implicaţiile grave ale acestei orientări, pericolul de paralizare a vieţii economice a ţării şi grava problemă a şomajului. În acest sens, economiştii consideră că o ţară în curs de dezvoltare ar trebui să se preocupe mai curînd de nivelul investiţiilor, acţionînd pe baza unui criteriu de priorităţi şi a unei tendinţe clare de dezvoltare în acest sens, efectuînd investiţiile pe baza acesteia.

Petrol şi suveranitate

La numai şase zile de la preluarea puterii, junta militară a înfăptuit cel mai important şi mai îndrăzneţ act al conducerii sale de pînă azi : a expropriat complexul petrolier din nordul ţării, care se află în mîinile societăţii International Petroleum Company, filială a lui Standard Oil of New Jersey. A dispus apoi valorificarea instalaţiilor, anunţîndu-şi, totodată, intenţia de a achita contravaloarea acestora din enormele datorii pe care această întreprindere le are faţă de Peru în urma unor impozite neplătite şi a beneficiilor realizate în mod ilegal. În felul acesta, junta a schimbat în mod radical situaţia pe care I.P.C. reuşise s-o menţină de mai bine de o jumătate de secol, prin tot felul de maşinaţiuni politice în interior şi a unui joc de presiuni la nivel internaţional.

Acţiunea juntei a fost favorizată de trei factori fundamentali : a) de aproape zece ani se dovedeşte inexistenţa totală a unui aşa-numit „Laudo Arbitral" (Acord arbitral) care ar fi fost semnat la Paris şi care i-ar fi acordat lui I.P.C. un regim de impozite foarte privilegiat ; b) conform legilor peruviene, bogăţiile subsolului sînt proprietatea statului, deci zăcămintele din La Brea şi Pariñas — obiectul controverselor — aparţin Perului, aşa cum s-a stabilit printr-o lege votată de parlamentul lui Belaunde, aceeaşi care în mod foarte ciudat nu a semnalat nici un fel de măsură în vederea remedierii situaţiei anormale de care beneficia I.P.C. ; c) la numai trei ani de la expirarea presupusului „Acord de la Paris", guvernul lui Belaunde a anulat datoriile companiei şi în mod neconstituţional a acordat I.P.C. concesiuni pentru a continua să opereze, dublîndu-şi, totodată, capacitatea rafinăriei de la Talara ; de asemenea, i s-a acordat dreptul de a fabrica combustibil, de a-şi vinde şi comercializa produsele. Cu alte cuvinte, se instituia un monopol pentru încă 80 de ani. Aceasta s-a făcut într-o singură noapte, cu documente alcătuite în birourile aparţinînd I.P.C., fără cunoştinţa opiniei publice naţionale, faţă de care s-a montat o scenetă cu predarea cîmpurilor petroliere de la Pariñas şi la Brea „Întreprinderii Petroliere Fiscale" (întreprindere de stat), care, de fapt, se limita să extragă petrolul şi să-l predea lui I.P.C. pentru rafinare, distribuire şi comercializare la preţuri impuse de întreprinderea nord-americană.

Toate detaliile obscure ale acestui aranjament au ieşit la lumină în urma unui denunţ al preşedintelui Întreprinderii de stat a petrolului, privind sustragerea unei pagini din contractul de vînzare semnat între guvern şi I.P.C. A fost picătura de apă care a umplut paharul. Indignarea a fost generală şi această problemă, destul de ascunsă cunoaşterii publice, prin manevre politice şi de propagandă, a căpătat adevărata ei dimensiune şi adevăratul ei conţinut în conştiinţa oamenilor.

Belaunde cheltuise energiile unei ţări favorizate din punct de vedere economic, începînd din 1963, de o conjunctură internaţională propice dezvoltării, a abuzat în mod temerar de creditul extern facilitat de o politică foarte timidă faţă de presiunile externe, pentru a se consacra în întregime unei activităţi legate de construcţii, care a generat o atmosferă artificială de bunăstare. Acestea au făcut să nu se vadă gradul de imoralitate care se înrădăcinase în toate sferele guvernului. Devalorizarea monetară de la sfîrşitul lui 1967, scandalul în legătură cu contrabanda organizată la scară îngrijorătoare şi, în sfîrşit, afacerea cu petrolul au precipitat căderea lui. De aceea, instalarea juntei a fost considerată de foarte multă lume ca un lucru normal. Exproprierea complexului petrolier s-a transformat ulterior într-un simbol favorabil noului guvern, fiind considerat ca un indicator al dorinţei sale de a-şi asuma o atitudine de apărare a intereselor naţionale în faţa ameninţării personificată de International Petroleum Company.

Dar dacă, pe plan intern, această măsură a favorizat guvernul, nu se poate nega că, la nivel internaţional, ea ridică unele probleme. Fără îndoială, junta militară pare hotărîtă să desfăşoare o politică petrolieră naţională „pînă la ultimele consecinţe". În urmă cu cîteva zile, ea a decretat un embargo asupra ultimelor proprietăţi pe care I.P.C. le păstra în ţară (50 la sută din întreprinderea „Concesiones Lima" şi reţeaua de distribuire naţională a combustibililor), în urma recentului refuz al acestor întreprinderi de a plăti produsele care îi sînt date spre vînzare de Întreprinderea de stat a petrolului.

Departamentul de Stat al S.U.A. şi unele organe de presă din această ţară au declarat în mod deschis că dacă guvernul peruvian nu ajunge la un acord „rezonabil" cu I.P.C., S.U.A. ar putea să suspende importurile de zahăr din Peru şi să aplice „Amendamentul Hickenlooper", conform căruia dacă o ţară latino-americană expropriază întreprinderi capitaliste nord-americane „fără o compensaţie economică echivalentă şi imediată", Statele Unite pot să întrerupă orice „ajutor" către această ţară. Ceea ce nu ar fi chiar aşa de important, dacă se ţine cont de derizoriul sumei respective, dar ar putea avea o oarecare greutate dacă prevederile amendamentului s-ar extinde la organismele internaţionale de credit.

În ceea ce priveşte întreruperea importului de zahăr, este evident că asemenea ameninţare urmăreşte să sperie cîteva grupuri exportatoare din Peru, pentru ca acestea, la rîndul lor, să exercite presiuni asupra guvernului, determinîndu-l să conducă pe baza acelui tip foarte special de înţelepciune pe care îl recomandă Departamentul de Stat.

Dar totul indică faptul că junta militară nu intenţionează să-şi schimbe poziţia şi că sînt deja prevăzute unele măsuri pentru a contracara daunele ce le-ar putea cauza scăderea cotei de zahăr exportate în S.U.A. şi alte eventuale măsuri de forţă. În acest sens se pare că guvernul peruvian a pus un deosebit accent pe deschiderea comercială spre ţările socialiste. Delegaţii comerciale ale României, Cehoslovaciei şi U.R.S.S. au fost la Lima, aceasta reprezentînd etapa anterioară stabilirii de relaţii permanente.

În cercuri apropiate de guvern, se dă asigurarea că totul este mult mai mult decît o simplă carte în jocul dificil al politicii internaţionale. Se spune că guvernul ar fi dispus să schimbe în mod radical politica externă urmată pînă acum de Peru, în vederea obţinerii unei desprinderi de legăturile care fac ca în prezent economia sa să fie aproape în întregime dependentă de voinţa nord-americană.

Totodată, avînd în vedere că, faţă de un total de investiţii care ajunge la mai mult de 500 de milioane de dolari, investiţiile nord-americane în petrol reprezintă doar 60 de milioane (I.P.C. şi alte companii), observatorii consideră că dacă Statele Unite vor persista în încercarea lor — prin diferite mijloace — de a constînge Peru să cedeze în afacerea cu petrolul, guvernul peruvian ar putea conta pe alte posibilităţi pentru a răspunde presiunilor nord-americane. Acesta este cazul întreprinderilor miniere (cu capital nord-american) — cele de cupru şi de fier — care se bucură de un regim de exploatare în mod evident mai favorabil Statelor Unite decît în restul Americii Latine.

În cercurile bine informate se susţine, de asemenea, că junta militară de guvernămînt intenţionează realizarea unei naţionalizări treptate a serviciilor publice — lumină, telefon etc. — dar că aceste măsuri, ca şi altele, ar fi obiectul unui studiu riguros. În aceleaşi cercuri, se spune că junta se află în faza de căutare a unor formule care să-i permită realizarea lor fără deteriorarea relaţiilor sale cu cercuri financiare internaţionale. Unul din principalii promotori ai acestei politici „de prudenţă" ar fi ministrul de finanţe, generalul Angel Valdivia, în mîinile căruia se află problema refinanţării voluminoasei datorii externe a ţării, contractată în cea mai mare parte în perioada guvernării lui Belaunde Terry. Dar dacă junta va adera în mod complet la criteriul conservator al lui Valdivia, se poate uşor întrevedea o întoarcere lentă la politica fostului preşedinte Belaunde şi la o deteriorare sporită a situaţiei economice a ţării.

Luna aceasta, sînt de aşteptat în Peru evenimente de o mare importanţă, care ne vor ajuta să înţelegem nu numai „cine este cine" în guvernul militar peruvian, dar şi pînă unde merge acest guvern condus de un general care, fără prea mare abilitate retorică la începutul guvernării sale, de la înălţimea funcţiei lui impune în prezent cel puţin o frazeologie destul de civilă pentru un militar şi destul de îndrăzneaţă pentru un civil.

N.R. Ştirile transmise de agenţii, după parvenirea articolului din Lima, atestă, cu noi amănunte, intensificarea conflictului cu International Petroleum Company. Poziţia fermă a guvernului peruvian, de a nu ceda în faţa presiunilor monopoliste, susţinute de autorităţile nord-americane, a determinat creşterea şi intensificarea sprijinului popular faţă de această poziţie. Congresul Federaţiei muncitorilor din industria petrolieră, care reuneşte 12 sindicate, a adoptat un document în care susţine orientarea guvernamentală în conflictul cu I.P.C.

Amplificarea conflictului dintre Peru şi conducerea societăţii expropriate continuă să fie în centrul atenţiei opiniei publice latino-americane. Referindu-se la tentativa „agresiunii economice" împotriva Republicii Peru, preşedintele ţării, Velasco Alvarado, a cerut tuturor ţărilor din America Latină să sprijine poziţia guvernului peruvian, deoarece, „dacă nu va fi demonstrată o asemenea hotărîre şi unitate, mîine alte ţări vor putea fi victime ale agresiunii economice".

Lima, 7 februarie

din activitatea partidelor comuniste și muncitorești

Din raportul prezentat de Luigi Longo la al XII-lea Congres al P.C.I.

Poziția Partidului Comunist Italian în problemele luptei pentru democrație, pace, socialism

Sîmbătă s-a deschis, la Bologna, cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Italian. Eveniment de majoră importanță al vieții politice italiene, lucrările Congresului P.C.I. se află în centrul atenției opiniei publice din Italia, al presei internaționale, sînt urmărite cu viu interes în rîndurile mișcării comuniste și muncitorești internaționale. La Congres iau parte delegații ale partidelor comuniste și muncitorești frățești din 50 de țări, reprezentanți ai unor partide socialiste, mișcări și organizații democratice. Partidul Comunist Român este reprezentat de către o delegație condusă de tovarășul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R.

Ordinea de zi a Congresului, adoptată în unanimitate, cuprinde următoarele puncte : 1) P.C.I. față de problemele noi ale luptei democratice și socialiste în Italia și ale internaționalismului proletar ; 2) Modificări în Statut ; 3) Alegerea organelor centrale de conducere și control ale P.C.I.

Audiat de cei 5 000 de delegați și invitați, a luat cuvîntul, în prima zi a Congresului, secretarul general al Partidului Comunist Italian, Luigi Longo.

Amplul raport prezentat de Luigi Longo conține o analiză a activității desfășurate de P.C.I. după congresul precedent, trasează liniile directoare ale politicii partidului în perioada următoare, afirmă poziția P.C.I. în principalele probleme interne și externe ale Italiei, ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

După ce a amintit marile lupte muncitorești, țărănești și studențești din ultimele luni, Luigi Longo a subliniat că în cursul ultimilor ani s-a extins evantaiul alianțelor posibile ale clasei muncitoare. Totodată s-au conturat posibilități noi de alianțe și de unitate între clasa muncitoare, largi pături de intelectuali, tehnicieni și cercetători și masele studențești. S-a realizat astfel o lărgire masivă a evantaiului forțelor sociale interesate într-o transformare democrată și socialistă. Problema politică care derivă de aici este de a promova o platformă de luptă și de inițiativă care să permită mai bine convergența și colaborarea unor forțe sociale atît de numeroase și diverse. Sînt necesare deci o transformare radicală a orientărilor de guvernare și schimbări structurale care să permită o nouă dezvoltare a democrației spre socialism.

Luigi Longo a reafirmat angajamentul comuniștilor italieni de a acționa în vederea unei cotituri a orientărilor politice, pentru a se forma o alternativă democrată la actuala formulă guvernamentală de centru-stînga. Soluția guvernamentală a lui Rumor nu este o soluție politică. Caracterul precar și instabil al situației este din ce în ce mai evident — a spus vorbitorul.

Referitor la modalitatea de a ieși din criză, raportorul a arătat că răspunsul nu este simplu, deoarece dacă pe de o parte există falimentul politicii de centru-stînga și epuizarea sa politică și ideologică, pe de altă parte nu se poate spune că s-a format de pe acum o nouă majoritate. Noi, comuniștii, vrem să acționăm în vederea unei soluții pozitive a crizei și pentru a da rezultate pozitive luptelor muncitorilor și tinerilor prin noi cuceriri pe plan economic și politic. A da o rezolvare politică crizei actuale nu este o sarcină care poate fi înfăptuită numai de avangărzi și nici chiar de un singur partid. Comuniștii nu înțeleg să-și epuizeze lupta prin a opune, în mod abstract și propagandistic, situației actuale, alternativa lor. Dimpotrivă, vrem să înfruntăm chiar din opoziție problemele cele mai urgente, pentru a contribui și în felul acesta la promovarea procesului de colaborare și de înțelegere dintre forțele de stînga socialiste, catolice și democrate și la maturizarea condițiilor pentru o nouă majoritate. Luigi Longo a reafirmat apoi angajamentul comuniștilor italieni de a face să se dezvolte procesul de unitate sindicală.

Este nevoie de o cotitură în politica economico-socială, de o revizuire drastică a orientării cheltuielilor publice, de o programare care să fie efectiv democrată — a spus vorbitorul. Longo a indicat trei direcții fundamentale : o nouă orientare a politicii participărilor de stat în industrie, o nouă orientare a politicii de investiții în agricultură, reforma învățămîntului mediu și superior. El a mai anunțat pregătirea unei conferințe naționale pentru apărarea teritoriului. Aceste acțiuni au drept obiectiv transformarea statului și accesul la putere al maselor muncitoare. Strategia noastră tinde să înfăptuiască modificări în relațiile de proprietate și în sistemul politic de așa natură încît să rupă blocul dominant.

Referindu-se la criza democrației creștine și a Partidului Socialist Italian, Longo a arătat că P.S.I. suportă consecințele negative ale politicii de unificare social-democrată. Criza sa se datorește faptului că conștiința socialistă a unei mari părți a militanților, ca și a unor grupuri conducătoare, n-a dispărut, ci rezistă. La rîndul său, criza democrației creștine este criza politicii unui partid care a guvernat Italia timp de peste 20 de ani și care constată astăzi că nu mai reușește să fie stăpîn pe situație.

Vorbind despre dialogul cu catolicii, Longo a spus : Astăzi, dialogul a ieșit din cadrul analizelor savante, metodologice, a devenit chiar un fenomen de masă și tinde să se desfășoare în jurul marilor probleme ale păcii, reînnoirii sociale, eliberării omului. Dialogul este pe cale să devină căutare de acțiune comună în ce privește tradițiile și ideile noi despre perspectivele civilizației omenești.

Acest complex întreg de fapte a creat condițiile pentru un nou proces unitar care a și început. S-a creat la stînga, între comuniști, P.S.I.U.P., socialiști autonomi, personalitățile și grupurile care se strîng în jurul lui Parri, o regrupare de forțe mai omogene. Sarcina politică urgentă este cea a unei unități mai largi de forțe democrate, laice și catolice, de convergențe, colaborări și înțelegeri, în țară și în parlament, între toate forțele care vor să soluționeze problemele pe linia unei dezvoltări democrate clare.

Partidul nostru, această mare forță democrată și socialistă, populară și națională, este astăzi data fundamentală a situației politice italiene. Problema relațiilor cu noi, problema depășirii așa-zisei delimitări a majorității este o problemă obiectivă a democrației italiene. Dacă se dorește ca democrația să existe și ca Italia să se reînnoiască, trebuie să se pună capăt nu numai în vorbe, ci și în fapte oricărei excluderi.

Anul 1969 va fi un an de lupte sociale mari și de scadențe internaționale importante. În aceste teme se impun cuvinte clare și opțiuni precise. Anul 1969 va fi și un an electoral, deoarece vor avea loc alegerile regionale și alegerile comunale și provinciale în întreaga Italie. Noi considerăm că este posibil, că este necesar, independent de locul pe care îl vor ocupa, în guvern sau în opoziție, diferitele forțe de stînga și democrate, să se experimenteze formarea unei majorități noi în viitoarele adunări regionale, provinciale și comunale.

Abordînd principalele aspecte ale situației internaționale, L. Longo a spus : Trăim în epoca cuceririi spațiului, dar o treime din genul uman continuă să trăiască în mizerie, și binele suprem al păcii continuă să fie precar. În întreaga lume are loc o revoltă hotărîtă împotriva actualei stări de lucruri, explodează o voință de contestare bazată pe idealuri de libertate, de dreptate și de egalitate. Nici o putere constituită, nici o ideologie, nici o biserică nu sînt astăzi la adăpost de această frămîntare profundă. La originea acestei mari zguduiri se află chiar reflectarea saltului calitativ pe care l-a străbătut întreaga lume prin Revoluția din Octombrie și pașii înainte făcuți treptat, treptat, după cel de-al doilea război mondial, într-o serie de țări europene și asiatice : de la revoluția chineză la prăbușirea colonialismului, de la revoluția cubană pînă la victorioasa, eroica rezistență a poporului vietnamez. Dar există o mare și substanțială deosebire între ceea ce se întîmplă în lumea capitalistă și ceea ce se întîmplă în lumea socialistă. În primul caz înseși structurile societății sînt cuprinse, în al doilea caz fenomenul se referă în esență la rămînerile în urmă în ce privește adaptarea suprastructurilor politice la marele drum parcurs de întreaga societate datorită socialismului. Vrem ca criza profundă prin care trece lumea să fie o criză rodnică, în stare să promoveze o lume mai liberă și mai dreaptă — care va fi astfel numai dacă va fi o lume de pace. Pacea este condiția oricărui progres civil și social. În trecut, înainte de era atomică, un popor se putea reface după război. Astăzi războiul ar fi distrugerea omenirii. Longo a arătat apoi pericolele tendinței de a lăsa problemele nerezolvate. Aceasta se observă în primul rînd datorită refuzului încăpățînat de a recunoaște actuala realitate din Asia ; adică de a recunoaște R.D. Vietnam, R.P.D. Coreeană, drepturile legitime ale Republicii Populare Chineze în cadrul O.N.U., însăși existența Chinei populare și rolul ce revine acestei mari țări în construirea unei noi fețe a lumii. Dincolo de deosebirile profunde ideologice și politice care ne despart în prezent de tovarășii chinezi, a arătat vorbitorul, noi urăm Chinei socialiste să contribuie în mod pozitiv la afirmarea unor noi relații internaționale în concordanță cu cele cinci principii ale coexistenței pașnice elaborate la Conferința de la Bandung, la care Pekinul a fost unul dintre promotori, și să contribuie, de asemenea, pe această bază, la depășirea conflictului care divide lumea socialistă și mișcarea comunistă internațională. Un lucru asemănător se constată în Orientul Mijlociu, unde refuzul Israelului de a-și retrage, așa cum a hotărît O.N.U., trupele de pe teritoriile arabe ocupate constituie obstacolul de fond în căutarea unei soluții politice care să afirme dreptul la existență al tuturor statelor și să permită stabilirea de relații de coexistență pașnică. Acest lucru se constată și în Europa prin refuzul anacronic de a recunoaște R.D.G. și intangibilitatea frontierelor.

La acestea se adaugă probleme noi și nu mai puțin pline de pericole : problema foametei și a subdezvoltării, cea a cursei înarmărilor. Și Italia a intrat în această spirală din care trebuie să caute să iasă cît mai curînd. Vorbitorul a subliniat necesitatea ca Italia să promoveze o politică de pace în Mediterana. Italia nu trebuie și nu poate juca nici rolul de

scut, nici rolul de țintă pentru nimeni. De aceea este necesar să fie îndepărtate cît mai curînd toate bazele nucleare și străine care se află astăzi pe teritoriul nostru. Nu în apartenența la un bloc militar își poate găsi Italia propria securitate. Ea o poate găsi numai stînd în afara blocurilor, adoptînd o poziție neutră, devenind inițiatoarea, în primul rînd în Mediterana și în Europa, a unei noi orientări de politică internațională de pace și de coexistență. Longo a cerut să se facă din tratatul cu privire la nedisseminarea armelor nucleare un punct de plecare pentru acorduri mai vaste în problema dezarmării nucleare și convențională. Pentru noi este fundamental ca poporul italian să aibă garanția că niciodată, în nici un caz, nu va fi atras într-un nou conflict, că niciodată teritoriul nostru, poporul nostru nu vor deveni ținta unor atacuri atomice. Poporul italian nu vrea să ducă un nou război și nu îl va duce. În cazul în care cineva ar voi să-l atragă într-un război agresiv, în baza mecanismului N.A.T.O., împotriva voinței sale și încălcînd normele constituționale, poporul italian va folosi toate armele pentru a răsturna regimul care ar înțelege să-l ducă la pieire. Tocmai această voință de pace și de eliberare ne călăuzește atunci cînd cerem ca bazele N.A.T.O. să fie desființate de pe teritoriul Italiei și ca Italia să iasă din N.A.T.O. Nu pot fi subapreciate pericolele, asupra cărora atrage atenția situația din Grecia, ale prezenței necontrolate în țară a tot felul de servicii secrete americane și atlantice, care consideră drept sarcina lor fundamentală de a pregăti planuri de urgență și proiecte de lovituri prin surprindere care apoi, într-un anumit moment, pot izbucni și singure.

În legătură cu situația din Cehoslovacia, L. Longo a arătat: Poziția noastră de dezacord și de dezaprobare a fost imediată și precisă și noi confirmăm din nou părerile pe care le-am exprimat despre evenimente, chiar în cursul desfășurării lor, și despre motivările lor politice și teoretice. Această poziție a noastră concordă cu modul partidului nostru de a pune problema, care atribuie valoare de principiu deplinei respectări a autonomiei și suveranității oricărui partid comunist și oricărui stat socialist, respingerii oricărei teorii despre un partid și un stat călăuză și, deci, respingerii oricărei teoretizări a unei unități politice și de luptă care nu este întotdeauna și sub toate aspectele sale rezultatul unor dezbateri și acceptări libere, fără nici un fel de amestec și presiuni. Noi respingem orice idee despre o asemenea unitate politică și organizatorică care se străduiește să reducă totul la un numitor comun, deoarece aceasta nu corespunde nici cerințelor actuale ale luptei mișcării muncitorești mondiale, nici ale lumii socialiste.

De altfel, acesta a fost motivul de fond pentru care a fost dizolvată în 1943 Internaționala Comunistă. Mișcarea muncitorească și comunistă, lumea socialistă nu pot pune pe al doilea plan momentul național, ci dimpotrivă trebuie să-l recunoască și să-l valorifice, deoarece o colaborare internațională mai largă, o diviziune a muncii mai avansată, chiar și între țările socialiste, pot fi create numai respectîndu-se cu rigurozitate particularitățile fiecărui popor și ale fiecărei țări. De aceea noi înțelegem atitudinea tovarășilor cehoslovaci care, în condițiile dificile în care au fost aduși de evenimentele din august, țin seama, cu simț de răspundere, de toate elementele situației și se străduiesc, dincolo de toate dificultățile obiective și împotriva pericolelor care pot fi create și puse la cale împotriva bazelor socialiste ale Cehoslovaciei, să ducă înainte opțiunea reînnoitoare din ianuarie 1968 și să construiască o societate socialistă din ce în ce mai umană și mai eficientă, care să corespundă pe deplin voinței popoarelor cehoslovace.

Chiar și în aceste zile — într-o situație pe care tragicele întîmplări, ca sinuciderea studentului Jan Palach, au contribuit la a face situația și mai plină de încordări și de emoții — tinerii și popoarele cehoslovace au știut să-și confirme opțiunea socialistă fundamentală, iar conducătorii cehoslovaci și-au confirmat simțul lor de răspundere. Autoritatea lor este un patrimoniu prețios pentru popoarele cehoslovace, pentru toate țările socialiste, pentru toți oamenii din lume care cred în socialism și luptă pentru el. De aceea este în interesul comun să nu se facă nimic — nici în Cehoslovacia, nici în afara sa — care să slăbească această autoritate. Ba chiar este în interesul comun al tuturor forțelor socialiste ca ea să fie consolidată, pentru ca poporul cehoslovac și partidul său comunist, potrivit voinței lor, să poată dezvolta în deplină suveranitate societatea lor socialistă.

În legătură cu Cehoslovacia trebuie să se respingă orice fel de mistificare a adepților atlantici ai relansării războiului rece și a cursei înarmărilor. În această privință trebuie arătat că evenimentele de la 21 august 1968 se situează în cadrul unuia dintre cele două blocuri existente în Europa. Aceasta a fost trăsătura lor esențială. Ceea ce urmărim noi nu este slăbirea blocului occidental în favoarea unei consolidări a celui răsăritean. Noi urmărim construirea în Europa a unui nou echilibru de pace, la care se va putea ajunge numai prin recunoașterea actualei realități de pe continent și prin aplicarea, pe această bază, a unei politici orientate spre desființarea în același timp a „Pactului Nord-Atlantic" și a „Tratatului de la Varșovia". Securitatea Europei nu se poate baza pe dezbinare și pe opoziție. Este cu totul greșită părerea că după Cehoslovacia este o utopie să se vorbească despre lichidarea blocurilor. Tocmai Cehoslovacia subliniază necesitatea unei acțiuni coerente în vederea desființării blocurilor. Noi vrem să desfășurăm această acțiune în spiritul hotărîrilor conferinței de la Karlovy Vary din aprilie 1967. Ea este singurul mijloc care poate înlesni — prin pași concreți înainte pe calea destinderii — articulări mai elastice în cadrul alianțelor și realizarea, în fiecare țară, a unor echilibruri democrate mai înaintate.

După părerea noastră — și n-am ezitat să subliniem public acest lucru — nu toate partidele comuniste, inclusiv al nostru, au acționat pînă în prezent cu o coerență suficientă pe calea indicată la Karlovy Vary. Dar noi considerăm că trebuie să continuăm pe această cale. Vrem să amintim aici ceea ce afirma tovarășul Kosîghin în discursul rostit în Parlamentul englez la 9 februarie 1967. „Este posibil oare — se întreba atunci tovarășul Kosîghin — să se bazeze securitatea europeană pe împărțirea Europei în două grupuri politice și militare? Uniunea Sovietică și aliații săi — răspundea el — consideră că această cale nu corespunde necesităților dezvoltării actuale din Europa. Noi sîntem pentru dizolvarea ambelor blocuri (N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia) sau, ca prim pas, pentru lichidarea organizațiilor lor militare". Noi nu subapreciem deloc încordările majore care derivă de aici. Dar astăzi se pune problema de a privi înainte pentru a construi în Europa noi relații internaționale. Chiar și în viitor vrem să ne ghidăm după aceste exigențe de fond, căutînd înțelegeri și colaborări cu toate forțele de stînga din țările occidentale, în convingerea că aceste forțe nu sînt chemate numai să caute toate convergențele posibile în domeniul luptei pentru lichidarea blocurilor, ci și pentru a efectua o legătură între luptele muncitorești și democrate din diferite țări la nivelul Europei occidentale și al Pieței comune. Chiar și în Parlamentul european de la Strasbourg noi înțelegem să acționăm în această direcție pentru a apăra interesele poporului nostru, ale democrației și Europei.

În această lume, dezbinată de contradicții aspre de clasă, noi, comuniștii, sîntem de partea socialismului, împotriva imperialismului, împotriva foametei, împotriva dezechilibrurilor dramatice pe care le-au creat capitalismul și colonialismul, sîntem și vom fi întotdeauna de partea marii mișcări mondiale a popoarelor care luptă pentru pace, libertate și progres — a spus Luigi Longo. Știm că frontierele socialismului nu coincid cu frontierele țărilor socialiste, că ele sînt mult mai largi, cuprind toate forțele din lume care luptă împotriva capitalismului și imperialismului. Sîntem conștienți că rolul istoric al clasei muncitoare din țările capitaliste este nu numai de a face să înainteze socialismul, ci și de a-l îmbogăți cu noi conținuturi, pentru a promova dezvoltarea însăși a învățăturii noastre și deci și a principiilor fundamentale ale leninismului. Este indiscutabil că această mișcare se dezvoltă astăzi în condițiile cele mai diverse, obiective și subiective. Este ușor de prevăzut că cu cît mișcarea revoluționară va fi mai largă și mai puternică cu atît mai mare va fi diversitatea. A recunoaște această diversitate este o premisă fundamentală pentru a putea acționa în vederea unității și pentru a face să înainteze, în acțiune și în luptă, o convergență și o viață politică comună.

Noi nu avem și nu trebuie să avem înfumurarea de a considera că mișcarea comunistă internațională din care facem parte, și încă o parte considerabilă, reprezintă mișcarea revoluționară în totalitatea sa, a spus raportorul. Noi nu avem pretenții exclusiviste, nici concepții restrictive greșite. Tocmai de aceea simțim nevoia ca mișcarea comunistă să aibă o atitudine deschisă față de toate celelalte forțe revoluționare progresiste și democrate.

Mișcarea comunistă a trăit în ultimii ani, și îndeosebi în lunile trecute, momente dificile, în care au apărut divergențe profunde care au cuprins și probleme de principiu. Mișcarea comunistă trebuie să se elibereze definitiv de metoda dăunătoare a aprecierilor sumare și a etichetărilor. Acest pas este necesar să fie înfăptuit dacă se vrea să se înlesnească o confruntare sinceră de păreri și de experiențe, desfășurată într-o atmosferă de respect reciproc, fără nici un fel de amestec în treburile interne ale celorlalte partide, pornindu-se de la premisa că nimeni nu este depozitarul adevărului. Pentru aceasta este nevoie de o concepție despre internaționalism care să fie adecvată realității noi din lume. De aici derivă concepția noastră despre unitatea în diversitate pe care am dus-o înainte în toți acești ani pornind îndeosebi de la memorandumul de la Yalta. Pornim de la convingerea că mișcarea comunistă trebuie să aibă o unitate nu numai din punct de vedere național, ci și internațional. „Această unitate — afirma Togliatti la cel de-al VIII-lea Congres — poate fi înțeleasă în două feluri: ca rezultat al unei constrîngeri externe, adică al unei transpuneri mecanice sau al unei imitări servile a orientărilor altuia — o astfel de unitate o respingem; dar poate exista unitate care să se creeze în diversitatea și originalitatea fiecărei experiențe, să se alimenteze din spiritul critic reciproc, să se întărească prin autonomia fiecărui partid — de această a doua unitate avem nevoie".

În legătură cu relațiile dintre țările socialiste, L. Longo a arătat că trebuie să existe relații între popoare egale, libere și frățești, dacă se dorește să se construiască o adevărată comunitate socialistă, bazată pe o prietenie din convingere și de durată. Fără coexistență pașnică, calea omenirii spre socialism și libertate va fi mai dură și mai grea și poate într-un mare număr de țări va continua să fie barată pentru mult timp, deoarece în condițiile războiului rece predomină, prin forța împrejurărilor, o concepție statică și bipolară despre lume și, în ultimă analiză, aceeași concepție negativă despre zonele de influență.

Noi considerăm că viitoarea conferință internațională a partidelor comuniste și muncitorești — a spus Luigi Longo — va fi utilă numai dacă va reuși să marcheze un moment important în procesul de relansare a internaționalismului de care toți avem nevoie. Acesta este, prieteni ai mișcării de eliberare și progresiști, domeniul în care vrem și putem să întărim relațiile noastre, deoarece aceasta este nu numai sarcina comuniștilor, ci și sarcina tuturor forțelor revoluționare și progresiste.

Italia socialistă pentru care luptăm — a subliniat vorbitorul — trebuie să fie o țară liberă, independentă și suverană,

fără ipoteci și condiționări străine, o țară în care opțiunile politice vor fi hotărîte întotdeauna numai de voința și de interesele oamenilor muncii și ale poporului. Aceasta și numai aceasta va fi legea fundamentală care va călăuzi construirea și conducerea noii societăți. Aceasta este opțiunea noastră. Conturînd această societate care trebuie să fie pe deplin corespunzătoare tradițiilor și voinței poporului italian, vorbitorul a arătat că ea va fi o societate socialistă, bazată pe existența unei pluralități de partide și bogată în articulări democrate, bazată pe consensul popular și pe participarea directă și activă a maselor, pe libertatea religioasă, libertatea culturii, a științei și a artelor, libertatea de informare, de exprimare și circulație a ideilor.

În sprijinul nostru vine, ca un element deosebit de important, identitatea profundă care există între obiectivele pentru care luptăm și interesele națiunii și ale maselor largi populare. În sprijinul nostru vin autonomia noastră, la care nu putem renunța, și spiritul nostru internaționalist, la care, de asemenea, nu putem renunța.

În sprijinul nostru vine concepția critică, proprie marxismului, ca și capacitatea de a nu privi ca pe un mit experiența țărilor socialiste, fără să ascundem în aprecierea istorică a pașilor giganți înfăptuiți pînă în prezent problemele încă nerezolvate în relațiile dintre state și în ceea ce privește dezvoltarea în toate domeniile a democrației socialiste și deci manifestarea deplină și consecventă a întregii energii potențiale democrate și socialiste. Solidaritatea care ne unește cu toate popoarele din țările socialiste și înainte de toate cu popoarele sovietice, care au deschis primele în lume calea spre socialism, este adevărată și profundă tocmai pentru că nu este vorba de solidaritatea necritică și formală. Această solidaritate nu înseamnă și nu poate evident să însemne identificarea noastră cu opțiunile pe care fiecare țară socialistă, și în general fiecare partid comunist muncitoresc le-a făcut și le face cu răspundere proprie și în fața propriilor probleme specifice, ci pornește de la o autonomie a noastră deplină de apreciere a experiențelor pe care diferitele țări socialiste le-au înfăptuit și le înfăptuiesc. Este o solidaritate cu o lume care va trebui din ce în ce mai mult să dovedească prin fapte, dezvoltînd cu coerență marea dezbatere începută de cel de-al XX-lea Congres, că socialismul este punctul cel mai de sus al democrației și libertății, al demnității omului și al dezvoltării sale.

În ultima parte a raportului său, Longo a vorbit despre unele teme referitoare la viața de partid. Partidul nostru, a spus el, este un partid de luptă și de opoziție, care are o răspundere și un rol conducător național de guvernare. Vrem să asigurăm — a arătat în continuare secretarul general al P.C.I. — o dezvoltare ulterioară a democrației de partid, să actualizăm și să reînnoim organizarea partidului, normele vieții sale interne, metodele sale de muncă și de conducere. Vrem să facem din ce în ce mai largă și mai efectivă participarea tuturor militanților la elaborarea politicii și hotărîrilor. Sarcina pentru care luptăm, înaintarea spre socialism, în democrație și pace, într-o societate avansată din punct de vedere industrial și bogată în articulări democrate și civile, este o sarcină nouă din punct de vedere istoric, pentru care este nevoie de fantezie, de inteligență politică, de conștiință critică, de simț al istoriei, de o aprofundare din ce în ce mai mare a tuturor trăsăturilor vieții naționale. Vrem să fim la înălțimea așteptărilor și speranțelor puse în acest congres în ce privește soarta și viitorul acestei Italii a noastre, în ce privește cauza păcii, democrației și socialismului, a încheiat Luigi Longo.

din țările socialismului

Sonde printre arbori tropicali

CUBA: noi surse de energie

dr. ing. Simion Faur
secretar științific al Institutului de energetică al Academiei

De cum pășești pe aeroportul Havanei, resimți căldura umedă și noaptea devenită zi. Dar ai satisfacția că vei afla lucruri noi, că ai și început să le trăiești nemijlocit în peisajul acesta cu o vegetație luxuriantă, învăluit de ospitalitatea caldă și veselia oamenilor. Și, nu după mult timp, ni s-a părut firesc nouă, doi români — un cercetător al lumii virusurilor (dr. docent Radu Portocală, directorul adjunct științific al Institutului de inframicrobiologie) și altul — semnatarul acestor rînduri — cercetător energetician, că tocmai aici, în prăvălirea de liane și flori cărnoase, de scoici trandafirii, de apă limpede și caldă, unde totul pare atît de simplu și ușor, s-a născut „Bătrînul și marea", simbolul omului care luptă pînă la epuizare, susținut de voința de a învinge — și în care Hemingway a pus atîta din el însuși — dar și din tenacitatea eroică a poporului în mijlocul căruia s-a retras.

Eroismul cuban a străpuns zăgazurile spre lumină în toamna anului 1868. Atunci, sub conducerea lui Carlos Manuel de Cespedes, poporul cuban s-a răsculat împotriva dominației spaniole. Urmașii săi au luptat pentru înlăturarea oligarhiei naționale și străine, iar astăzi muncesc cu un egal eroism pentru dezvoltarea economică și culturală, pentru reconstrucția revoluționară a țării, pentru socialism.

În această luptă încordată și permanentă, o problemă de mare importanță o constituie asigurarea unei baze energetice corespunzătoare ritmului viu de creștere a economiei naționale. Producția de energie a Cubei depinde încă, aproape în exclusivitate, de țiței (produs importat). Dezvoltarea economiei impune, deci, lărgirea și utilizarea cît mai rațională a propriilor resurse energetice, a energiei electrice și calorice. Acest imperativ a determinat tînăra Academie de Științe a Cubei să ia inițiativa organizării unui institut de energetică, destinat să preia cercetarea sistematică a principalelor aspecte științifice ale utilizării și transportului diferitelor forme de energie în condițiile specifice ale țării. Avînd în vedere experiența obținută în acest domeniu de oamenii de știință români, convenția de colaborare dintre Academia Republicii Socialiste România și cea a Republicii Cuba a prevăzut trimiterea în Cuba a unor energeticieni români care să sprijine acțiunea de dezvoltare a unei baze energetice proprii. Începutul l-a făcut directorul Institutului de energetică, acad. Remus Răduleț, urmat de alți oameni de știință care au pus, împreună cu specialiștii cubani, bazele organizării unui astfel de grup de cercetare. Deși cu forțe relativ reduse, s-a trecut apoi la abordarea a două direcții principale de investigație : a resurselor neconvenționale de energie și a celor de termoenergetică.

În aprecierea viitoarelor sarcini de cercetare — pe care le-am stabilit împreună cu ing. Edgardo Gonzales, directorul grupului — entuziastele proiecte de stăpînire a naturii expuse de către președintele Academiei de științe a Cubei în paginile cotidianului „Granma" au constituit un cadru extrem de stimulator. Proiectele de transformare a golfului Broa într-un uriaș lac de apă dulce, a mlaștinilor peninsulei Za-

pata într-o grădină înfloritoare, de schimbare a cursurilor unor rîuri şi altele asemănătoare vor necesita imense cantităţi de energie şi utilaje energetice perfecţionate.

Faptul că Republica Cuba nu dispune încă de un atlas al resurselor termo şi hidroenergetice ne-a determinat să considerăm că elaborarea acestuia se impune cu prioritate ca prim pas spre viitoare realizări. S-a apreciat, în mod unanim, că experienţa cîştigată de Institutul de energetică al Academiei Republicii Socialiste România în coordonarea alcătuirii unei asemenea lucrări va constitui un sprijin deosebit de eficace. Împreună cu specialiştii cubani din domeniul ţiţeiului — care mi-au vorbit, de altfel, cu multă căldură despre preţiosul ajutor dat de România şi în ce priveşte lărgirea posibilităţilor de explorare şi punere în valoare a zăcămintelor de ţiţei ale ţării — am ajuns la concluzia că un deosebit interes prezintă şi folosirea, de către tehnicienii cubani, a rezultatelor obţinute în utilizarea presiunii de zăcăminte a gazelor de sondă de către cercetătorii institutului nostru de energetică.

Programul de deplasări în scopul cunoaşterii resurselor şi posibilităţilor existente în Cuba a cuprins şi o serie de vizite în unităţile ramurilor industriale, mari consumatoare de energie calorică, în primul rînd, industria zahărului şi a cimentului. Faptul că institutul nostru s-a ocupat, cu bune rezultate, de utilizarea energetică superioară a deşeurilor agricole, inclusiv a stufului, mi-a permis, de asemenea, să sugerez iniţierea unor cercetări similare în Cuba cu aşa-numitul „bagazo", provenit din prelucrarea trestiei de zahăr, încercările preliminare urmînd a fi efectuate în laboratoarele româneşti. Am urmărit cu mult interes o îndrăzneaţă şi originală soluţie, concepută de specialiştii cubani pentru folosirea în scopuri energetice — cu implicaţii tehnico-economice deosebit de avantajoase — a frunzelor trestiei de zahăr. Am constatat, în deplin acord cu ing. Edgardo Gonzalez, un perfect cunoscător al aspectelor energetice specifice industriei zahărului, că această importantă ramură industrială a Cubei oferă numeroase teme de cercetare care, o dată rezolvate, pot conduce la însemnate economii de combustibil în fiecare din cele aproape două sute de unităţi de care dispune.

O întîlnire cu tinerii specialişti ai Fabricii de ciment din Mariel, care experimentau cu mijloace materiale modeste, dar cu mult entuziasm şi ingeniozitate, posibilităţile de utilizare energotehnologică a asfaltitei, mi-a făcut cunoscute preocupările acestora în direcţia stabilirii proprietăţilor fizico-chimice şi caracteristicilor energetice ale acestei substanţe. S-ar putea găsi, astfel, soluţia optimă a unei utilizări energotehnologice a asfaltitei.

Itinerarul cubanez mi-a oferit, pe lîngă posibilitatea precizării unor probleme tehnice de cercetare, şi prilejul de a cunoaşte îndeaproape oamenii acestor locuri. Cubanii sînt prietenoşi şi darnici : o ţărancă, la poarta căreia am poposit ca să ne răcorim în drum spre Soroa, ne-a oferit simplu numeroase „toronthoa" (grape-fruit) şi imense nuci de cocos ; un tînăr pescar, care înota cu măiestrie sub apă şi care se bucura de încîntarea noastră în faţa culorilor şi formelor nemaiîntîlnite şi neimaginate de melci şi scoici, ne-a adus peste cîteva zile în dar o uriaşă scoică dantelată, căutată şi culeasă de el din fundul mării.

Admirasem — datorită extremei amabilităţi a gazdelor — două duminici la rînd coasta nord-estică a Cubei cu minunatele sale plăji. Între acestea, Varadero, o adevărată bijuterie, se întinde de-a lungul unei limbi subţiri de pămînt înconjurată de ape limpezi, podite cu nisip alb. În partea opusă, pe coasta de nord-vest, Playa Giron, pe nisipurile căreia s-a înscris în aprilie 1961 o nepieritoare pagină din glorioasa istorie a revoluţiei cubane. În depărtare, alături de palmieri se detaşează arborii „ciebos" cu coroana rotată. Pe drum spre plajă am întîlnit — antrenaţi în acţiuni de muncă voluntară executată serios şi metodic, cu mijloace materiale variind de la cele mai perfecţionate pînă la cuţitul special de tăiat trestia de zahăr — o mulţime de oameni de toate vîrstele care defrişau cîmpul pentru a putea cultiva, apoi, ceapa. Munca aceasta face parte dintr-un plan menit să transforme împrejurimile neroditoare ale Havanei, „La Cordon de Habana", într-o grădină fertilă de legume şi în livezi cu pomi fructiferi.

Oprirea la Guama, punct turistic de un tulburător pitoresc prin podurile sale de lemn dantelat, suspendate peste mlaştinile din ale căror ochiuri de apă numeroşii crocodili ai rezervaţiei îşi scot iscoditor boturile, ne-a permis să cunoaştem istoria ciudatei „Cienaga de Zapata". Împărţită în două zone de Laguna Comorii şi Golful Porcilor, regiunea numită „Cienaga de Zapata" cuprinde petice de pămînt arid sau acoperit de păduri de esenţe preţioase. Sălaş al păsărilor exotice, al crocodililor, roiurilor de ţînţari şi al altor insecte, regiunea are o climă umedă şi nesănătoasă.

Pînă la triumful revoluţiei cubane, populaţia de „cienagueros" (locuitorii mlaştinilor), cea mai săracă a ţării, se ocupa în principal cu fabricarea primitivă a mangalului pentru care primea un preţ derizoriu. Astăzi, în istoria Cienagăi s-a deschis un nou capitol. Tehnicienii sosiţi din toate colţurile Cubei au tăiat drumuri peste hăţişuri şi au transformat pămîntul neproductiv în teren roditor. Locuitorii, abandonaţi în trecut molimelor şi neştiinţei de carte, cunosc îngrijirea medicului, binefacerile şcolii şi ale culturii. În numai doi ani, mlaştina a fost transformată într-o ospitalieră regiune de odihnă, cu plaje, centre turistice, lăcaşuri de cultură. Pentru locuitorii Zapatei, mizeria, exploatarea şi nedreptatea au devenit de domeniul trecutului.

Aici, pe nisipul cald de la Playa Giron, în mlaştinile de la Zapata, în aprilie 1961, poporul cuban s-a ridicat ca un singur om împotriva tentativei cercurilor reacţionare din S.U.A. de a întoarce înapoi roata istoriei. Înscrisă atunci cu sînge, riposta hotărîtă a poporului cuban se vădeşte, zi de zi, în activitatea creatoare, în preocupările şi eforturile de a consolida cuceririle obţinute pentru totdeauna în urmă cu zece ani, o dată cu victoria revoluţiei populare.

reflector

MOARTEA LUI ALLEN DULLES

În ziua de 30 ianuarie a murit, la Washington, în vîrstă de 75 de ani, Allen Dulles, fostul director al organizaţiei americane de stat „Central Intelligence Agency", mai cunoscută de opinia publică sub iniţialele C.I.A.

Introdus în diplomaţie cu ajutorul fratelui său mai mare, John Foster Dulles, Allen a debutat în 1916, la vîrsta de 23 de ani, ca ataşat pe lîngă misiunea diplomatică a S.U.A. la Viena, pentru a fi mutat, după un an, la Berna. Între aceste două posturi a început adevărata lui vocaţie şi carieră, aceea de „agent de informaţii", eufemism folosit de el însuşi pentru a nu-şi spune de-a dreptul spion. Prima „operaţie" a fost o încercare, eşuată, de a negocia în secret, cu un personaj de la Curtea imperială habsburgică, pentru retragerea trupelor austriece de pe fronturile unde erau angajate în 1917. Peste scurt timp, Allen Dulles a fost utilizat în rîndurile delegaţiei americane la conferinţa de pace de la Versailles. În 1926 a renunţat la diplomaţie şi s-a angajat într-o firmă de avocaţi, păstrînd totuşi nostalgia „operaţiilor secrete". Abia în 1943, după şocul de la Pearl Harbour, serviciul american de spionaj şi contraspionaj, cunoscut pe atunci sub denumirea „Office of Strategic Services" (O.S.S.), îl reangajează şi-l trimite la Berna ca „specialist" în relaţiile subterane cu Germania nazistă. Aici, activitatea lui a început cu organizarea unui „complot" ratat împotriva lui Hitler şi s-a terminat cu o negociere, fără efect, în vederea capitulării separate a trupelor germane din Italia. A urmat o nouă perioadă de „avocatură". În 1950, curînd după ce O.S.S. a fost înlocuită cu C.I.A., Allen Dulles, care se lansase, între timp, ca teoretician al spionajului, a fost numit director adjunct al acestei organizaţii. În 1953 a devenit director plin. La conducerea Departamentului de Stat se afla, pe atunci, fratele său mai mare, John Foster Dulles.

Din acel moment a început o perioadă de vie activitate, în care „societatea Dulles-Dulles", cum o numea presa americană, a fost implicată în cîteva „afaceri" şi „operaţii" prea puţin glorioase : lovituri de stat prin America Centrală, intervenţii abia camuflate în cîteva „revoluţii de palat" şi chiar acţiuni directe împotriva relaţiilor internaţionale normale, cum a fost organizarea zborurilor cu avioanele de spionaj U-2.

Obişnuit să ia unele operaţii pe cont propriu, Allen Dulles a crezut că îşi poate continua „activitatea" şi sub Administraţia lui John Kennedy, sprijinind direct şi activ tentativa de debarcare în Cuba cunoscută sub numele de „operaţia de la Playa Giron". Protestul energic stîrnit în lumea întreagă de această operaţie şi totala ei pulverizare pe plan militar l-au determinat pe John Kennedy să-l scoată prompt pe Allen Dulles din fotoliul de comandă de la C.I.A. Se crede că Allen Dulles nu a vrut să-şi scrie memoriile, de teamă ca acestea să nu devină acte de acuzare împotriva lui însuşi.

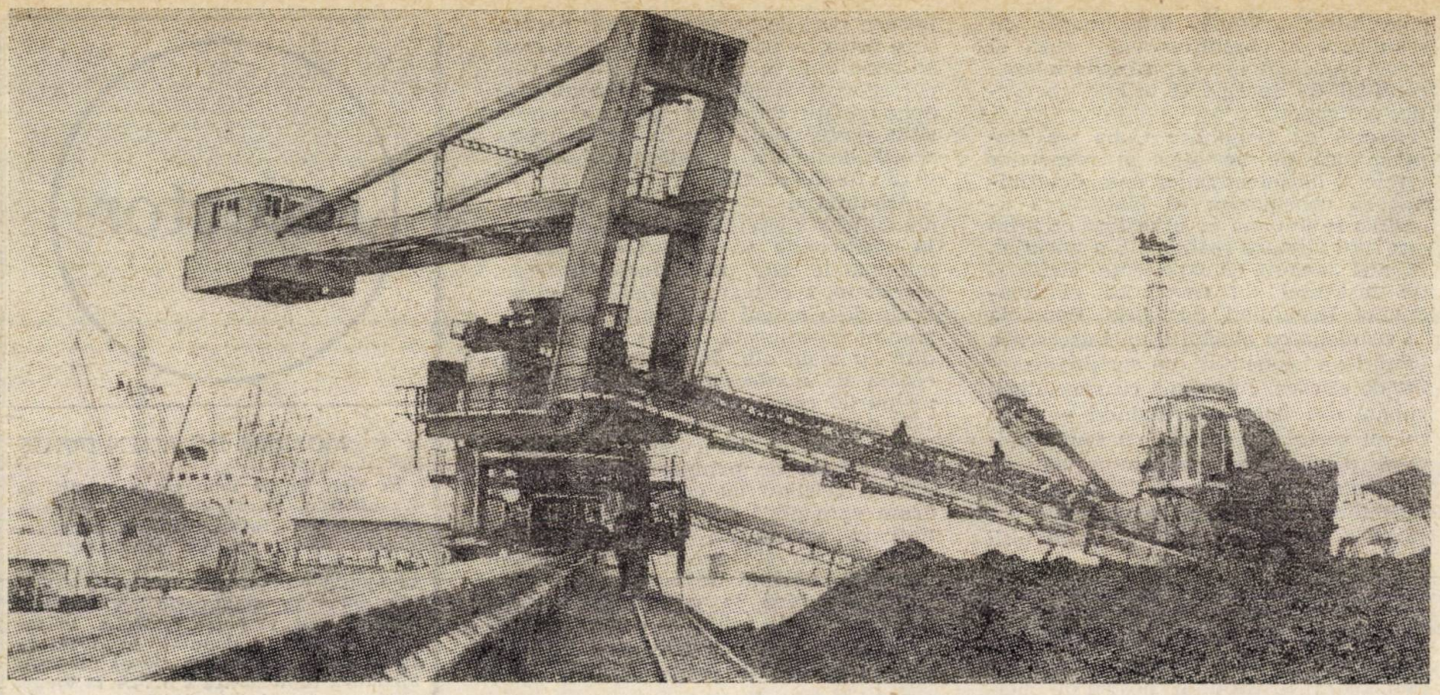

In portul Pointe-Noire

reportaj pe glob

SECVENȚE CONGOLEZE

Radu Pascal

Soarele

răsare la ora 6 dimineața și apune la 6 după-amiază. Mocnește undeva, bolnav, murdar, topit în ceață și pîclă. Un soare de eclipsă. Bănuit, presimțit — așteaptă : să desferece cerul de plumb, să-l scalde în torente de ploaie, să-i dea lumină din cea mai nouă și crudă lumină a lui. Așteaptă în fiece zi, 12 ore, vreme de 6 luni.

Aici, vremea nu se prevede, vremea se știe. Ca acum un an, ca acum o sută, aceeași : o vreme de secetă, o vreme de ploaie, o vreme de ne-soare, o vreme de soare. Sîntem la jumătatea perfectă a Pămîntului.

Timpul

Orele zilei se rotesc egale, după legile secrete ale unui timp care poate înseamnă apele adînci și încete ale Congoului, neclintirea opacă, uscată a aerului, poate trecerea precisă a Soarelui. Cei născuți pe aceste meleaguri știu să i se supună.

Impulsuri ale neputinței, graba sau nerăbdarea sînt ridicole. Vrei să nu întîrzii, vei întîrzia, dar noțiunea rămîne neînțeleasă. Vrei să ajungi, vei ajunge, dar cu timpul... Vei învăța aici marea știință a așteptării.

Aș fi tentat să scriu despre viciul sau, poate, perversa bogăție a timpului african. Rămîn însă, umil, la pragurile lui : cenzurat, străin. Voi traversa strada și-mi voi scutura pantofii prăfuiți, pe caldarîm: zgomotul va răsuna sacadat, vulgar. Mă voi uita la ceas — pe ascuns. Voi încerca să depășesc o mașină și voi vedea mirarea în ochii șoferului.

Fluviul

sever, întunecat, matcă în care s-a adunat imensă tăcerea Africii. Orașul îl atinge cu timiditate : un debarcader sărăcăcios, o baracă scorojită de soare. Cîțiva congolezi așteaptă plecarea șalupei... Brazzaville — Kinshasa, Kinshasa — Brazzaville. Pirogile, rar, străbat largul : se strecoară de-a lungul malurilor, umbre lungi și negre, una în urma alteia.

Între orizonturi se consumă, aici, ultima și grava sărbătoare a apelor. Expansiune de forță și calm, Congoul își întinde stăpînirea lacustră. Incredibilă va fi, apoi, meschina siluire a cataractelor. E locul unde, spulberat de pietre și de stînci, își începe lentă agonia.

Oamenii îl vor privi de sus, de pe colinele înalte, la mese tihnite, sub umbrar de trestie. Spre seară vor veni să se adape căprioarele stepei.

Noaptea

am descoperit-o, mai întîi, în ochii vampirilor muribunzi. Mari lilieci preistorici, vampirii fluturau prin văzduh, țipetele lor spărgeau nemișcarea. Mulți dintre ei stăteau agățați pe crengile noduroase ale copacilor secătuiți de sevă, la malul Congoului. Așteptau să fie uciși.

O făceau cîțiva soldați în permisie. „— Monsieur, sînt spiritele bune ale nopții ; dacă îi mîncați vă pier dușmanii..." Lumina puternicelor lanterne militare îi paraliza. Urma împușcătura. Se așternea liniștea implacabilă, neînțeleasă, africană. Nu mureau imediat. Cădeau peste două-trei minute cu aripile larg desfăcute. În ochii lor vedeam cum se stinge noaptea.

Căci mai mult decît orice, aici, noaptea înseamnă viață. Dincolo de tăceri se petrece fantasticul complot al regenerării, rituala izbăvire din arșița zilei ; a feluritelor păsări nocturne, a frunzelor înalte și grele de palmier, a peștilor clipocind în apele negre ale fluviului, departe, undeva spre ocean, a junglei — uriașa industrie de viață a Africii.

Dansul

sau frumoasa noapte a oamenilor.

Pîlcuri de umbre, procesiuni grăbite alunecă spre Acolo-unde-se-dansează : largi ringuri în aer liber, bărăci roșii, albastre, orchestre care cîntă ore în șir fără întrerupere, lume, lume multă și bere („Une Kronenbourg ? Une Primus?")

Nimic din obișnuita ritmicitate metalică a unor dansuri africane, reduse la esențe aspre care-l condamnă pe european să-și recunoască iremediabila sa condiție de străin. Era prelungirea, punctată discret, a unei melodii calme, cu rotunjimi nesfîrșite, o melodie care-i face pe oameni să meargă parcă în vîrful picioarelor, să adulmece aromele tari, să comunice între ei nu prin grai, ci prin zîmbet. Și mă gîndeam că am șansa să surprind fenomenul rar al convertirii dansului în cuvînt : fiecare își modela trupul în întrebare sau răspuns, în meditație, umor sau declarație de iubire, în tristețe sau fericire. Era clipa cînd sufletul înseamnă dans.

În Congo am văzut că un surd poate să danseze. Mi s-a spus că citește melodia pe trupurile celorlalți. În Congo am

Într-un sat congolez: procedee tradiționale de pregătire a mesei

Această modernă clădire a capitalei adăpostește un spital

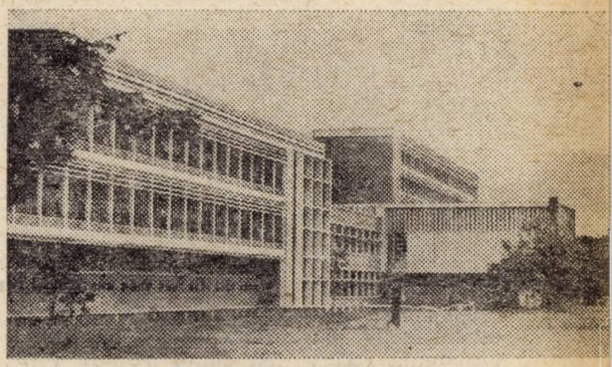

văzut că pot să danseze și ologii. Și am înțeles monstruoasa singurătate a celui care, proptit în mîini, rezemat pe cioturile picioarelor retezate, încearcă să învingă, prin harul dansului, prea chinuita tîrîre de cerșetor. Sîntem Acolo-unde-se-dansează.

Sculptorul

Am fost în atelierul unui bătrîn sculptor în lemn. Figuri extatice în prelungirea unor trupuri contorsionate care parcă își cereau dreptul la neexistență. În locul stomacului — un gol, lemnul se prelingea subțire pe șira spinării, spre picioare, în pămînt: „Congolezul n-are nevoie de stomac, congolezul nu mănîncă, domnule..." Alături am văzut un trup cu picioarele nenăscute, nedesprinse unul de celălalt, crescute ca un trunchi: „— Congolezul acesta e din pădurea... (nu i-am reținut numele); n-are nevoie de picioare, n-are unde să se ducă..." „Dar, bătrînul din abanos, la ce se gîndește?" Era o statuetă care imita, straniu, poziția „Gînditorului" lui Rodin. „— Se gîndește: să plece la vînătoare, să nu plece la vînătoare? Dacă pleacă îi trebuie mai multe merinde și s-ar putea să nu vîneze nimic; dacă rămîne acasă, se mulțumește cu puțin". „Ai sculptat vreodată un congolez fericit?" „— Da", și mi-a arătat doi fumători de pipă.

Mîinile lui nu știu să ciopleaască decît același chip, sînt condamnate să caute în lemn aceeași poveste, simplă, veche, uitată. El știe că a existat, în Congo, o singură și nevăzută muncă pentru cît poate să însemne viață: munca de a aștepta să se coacă bananele, munca de a smulge rădăcinile de manioc, de a pescui, de a culege puținele roade ale unui paradis sărac.

Îndepărtata pădure Mayombe îi trimite, în fiecare an, bușteni ruginii de lemn de fier. Îi e de-ajuns o așchie, anume știută.

Munca

„— Congolezul trebuie să se detașeze de paralizanta comuniune cu natura, să învețe virtuțile nebănuite ale lui 2 X 2 fac 4, să se reinventeze.." Erau, de data aceasta, cuvintele unui tînăr intelectual care mi-a arătat, o dată, pe zidul unei școli primare scris cu litere stîngace: „Ici, Sorbonne".

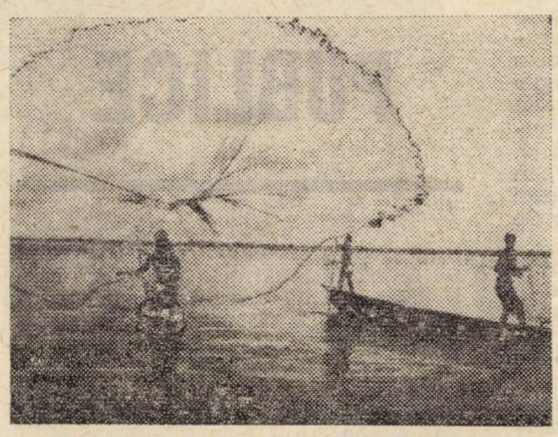

Cu năvoadele spre larg

Măști tradiționale

Panoramic peste Brazzaville

Am înțeles că descoperirea școlii înseamnă marea descoperire a celeilalte munci, singura care îl poate învăța pe congolez o altă fericire.

La Brazzaville e aproape în întregime terminată o mare fabrică de textile. Am aflat că muncitorii sînt foștii ei constructori. Pe schele — o lozincă: „Să ne bizuim pe propriile forțe".

Deprinderea meritului a fost una din marile izbînzi ale tinerei economii congoleze; în același timp, scoborîrea sub pămînt a echivalat — îmi explica cineva — cu un act în contra naturii, cu o reală schimbare în mentalitatea unor oameni obișnuiți numai cu darurile ei evidente. Descoperirea zăcămintelor de petrol la țărmurile Oceanului a favorizat un demaraj rapid al comerțului și industriei; nesfîrșitele păduri ecuatoriale nu mai înseamnă domnia nepătrunsului, ci poate cea mai sigură bogăție a țării. La Pointe-Noire, frumosul port la Ocean, am vizitat modernele instalații de încărcare a minereului de potasiu, am fost surprins de precizia cu care se muncește aici, unde, nu e mult de atunci, munca însemna umila existență a celui care n-are nevoie de stomac pentru că n-are ce mînca, n-are nevoie de picioare pentru că n-are unde se duce. Am înțeles că noua inteligență a muncii înseamnă un imens efort de contestare a vechilor triști ale bătrînului sculptor.

meridiane vest-europene

(2)

OPȚIUNILE OPINIEI PUBLICE

André Fontaine este autorul unei lucrări care a suscitat un larg interes în cercurile de specialitate — „Istoria războiului rece". Al doilea volum a apărut în editura Fayard relativ recent, în 1967. Fără a intra în analiza cărților respective, este nimerit, în context, a aminti că Fontaine vede în momentul de lichidare a blocurilor militare un semn important al stingerii „războiului rece".

Era firesc să-l întreb pe autorul „Istoriei războiului rece" ce părere are despre șansele — mult trîmbițate în unele cercuri din Occident — de reanimare a practicilor acestui proces care a infectat relațiile internaționale în perioada ce a urmat celui de-al doilea război mondial. Publicistul francez este categoric în această privință, el considerînd că „războiul rece", în formele în care a fost cunoscut, este epuizat ca moment al relațiilor dintre state.

Discuția aceasta nu a reprezentat o simplă incursiune teoretică în sfera de principii a politicii și relațiilor dintre state. Se știe că „războiul rece" a reprezentat și poate reprezenta un pericol grav în calea unor raporturi normale între state. Din punctul de vedere al interlocutorului, însă, succesele posibile ale negocierilor de dezarmare și perspectivele limitării pînă la stopare a producției unor arme cu o mare capacitate destructivă reprezintă premise ale unei evoluții obiective a climatului internațional. Este, totodată, evident că tendința spre stabilirea unor bune relații — economice, tehnico-științifice și mai ales politice — care s-a dezvoltat în ultimii ani pe continentul european, a apărut tocmai pe ruinele „războiului rece" și a reprezentat expresia dorinței și convingerii popoarelor europene în necesitatea eliminării produselor acestuia : blocurile militare, prezența de trupe și baze militare străine pe teritoriile altor state, politica forței și presiunii, încălcarea independenței și suveranității statelor ș.a.m.d.

De aceea, se consideră în mod firesc că ritmul construirii unor relații intereuropene pozitive este în raport direct cu dispariția practicilor „războiului rece".

Cum vedeți evoluția relațiilor internaționale ? Ce perspective credeți că are anul 1969 ?

Personalitățile abordate văd lucrurile într-un mod diferențiat. Iar aria deosebirilor de nuanțe pornește de la ritmul și termenul unei evoluții mai favorabile în relațiile intereuropene și ajunge pînă la cadrul în care această evoluție se poate desfășura. Dar *necesitatea, imperativul* unor bune raporturi între țările aparținînd diferitelor sisteme social-politice sînt unanim recunoscute. Este pregnantă dezaprobarea de către opinia publică a tentativelor de a readuce relațiile mondiale la tiparele „războiului rece". Și este la fel de clară necesitatea înfăptuirii destinderii, cerință obiectivă, vitală a întregii omeniri. Pentru toți este evident caracterul inevitabil al depășirii momentelor de deteriorare a raporturilor intereuropene. Și, mai ales, toți sînt convinși că tendința respectivă se va impune.

Este semnificativă opinia d-lui Jean-Jacques Servan-Schreiber în ce privește principiile cele mai generale de abordare a problemei relațiilor dintre state. D-sa exclude „avantajele" forței ca instrument politic și diplomatic :

— Nu poate exista o soluție militară a problemelor contemporane. De aceea, nu cred în crize militare în deceniul ce urmează. Trebuie neapărat să cîștigăm acești ani pentru progresul general.

Unul dintre publiciștii vest-europeni — în ciuda unor rezerve pe care le afișează, crede în existența factorilor pe termen lung capabili să acționeze în mod favorabil în acest proces de apropiere între națiuni. Theo Sommer spunea, de pildă : „Factorii favorabili unor ample relații Est-Vest au rămas și există. Este necesară o cooperare Est-Vest", adăugînd : „Rolul politicii de forță este total negativ".

Este, într-un fel, și părerea d-lui Maurice Lambilliotte :

— Cred că perspectivele Est-Vest sînt bune. Rolul Europei se va impune. În această direcție vor acționa toate tradițiile pozitive ale colaborării continentale... Destinderea va reveni prin forța lucrurilor.

Firește, nu putem să nu fim de acord cu ideea unor factori constanți care să orienteze evenimentele spre consolidarea destinderii, spre relații bazate pe încredere reciprocă, pe respect și pe neamestec în afacerile interne. Subscriem la factorii constanți ai tradițiilor europene. Dar, în același timp, este firească întrebarea : ce presupun aceste relații favorabile ? Evident, nu numai declarații de intenții, ci, în primul rînd, acțiuni concrete, desfășurate pe planul politicii fiecărei țări, ca și al unor măsuri de ansamblu. Este vorba, printre altele și nu în ultimul rînd, de întreprinderea unor acțiuni care să bareze și să lichideze tendințele și componentele încordării internaționale. La cartierul general N.A.T.O. se încearcă teoretizarea — pentru înlesnirea traducerii în practică — a tezei menținerii și consolidării blocului nord-atlantic ca preț al unei evoluții favorabile în relațiile Est-Vest. Această „rețetă" este consacrată în prezent sub forma unor tentative oficiale numite „revitalizarea" N.A.T.O. Este un moment negativ în evoluția actuală a relațiilor internaționale, care nu poate fi subapreciat. Se știe foarte bine că „remediul" politicii blocurilor, al presiunii și demonstrațiilor de forță în relațiile dintre state a fost contestat cu vigoare de întreaga evoluție istorică a raporturilor intereuropene. Opinia publică din țările europene nu este și nu poate fi adepta unei astfel de perspective ; ea respinge acest gen de acțiuni nu numai din convingerea profundă pe care o are în avantajele incomensurabile ale cauzei colaborării între state, ale raporturilor bazate pe respect reciproc și egalitate deplină, dar și în numele experienței istorice pe care a acumulat-o, mai ales în anii nefaști ai „războiului rece". Este vorba, în ultimă instanță, de o atitudine izvorîtă din atașamentul profund și, în același timp, firesc, al popoarelor continentului nostru, pentru cauza păcii, a relațiilor în centrul cărora să se afle respectul mutual al independenței și suveranității fiecărui stat.

Politica inițiativelor concrete

Primește, în schimb, o recunoaștere mereu mai largă necesitatea promovării unei politici bazate pe întărirea înțelegerii internaționale, la care fiecare țară — mare sau mică — să-și aducă contribuția. Astfel, la Bruxelles, la Ministerul de Externe belgian, mi s-a vorbit îndelung despre unele măsuri care, în concepția diplomației belgiene, ar putea acționa în favoarea intereselor relațiilor intereuropene. „Destinderea — spunea un înalt funcționar al ministerului — trebuie să se desfășoare progresiv, de la problemele cele mai simple — culturale, colaborare științifică, colaborare tehnică — la problemele cele mai complexe". Interlocutorii au subliniat îndelung necesitatea restabilirii încrederii mutuale, a încrederii politice, a unor realizări comune între statele europene, a soluționării diferendelor, a rezolvării marilor probleme ale actualității.

Se acordă o mare importanță evoluției problemei dezarmării, considerîndu-se că aci, pe terenul concret al unor negocieri laborioase, s-ar putea găsi o platformă vastă de interese comune în relațiile Est-Vest.

Opinii deosebit de interesante mi-au fost împărtășite de dl Emmanuel Coppieters, director general al Institutului Regal de relații internaționale din Bruxelles. Dl Coppieters rămîne optimist în ceea ce privește viitorul Europei și mai ales evoluția relațiilor dintre țările apusene și țările socialiste. Vorbind de totala lipsă de entuziasm în fața unei eventuale noi „mobilizări a resurselor" N.A.T.O., d-sa spunea: „Cred în destindere... cred că există o mare necesitate în acest domeniu și cred în reacția favorabilă a opiniei publice europene la dezvoltarea continuă a relațiilor Est-Vest".

Pentru observatorii politici din R.F.G., cu care am stat de vorbă, este de o mare importanță ca politica oficială să fie susținută prin inițiative și acțiuni concrete, permanente și care să pornească de la realitățile istorice și să fie subordonate intereselor generale ale destinderii și cooperării internaționale.

În acest context, se poate înregistra opinia exprimată de Theo Sommer:

— Cred că trebuie făcuți noi pași, trebuie spus că pactul de la München este nevalabil. Acest lucru trebuie spus în mod oficial. Cred, de asemenea, că trebuie să se spună *în mod deschis* că teritoriile la est de Oder-Neisse sînt poloneze...

Și, de asemenea, Theo Sommer, ca și alți ziariști sau experți, susțin ca guvernul vest-german să-și formuleze ideile și propunerile pentru o reglementare între cele două state germane.

La Roma, cercurile conducătoare ale partidului socialist — partid al coaliției guvernamentale — și-au declarat intenția unei reconsiderări a politicii față de R. D. Vietnam în sensul stabilirii de relații diplomatice cu ea. În cercurile ziaristice circulau știri despre intenția guvernului de a examina problema unei recunoașteri a R. P. Chineze (știri care s-au confirmat recent în declarația ministrului de externe Pietro Nenni făcută în parlament).

Purtătorul de cuvînt al Ministerului de Externe italian îmi spunea, la palatul Farnesina, că Italia va continua să promoveze relații favorabile cu țările socialiste din Europa răsăriteană. Și la Roma există părerea că domeniul dezarmării trebuie exploatat ca un domeniu util al colaborării internaționale.

Sînt, firește, toate acestea doar unele instantanee din complexa viață politică a țărilor vest-europene. Dar ele exprimă un larg curent de opinie în favoarea ideii că este necesar ca fiecare țară să promoveze acțiuni perseverente pentru înălțarea edificiului încrederii internaționale și pentru îndepărtarea acelor reziduuri care împiedică o evoluție favorabilă a raporturilor intereuropene.

Modele abstracte și realități

Drumul de la Köln spre Bonn se înscrie, pe o scurtă porțiune, de-a lungul Rinului. Urmează apoi o autostradă largă între furnale, uzine, mari combinate industriale, peisaj caracteristic Ruhr-ului. Trecerea spre capitală se face pe nesimțite și intrînd în Bonn aproape nu-ți dai seama cînd ai ajuns în fața edificiilor guvernamentale. Pe una din arterele centrale faci o adevărată trecere în revistă a clădirilor oficiale — reședința președintelui, a cancelarului, clădirea Ministerului de Externe — Auswärtige Amt. Printre ele, pe aceeași parte cu Ministerul de Externe, se află și clădirea Societății germane pentru problemele externe, care este și editoarea revistei „Europa Archiv".

Înainte de întîlnirea cu dr. Wolfgang Wagner, directorul societății, citisem în revista sa un articol intitulat „Alternative pentru Europa". Articolul reprezintă rezultatele unui studiu asupra „modelelor" celor mai plauzibile menite a caracteriza relațiile intereuropene în anii '70. După cum scrie „Europa Archiv", motivele acestor studii, premisele lor rezidă în „ipoteza că, în lumea deceniului următor, statele europene vor avea trei țeluri esențiale. Interesul lor principal constă în păstrarea păcii. Pe lîngă aceasta, ele văd cele mai importante sarcini ale lor în desfășurarea acelor forțe intelectuale și economice care să le pună în situația de a aduce o contribuție eficientă la progresul social și economic al omenirii și, totodată, crearea unor relații bune între statele Europei".

Pe măsură, însă, ce parcurgi „modelele", rămîi nu numai nedumerit dar și cu un sentiment de insatisfacție. Unde poate fi căutat viitorul de colaborare al Europei? Care este calea afirmării capacităților fiecărui stat și ale fiecărui popor pentru îmbunătățirea relațiilor pe continentul nostru?

Primul model, de pildă, este intitulat „Bipolaritate slăbită". Pornind de la cunoscuta teorie a unei lumi bipolare, modelul prevede în ultimă instanță permanentizarea blocurilor militare, ca și a prezenței de trupe străine în țările Europei și permanentizarea — ca urmare firească — a tensiunii intereuropene ca stare normală de relații. Modelul al doilea pornește de la premisa unei „independențe relative" a statelor. Modelul al treilea oferă viziunea colaborării intereuropene, dar nu între state ca entități independente, ci între diverse grupări ș.a.m.d.

Este limpede însă că toate aceste „modele" ignorează o realitate esențială, fără de care nu se poate concepe viitorul Europei sau edificarea generală a relațiilor internaționale, și anume rolul, ponderea și contribuția *tuturor* țărilor, mari sau mici, la viața politică internațională. Tocmai conjugarea eforturilor tuturor statelor — mari și mici — împreună cu forțele progresiste de pretutindeni este baza continuității procesului de destindere, a trăiniciei lui. Numai astfel pot fi însănătoșite relațiile internaționale.

Această problemă preocupă un cerc larg de oameni politici, observatori sau ziariști, din diverse capitale vest-europene, care nu găsesc nici un fel de satisfacție în formula ignorării statelor mici, așa cum este în fond recomandată implicit de diverse scheme și modele. Opinia directorului Societății germane de politică externă, de pildă, este că structura bipolară a lumii este depășită. În primul rînd, este vorba de rolul crescînd al altor state din Asia sau Europa. Apoi consolidarea generală a puterii economice a statelor. De aceea, conchidea el, țările mici, ponderea lor va cîștiga în importanță. Marja lor de acțiune în politica mondială va crește tot mai mult.

Ideea pluralității — în sensul participării tuturor statelor la viața politică și economică — ca imagine a evoluției internaționale este împărtășită și de alte personalități din țările vizitate. Dl Lambilliotte își alege și el argumentele din realitatea consolidării permanente a ponderii economice a țărilor mici.

Giuseppe Boffa, vorbind despre rolul și viitorul țărilor mici, apără principiul suprem de politică potrivit căruia fiecare țară trebuie să hotărască singură asupra propriilor sale probleme și să participe la dezbaterea și soluționarea marilor probleme internaționale.

— Toate țările lumii, indiferent de mărimea lor, trebuie să joace un rol, au de jucat un rol în viața internațională. De inițiativele tuturor țărilor europene, îndreptate spre reducerea tensiunii, depinde colaborarea politică intereuropeană. Aceasta este singura schemă și singurul model valabil — conchidea Boffa.

Caracterul deosebit de important al acestei probleme, direct legată și de coordonatele cele mai importante ale relațiilor internaționale, a fost nu o dată subliniat de oameni politici de înaltă responsabilitate. Îmi amintesc de un articol al ministrului de externe francez, Michel Debré, publicat la începutul acestui an, a cărui teză de bază era legarea menținerii păcii de independența popoarelor. „La baza dramelor actuale — scria ministrul de externe francez — se află nerecunoașterea principiilor fundamentale care ar trebui să devină o regulă pentru toate statele". Și domnia-sa enumera aceste principii: „Dreptul popoarelor la determinarea independentă a viitorului lor, neamestecul, respectarea dreptului internațional".

Idee prezentă nu numai în luări de atitudine ale oamenilor politici ci, în general, în preocupările opiniei publice. Una din condițiile fundamentale ale progresului pe calea încrederii și colaborării dintre națiuni este așezarea fermă a raporturilor dintre state pe temelia solidă a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

■

Este deosebit de frapant procesul de deplasare a interesului pentru problemele politice, interne și internaționale, din incintele cancelariilor diplomatice, către preocupările maselor largi ale populației. Firește, întîlnești opinii diferite, deseori contradictorii aparținînd unor categorii sociale și ele diferite. Dar între cooperare și destindere, pe de o parte, și „război rece", pe de altă parte, opțiunea este de mult făcută. În fond, opera colaborării internaționale este o acțiune în care s-a investit mult, care a înregistrat o evoluție ascendentă. Și majoritatea oamenilor nu vor ca acest cîștig să fie pierdut.

Această stare de spirit explică promptitudinea și amploarea luărilor de atitudine sau fermitatea exprimării punctelor de vedere.

Și cînd vorbim de realitățile stabilite în Europa, despre progresul ideilor dreptului la libertate, independență, suveranitate — coordonate majore ale raporturilor dintre țări — nu putem să nu ținem întotdeauna seama de această înaltă personalitate politică a contemporaneității: opinia publică.

Sergiu VERONA

În exclusivitate pentru LUMEA

Cosmonauții ȘATALOV, VOLÎNOV, HRUNOV, ELISEEV despre ZBORUL LOR ORBITAL

Începînd de la 4 octombrie 1957, cînd a fost lansat, din Uniunea Sovietică, primul satelit artificial al Pămîntului, importanța și complexitatea zborurilor cosmice au crescut mereu, pentru a culmina, la începutul acestui an, între 14 și 18 ianuarie, cu realizarea celei dintîi stații orbitale circumterestre, prin cuplarea navelor „Soiuz-4" și „Soiuz-5". Această excepțională performanță tehnică a deschis mari posibilități pentru efectuarea unor cercetări de lungă durată în Cosmos, de pe platforme care să poată funcționa, practic, fără limite în timp. La bordul lor, echipe de astronauți și oameni de știință, avînd la dispoziție instrumentele și aparatele cele mai noi și mai fine, vor putea sonda Universul pentru pregătirea viitoarelor expediții pe alte planete.

Cum au decurs zborurile celor două nave asamblate ? Cum s-au efectuat manevrele tehnice de cuplare ? Ce au simțit oamenii care au participat direct la aceste remarcabile performanțe ?

Prin mijlocirea agenției de presă „Novosti", cei patru cosmonauți de pe „Soiuz-4" și „Soiuz-5", Vladimir Șatalov, Boris Volînov, Evgheni Hrunov și Alexei Eliseev, vă împărtășesc impresiile lor despre zbor.

ÎNTREBARE : Recent, savantul englez Bernard Lovell a declarat că, după opinia lui, zborul navelor „Soiuz-4" și „Soiuz-5" demonstrează că sovieticii nu sînt preocupați de o întrecere în cursa cosmică ci de un program propriu de cercetări cosmice, justificat exclusiv de rațiuni științifice. Care este părerea cosmonauților sovietici în legătură cu această observație și cum apreciază ei propriile lor realizări și realizările americanilor în acest domeniu ?

VLADIMIR ȘATALOV : Chiar de la începutul cercetărilor cosmice, eram mîndri atunci cînd reușeam să fim primii care să facem un pas important înainte. Totuși, nu ne gîndim la „curse" cosmice. Noi ne urmăm, planificat, calea noastră, iar frontul nostru de lucrări este vast : de la Pămînt la Lună, Venus și Marte.

ÎNTREBARE : Cum apreciați treptele de perfecționare parcurse de navele cosmice de la „Vostok" la „Voshod" și la „Soiuz" ?

ALEXEI ELISEEV : În comparație cu navele cosmice precedente, s-ar putea spune că „Soiuz" este o mașină de categorie superioară, deoarece rezolvă probleme noi care nu se puneau navelor anterioare. Este vorba de apropierea sau cuplarea cu cea de-a doua navă de un tip similar, de ieșirea echipajului din navă și de efectuarea unor lucrări în Cosmos, urmate de înapoierea cosmonauților în aceeași navă sau în altă navă similară. În interiorul navei există costume de scafandru care pot fi îmbrăcate pentru lucrări în spațiu. „Soiuz" este mai bine dotată cu utilaj științific și dispune de posibilități mult mai mari decît celelalte nave. În afară de aceasta, din asamblarea navelor „Soiuz" pot fi create stațiuni orbitale de mari proporții.

În altă ordine de idei, diferența dintre „Soiuz" și „Vostok" rezidă în modificarea formei aparatului destinat aterizării. La nava „Vostok", acest aparat avea formă de sferă. Cabina de aterizare „Soiuz" are forma unui trunchi de con care asigură aterizarea controlată la punctul dinainte fixat. Cînd ateriza nava „Vostok", era nevoie de oarecare timp pentru a căuta aparatul într-o zonă stabilită prin calcul. Nava „Soiuz" nu trebuie căutată. Elicopterul o așteaptă în punctul stabilit, urmărește coborîrea navei și aterizează o dată cu ea.

ÎNTREBARE : În zborul dintre 14—18 ianuarie, a fost efectuată pentru prima oară cuplarea mecanică și electrică a navelor pilotate. Ce anume este nou în această operație și care au fost senzațiile, ieșite din comun, pe care le-au resimțit în timpul zborului comandanții navelor ?

EVGHENI HRUNOV : În principiu, cuplarea navelor sporește gradul de siguranță a zborului deoarece, la nevoie, energetica uneia din nave poate fi folosită pentru cealaltă. Așa, de exemplu, „Vostok" dispunea de o instalație de frînare ce putea fi folosită o singură dată și, în consecință, zborul navei „Vostok" era limitat din punct de vedere al altitudinii. Mai tîrziu, nava „Voshod" a fost echipată cu altă instalație și de aceea Alexei Leonov și Pavel Beleaev au putut zbura pînă la o altitudine de 500 de km. Pe navele de tip „Soiuz", dispunem de un sistem dublu, extrem de sigur, care ne permite să executăm manevre pînă la altitudinea de 1 300 de kilometri.

ÎNTREBARE : Ați spus că, în cazul asamblării navelor „Soiuz", are loc mai întîi cuplarea, apoi procesul de apropiere. Ce puteți adăuga în legătură cu aceasta ?

ALEXEI ELISEEV : La început, dispozitivele de cuplare se leagă rigid unul de celălalt. Ulterior, navele se apropie încet, pînă la un contact etanș și pînă ce se îmbină toate circuitele electrice.

ÎNTREBARE : Cît timp durează cuplarea ?

VLADIMIR ȘATALOV : Aproximativ 20 de minute.

ÎNTREBARE : Din punct de vedere tehnic, ea poate fi repetată în timpul zborului ?

VLADIMIR ȘATALOV : De oricîte ori vrem. În programul de zboruri cosmice ale Uniunii Sovietice s-au executat două operațiuni de cuplare a unor aparate fără pilot la bord. Au fost executate apropierea și cuplarea automată a doi sateliți artificiali din seria „Cosmos". E vorba de o operație destul de complicată, pentru care a fost necesar un substanțial consum energetic. În fapt, repetarea cuplării automate a aparatelor este legată de dificultăți mari. În timpul zborului pe navele pilotate, am executat apropierea începînd de la o distanță de 1 000 de kilometri, folosind datele de care dispuneam la bord și beneficiind de ajutorul centrului nostru de calcul și coordonare. În felul acesta, am executat atît manevrarea unei nave cît și a celeilalte. Apoi, mi-au fost transmise momentul stabilit prin calcul pentru pornirea motorului, direcția de orientare a navei și durata de funcționare a motorului. De la o depărtare de cîțiva kilometri, automatele au apropiat navele pînă la o distanță de 100 de metri una de alta. Începînd de aici, am executat manual toate procesele de orientare reciprocă, apropiere, acostare și cuplare. Totodată, am supravegheat zborul în cuplaj timp de circa 20 de minute. După prima cuplare am fi putut repeta manevra de cîteva ori. Rezerva de combustibil era suficientă și ea ne asigura întîlnirea și repetarea apropierii, atît de pe o navă cît și de pe cealaltă.

BORIS VOLÎNOV : În ce privește senzațiile inedite, comandarea unor nave cuplate, cu alte cuvinte a unei stațiuni orbitale, poate fi realizată din cabina rezervată pilotului de pe orice navă. Mie mi-a revenit orientarea primei stațiuni create în Cosmos. În acel moment, Șatalov nu făcea decît să mă controleze. Degajat de un șir de operațiuni, el observa cum se desfășoară procesul și se pregătea pentru celălalt element complex al programului nostru — trecerea celor doi tovarăși ai noștri dintr-o navă într-alta.

După cum știți, fiecare „Soiuz" posedă două compartimente : cel de comandă și

Alexei Eliseev, Evgheni Hrunov, Vladimir Șatalov și Boris Volînov (de la stînga la dreapta)

cel orbital. După cuplare, rezultă o stațiune cu patru compartimente și, prin urmare, se extind posibilitățile de observație, de repartizare a funcțiilor între membrii echipajului. Se înțelege că posibilitățile unei stații cuplate sînt mult mai mari decît ale fiecărei nave în parte.

În timpul orientării stațiunii orbitale, am simțit, în primul rînd, cum sporește masa ei. Pînă la cuplare au existat multe manevre pe orbită și noi ne obișnuisem deja cu masa unei nave, studiind, de pildă, timpul necesar executării unui viraj. După cuplare, intervalul de timp necesar executării unei manevre a crescut brusc. Dar, în fond, comanda nu s-a schimbat cu nimic. Într-un cuvînt, pe o stațiune orbitală pot fi efectuate toate manevrele, la fel de simplu și de sigur ca pe o singură navă.

VLADIMIR ȘATALOV : Același lucru îl simte un pilot care trece dintr-un avion cu motor ușor în cabina unui bombardier, sau șoferul unui „Moskvici" cînd se așează la volanul unui camion : simți în spatele tău ceva mare și greu. Înainte ca Hrunov și Eliseev să fi ieșit din navă, am orientat stațiunea în așa fel încît ei să vadă bine navele și să primească dintr-o direcție bună lumina Soarelui. Stația a fost menținută automat, în poziția optimă, cu ajutorul unor giroscoape.

Înainte de decuplare, comenzile au fost efectuate și de pe cealaltă navă pentru a se verifica toate posibilitățile noastre de lucru. La început, așa cum a spus Volînov, el a executat toate manevrele. Cu puțin timp înaintea separării, le-am executat eu, de pe „Soiuz-4". Din nou, stațiunea a fost orientată în așa fel încît să poată fi observat, de pe ambele nave, procesul de decuplare și distanțare.

ÎNTREBARE : Din punct de vedere psihologic, ce anume au simțit comandanții navelor atunci cînd unul din ei a decolat singur și a aterizat cu un colectiv, iar celălalt, dimpotrivă, s-a despărțit în Cosmos de colectivul său ?

VLADIMIR ȘATALOV : Diferența e mare. Am așteptat această întîlnire și în primele 24 de ore activitatea mea a avut drept scop principal să o asigure în condiții cît mai bune. Mi-am propus să ajung exact la timpul stabilit în punctul unde urma să ne întîlnim. Am așteptat trecerea dintr-o navă într-alta și, fără doar și poate, eram emoționat. O astfel de operațiune se efectua nu numai pentru prima oară în viața mea, ci și pentru prima oară în istorie. Ne-am pregătit multă vreme pentru această trecere, am reflectat la mii de variante, dar totdeauna în viață poate apărea a 1001-a variantă pe care nu ai avut cum s-o prevezi...

După ce totul a fost îndeplinit corect și prietenii au intrat la mine în cabină, bucuria ne-a fost colosală. Desigur, e mult mai plăcut să zbori în trei, știind că obligațiile sînt precis repartizate și că fiecare își supraveghează mecanismele sale. Toate acțiunile converg iar de aici rezultă o informație foarte amplă și bogată.

BORIS VOLÎNOV : Dacă m-aș fi aflat singur în cabina navei „Soiuz-5", nu aș fi văzut chiar de la început nava „Soiuz-4", pentru că e o distanță mare pînă la lucarna din stînga. Nava se afla tocmai în stînga, jos. În cabină, în stînga, se afla Hrunov și el avea misiunea de a face observațiile prin lucarnă. De aceea, de îndată ce a apărut „Soiuz-4", el a strigat : „Se vede". Apoi nava a fost văzută și de Eliseev prin lucarna din dreapta. Este limpede că astfel de observații nu puteau fi efectuate de un singur om.

Firește, îmi părea rău că trebuie să mă despart de colegii mei de zbor, dar totodată eram bucuros că o parte însemnată din program fusese îndeplinită. Cînd am rămas singur, activitatea mea s-a complicat întrucîtva. Trebuia să efectuez observații, să iau note și totodată să continui a comanda nava. În fiecare clipă vezi ceva interesant în afara navei, vrei să iei fotografii, dar nu ai decît două mîini.

ÎNTREBARE (adresată cosmonauților Hrunov și Eliseev) : Ce anume s-a întîmplat în timpul ieșirii dv. în Cosmos, care să fi constituit o surpriză ?

EVGHENI HRUNOV : Firește, din punct de vedere psihologic, ne era relativ ușor să ieșim din navă deoarece alți cosmonauți fuseseră înaintea noastră în Cosmos : Alexei Leonov, apoi cosmonauții americani. Există o oarecare informație referitoare la eforturile fizice necesare executării de lucrări în spațiu. Totuși, cred că nu aceasta constituie principalul. Întregul nostru program de lucrări în Cosmos a fost experimentat, mult timp și minuțios, pe Pămînt. Tot ce a putut fi imitat pe sol a fost efectuat cu ajutorul unor aparate speciale. De aceea, nu am avut de întîmpinat nimic care să „depășească așteptările" noastre.

ALEXEI ELISEEV : Hrunov și cu mine am fost supuși unui vast antrenament în condiții de imponderabilitate pe Pămînt și totuși am crezut că activitatea în Cosmos va fi incomparabil mai complicată, va fi conjugată cu cine știe ce noi dificultăți, că vom întîmpina ceva la care nu ne-am fi așteptat. Eram informați că în Cosmos operațiunile se execută mult mai complicat și reclamă un timp de zece ori mai mare și mult mai multe eforturi decît în condițiile de imponderabilitate care pot fi obținute într-un avion. Nu prea înțelegeam cum se putea explica decalajul acesta. Logica ne spunea că așa ceva nu se poate întîmpla. Pe de altă parte, nu aveam posibilitatea de a ne rezerva un interval de timp care să depășească de zece ori pe cel planificat în cadrul antrenamentelor de pe sol. Dispuneam, desigur, de o rezervă de timp, dar, nu de una de zece ori mai mare, ci de o rezervă de timp rezonabilă.

De îndată ce am îmbrăcat scafandrele, am deschis supapa și am început să lucrăm, am înțeles că ne vom încadra în intervalul de timp stabilit pe Pămînt. Am lucrat zdravăn. S-a făcut simțită experiența bogată a antrenamentelor. Literalmente, în decursul întregii treceri ni se părea că ne aflăm în avion la un antrenament obișnuit, însoțit de indicațiile antrenorilor, de instrucțiunile și comenzile obișnuite. Cînd am intrat în nava lui Șatalov, primul lucru pe care l-a spus Hrunov a fost : „Se va ține cont de acest antrenament al nostru ?"

Înainte de zbor, resimțeam o oarecare nesiguranță legată de necunoscut. După zbor am avut impresia că nu ni s-a întîmplat nimic neobișnuit.

EVGHENI HRUNOV : Cît despre elementul surpriză, voi răspunde eu la această întrebare. Pentru mine a fost neașteptată cantitatea colosală de lumină. Alexei Leonov spunea că Soarele este extrem de strălucitor. Dar cînd am ieșit în Cosmos și am privit la navă, am uitat că privesc prin lentile speciale de filtrat lumina, atît de puternic strălucea nava. Apoi, cînd am scos lentilele (în general, acest lucru nu este permis, dar cum să ieși în Cosmos și să nu-l vezi cu ochiul liber !), în dreapta mea strălucea un Soare atît de puternic încît pur și simplu nu puteam să mă uit în partea

→

aceea. Iată ce a fost pentru mine neașteptat. Și încă o dificultate. Cînd te afli într-un avion, este mai ușor să transporți un aparat de luat vederi. În schimb, atunci cînd te afli în cabina cosmică, atingi imediat tavanul sau pereții, ceea ce limitează mișcările corpului. Cînd Alexei Leonov a ieșit în Cosmos, el putea regla poziția corpului numai cu mîinile. Pentru a utiliza aparatul de luat vederi, el a fost obligat să efectueze toate celelalte manevre de deplasare numai cu o singură mînă. Noi, în schimb, dispuneam de pîrghii care ne permiteau să modificăm mult mai ușor poziția corpului.

VLADIMIR ȘATALOV : Aș vrea să adaug ceva pentru a nu crea impresia că în Cosmos totul a decurs extrem de ușor și că noi am fi urmat doar un grafic experimentat pe Pămînt. Dispuneam de o rezervă de timp dar, cinstit vorbind, nu puteam să respectăm graficul. Mereu am fost în deficit de timp. Căutam să-i calmăm pe Hrunov și Eliseev și le spuneam că deficitul nu este prea mare și că, în esență, ne conformăm graficului. În realitate, lucrurile erau mult mai complicate și nu dispuneam de timp pentru a privi nestînjeniți la nave și în jurul nostru în spațiul cosmic deși, în ceea ce privește rezervele de oxigen, am fi putut rămîne în Cosmos mult mai multă vreme. Dar timpul pentru lucru fusese rezervat numai pînă la intrarea în umbră și de aceea trebuia să facem în așa fel încît să respectăm intervalele de timp riguros stabilite. Totuși, chiar în aceste condiții, nu ar fi fost nevoie de o rezervă de timp de zece ori mai mare.

EVGHENI HRUNOV : Atît psihologic cît și fizic, este mult mai ușor să ieși din navă în doi. Cînd am început să ies din compartimentul orbital al navei „Soiuz-5", eram supravegheat de Eliseev. Apoi am ieșit din navă și am stat nemișcat pînă ce a ieșit și el. De îndată ce am început să mă deplasez, a început el să mă supravegheze, ceea ce adăuga mișcărilor noastre un mare coeficient de siguranță. Totodată, știam că sîntem supravegheați de comandanții noștri, care controlau și funcționarea utilajelor. Or, aceasta are un efect extrem de liniștitor. Uiți că în timpul lucrului în Cosmos ești cu desăvîrșire despărțit de ei.

BORIS VOLÎNOV : A fost foarte bine că în tot timpul zborului, din momentul plasării pe orbită, de-a lungul întregului proces de trecere și pe toate etapele ulterioare, aproape pînă la aterizare am avut o legătură perfectă, atît între noi cît și cu Pămîntul. Ați văzut probabil pe micul ecran cum Eliseev a rămas, ca să spunem așa, suspendat și a încremenit în această poziție. În tot acest răstimp avea loc o conversație animată, prin linia de comunicații internă, conversație la care participam toți patru. Cîteva minute i-am pus întrebări interesante lui Eliseev. El ne răspundea iar noi înregistram răspunsurile pe bandă de magnetofon.

ALEXEI ELISEEV : Cu privire la acest moment deosebit, am căzut de acord dinainte cu cei de pe Pămînt. Știam că în timpul trecerii de pe o navă pe alta munca va fi încordată și de aceea am rugat să nu fim întrerupți.

VLADIMIR ȘATALOV : Dacă ar fi dispus de mai mult timp liber, fără îndoială că cei ce se aflau afară, în Cosmos, pe suprafața stației, ar fi putut transmite direct pe Pămînt impresiile lor.

ÎNTREBARE : Alexei Leonov și cosmonauții americani au remarcat un fenomen interesant, a cărui natură nu este cu totul limpede. În jurul Pămîntului se văd trei centuri strălucitoare în timpul răsăritului Soarelui — roșie, galbenă, albastră — și deasupra lor o centură destul de largă pe care și Leonov a explicat-o ca fiind o centură de origine meteorică. Ce puteți spune în legătură cu aceasta și în ce măsură v-au fost de folos, în zbor, cunoștințele de astronomie ?

EVGHENI HRUNOV : Cerul înstelat trebuie bine cunoscut pentru orientarea noastră exactă. Cît despre centurile colorate, Leonov nu le-ar fi putut desena din memorie deoarece, după părerea mea, nu există astfel de culori. Nu se poate vorbi despre centurile acelea cu noțiunile noastre obișnuite : roșu — galben —albastru. Sînt culori mult mai vii și altfel nuanțate. Roșul este ca acela al unei tomate coapte, apoi trece lin în nuanțe portocalii. Albastrul este mai întîi diafan, apoi albastru intens, albastru închis, pentru a trece spre negru fără de sfîrșit.

BORIS VOLÎNOV : Am încercat să luăm o fotografie dar este puțin probabil ca ea să poată reda întreaga bogăție de culori pe care am contemplat-o.

EVGHENI HRUNOV : „Ziua" noastră cosmică a fost mult mai lungă decît a lui Leonov. Orizontul se modifică mereu, de la apusul și pînă la răsăritul Soarelui. La el perioada asfințitului se măsura literalmente în minute ; la noi crepusculul a durat mai mult. Pe Pămînt, la asfințit, contururile obiectelor sînt estompate. Noi le vedeam în contraste. Deasupra Africii am văzut un foc și fumul negru a trei făclii. Aveam impresia că ard sonde de petrol.

ÎNTREBARE : Care sînt cele mai mici amănunte pe care le-ați deslușit pe Pămînt ?

EVGHENI HRUNOV : Se văd bine valurile de pe oceane. Se vede bine fîșia albă a fluxului. Se văd șoselele, lacurile. În munți se deslușește zăpada, se zăresc norii, umbrele lor, umbrele lăsate de avioane. Nu am văzut clădiri, așa cum au spus că au văzut americanii. Noaptea se văd bine centrele urbane mari și străzile iluminate.

ÎNTREBARE : Ce ne puteți spune despre organizarea serviciului de salvare a cosmonauților accidentați ?

VLADIMIR ȘATALOV : Este indicat ca pe viitor să existe în spațiu o navă de salvare. Prin zborul nostru s-au făcut primii pași în această direcție. Am demonstrat, practic, că salvarea în Cosmos e posibilă. Așa, de pildă, un cosmonaut poate fi mutat pe altă navă și anume chiar pe o navă unde prezența lui nu fusese prevăzută.

EVGHENI HRUNOV : În timpul antrenamentelor am verificat posibilitatea salvării unui om în cazul în care acesta a pierdut, de exemplu, capacitatea de lucru. Poate fi îmbrăcat într-un echipament de zbor cosmic dar el singur nu se poate deplasa. Astfel de variante au fost experimentate și la antrenamente. În cazul în care un om și-a pierdut cunoștința, el este luat de alți doi și transportat pe navă.

VLADIMIR ȘATALOV : Aducerea, înlocuirea și înapoierea echipajului sînt bine puse la punct. S-ar putea ivi necesitatea de a fi adus în spațiul cosmic un medic dacă omul nu ar putea fi coborît pe Pămînt, din cauza stării lui precare. Și această operație va fi posibilă.

ÎNTREBARE : Ce este mai indicat—să se trimită în Cosmos unul și același om, sau de fiecare dată altul nou ?

EVGHENI HRUNOV : Plecați într-o țară necunoscută o dată, apoi încă o dată. Cînd anume activitatea depusă de dv. acolo va fi de calitate mai bună ? Evident, atunci cînd vă veți duce pentru a doua oară !

ÎNTREBARE : Pînă acum ați fost, însă, adepții trimiterii a noi cosmonauți de fiecare dată...

EVGHENI HRUNOV : Pînă acum, da, așa a fost.

ÎNTREBARE : Cînd v-ați îmbrăcat costumele de zbor stăteați ferm, pe o dușumea. Cum ați făcut față imponderabilității ?

ALEXEI ELISEEV: Costumele de scafandru cosmic au dispozitive speciale de fixare, care evită sau limitează dificultățile ce decurg din imponderabilitate.

ÎNTREBARE : Se poate trece dintr-o navă într-alta fără a ieși în Cosmos ?

NIKOLAI KAMANIN (tehnician) : În acest zbor, acest lucru nu a fost prevăzut.

ÎNTREBARE : În ce măsură tradițiile familiale au influențat alegerea profesiunii dv., atitudinea față de muncă, formarea caracterului ? Ce părere au rudele, părinții despre profesiunea dv. ?

VLADIMIR ȘATALOV : După părerea mea, nu numai zborul contribuie la formarea caracterului. Realizarea dorințelor unui om depinde mult de viața sa de familie. Tocmai de aici rezultă caracterul omului și decurg mai toate faptele sale. L-am văzut foarte rar pe tatăl meu și nu-mi amintesc ca el, om al muncii, să fi stat pur și simplu așa, fără să facă nimic. Mereu inventa ceva, construia ceva. Poseda numeroase brevete de inventator și astăzi păstrăm acasă dosare întregi cu născocirile lui. Îndată după Revoluția din Octombrie s-a legat de navigația aeriană. În familia noastră se discuta mult despre aviație. Această împrejurare a avut o influență puternică în alegerea profesiunii mele.

ÎNTREBARE : Cum anume v-a pregătit Institutul pentru Cosmos ?

ALEXEI ELISEEV: Cînd studiam la Școala tehnică superioară Bauman din Moscova, nu mă gîndeam la cosmonautică și nici la zborul în Cosmos. După absolvirea Institutului, mi se părea că pregătirea mea ca inginer era bună. Peste doi ani am înțeles, însă, că era insuficientă și atunci am intrat la aspirantură. Am învățat foarte mult de la tovarășii mei de lucru. Se poate considera că ridicarea calificării se desfășoară mereu, în toate împrejurările.

ÎNTREBARE : Am vrea să știm dacă nu cumva aveți o senzație neplăcută pricinuită de „povara gloriei" ?

ALEXEI ELISEEV : Am impresia că peste vreo cîteva zile totul se va termina, îmi voi putea îmbrăca alt costum și voi putea lucra mai departe, așa cum am lucrat pînă acum. Și tare aș vrea ca aceste cîteva zile să treacă mai repede...

ÎNTREBARE : Dar ceilalți, ce gîndesc ?

RĂSPUNS : (în cor) : Gîndim la fel.

ÎNTREBARE : Ce v-au spus copiii dv. cînd v-ați întors din Cosmos ?

ALEXEI ELISEEV : Fetița mea mi-a spus din prima clipă : „Vino cu mine la școală. Copiii nu cred că tu ești tăticul meu".

VLADIMIR ȘATALOV: A mea m-a întrebat pur și simplu : „Acum te-ai întors pentru totdeauna sau iar o să pleci undeva ?"

ÎNTREBARE : În ce măsură simțul umorului te ajută în Cosmos ?

EVGHENI HRUNOV : Ajută admirabil și face parte din „echipamentul obligatoriu" al cosmonautului.

reflector

CINE A TRAS LA MEMPHIS ?

În timp ce, la Los Angeles, procesul asasinului lui Robert Kennedy continuă să bată pasul pe loc (se aleg membrii supleanți ai juriului), procesul de la Memphis, care urmează să înceapă abia la 3 martie, este înconjurat de o publicitate neobișnuită. Mai întîi, după cum am mai relatat, pastorul James Bevel, din Filadelfia, s-a declarat dispus să susțină apărarea lui Ray, pe care îl consideră nevinovat. Bevel a afirmat că mărturia lui este susținută și de pastorul Ralph Abernathy, care a preluat, după asasinarea lui Martin Luther King, conducerea „Conferinței conducerii creștine din sud". Dar Ralph Abernathy a făcut cunoscut presei că el nu susține teza nevinovăției lui Ray. Este însă convins de existența unui complot pentru asasinarea lui Martin Luther King și iată de ce : doi polițiști negri care patrulau în sectorul unde s-a comis crima au fost amenințați prin telefon cu puțin înainte de comiterea ei. Totodată, superiorii lor le-au ordonat să părăsească zona. Doi pompieri negri de la un post din apropiere și-au părăsit, de asemenea, postul, din ordinul superiorilor lor, înainte de crimă. De la poliția din Memphis s-au difuzat informații false despre o așa-zisă urmărire a unei mașini, în timp ce polițiștii căutau să dea de urma adevăratei mașini cu care fugise asasinul.

Pe de altă parte, publicistul american de origine germană Joachim Joesten — autorul unor cărți cu titluri ca „Fața întunecată a lui Lyndon Johnson", „Ancheta Garrison" și „Oswald — asasin sau victimă ?" — a trimis Tribunalului din Memphis o scrisoare deschisă, amintind că a pregătit un document de 45 000 de cuvinte despre cazul Ray. „F.B.I.-ul — scrie Joesten — știe că Ray n-a comis asasinatul și că el caută doar să ascundă, sacrificîndu-se pe sine, pe adevăratul asasin, a cărui identitate este de altfel bine cunoscută F.B.I.-ului".

Între timp, scriitorul William Bradford Huie a fost arestat la Memphis pentru „dispreț față de tribunal". El este acuzat că, scriind reportajele despre cazul Ray (reproduse și în „Lumea" nr. 49-52/1968), a încălcat ordinul Curții care interzice orice publicitate prealabilă procesului. William Bradford Huie a fost pus în libertate provizorie în schimbul unei cauțiuni de 1 000 de dolari.

FUMATUL ȘI GRAVIDITATEA

Femeile care fumează obișnuit între 10 și 20 de țigări pe zi nasc copii mai scunzi și mai slabi cu aproximativ 200 de grame decît cei născuți de femei nefumătoare sau care fumează numai cîteva țigări. Aceste date sînt conținute într-un studiu asupra efectului fumatului în timpul graviditații, publicat de o revistă engleză de specialitate. O altă dezvăluire cuprinsă în același studiu : avorturile și nașterile premature cauzate de fumat sînt de circa 1,8 la mie.

Ciudatul proces de la New Orleans

Procesul de la New Orleans continuă să se desfășoare într-o atmosferă ciudată. Acuzarea cheamă unul după altul la bară martori a căror probitate este cel puțin îndoielnică. Uneori, nici măcar nu este sigur că ar fi pe deplin responsabili de spusele lor. Obiectul procesului este de a dovedi că omul de afaceri Clay Shaw a pus la cale, împreună cu Lee Harvey Oswald și cu un anume David Ferrie, asasinarea președintelui Kennedy. Întrucît nici Oswald, nici Ferrie nu mai sînt în viață, iar Shaw neagă categoric acuzațiile, procurorul Jim Garrison aduce în sprijinul lor mărturiile unor oameni care afirmă că i-au văzut pe cei trei împreună în vara anului 1963 și chiar că i-au auzit cum puneau la cale asasinatul.

Apărînd personal în fața tribunalului — ceea ce în general se ferește să facă „întrucît este lipsit de experiența practicii judiciare" — Jim Garrison a anunțat că va merge mult mai departe : va dovedi că nu Lee Harvey Oswald l-a ucis pe John Kennedy și va aduce martori care vor jura că, la Dallas, s-au tras mai multe focuri nu dinspre depozitul de cărți, la a cărui fereastră se afla Oswald, ci din fața mașinii președintelui.

Iată, pe scurt, cine au fost primii martori ai procesului de la New Orleans și ce-au declarat :

Henry Searl Palmer, funcționar la biroul de înregistrare a alegătorilor din circumscripția East Feliciana Parish (statul Louisiana), a declarat că, la sfîrșitul lui august sau începutul lui septembrie 1963, Oswald încercase să se înscrie pe listele de alegători. Un Cadillac negru îl aștepta în fața ușii.

John Manchester, ofițer de poliție, a declarat că a luat numărul unui Cadillac negru staționat în apropierea biroului de înregistrare. Martorul afirmase inițial că Oswald era așteptat în mașină de două persoane : Clay Shaw și David Ferrie. În cursul interogatoriului a revenit însă asupra depoziției anterioare, spunînd că nu este sigur.

William Dunn și Carrie Collins, doi negri din New Orleans, au declarat că i-au văzut pe cei trei împreună în mașină.

Aceste mărturii confirmă prezența lui Oswald în statul Louisiana și, mai mult, par să ateste existența unei legături între Oswald, Ferrie și Shaw.

Caracterul straniu al afacerii începe să iasă la iveală abia din momentul audierii acelor martori care pretind că au asistat la organizarea complotului. Unul dintre ei, *Charles Spiessel*, contabil din New York, a afirmat că prietenul său, David Ferrie, i l-a prezentat pe Clay Shaw la o serată la care s-a discutat prin ce metodă trebuie ucis John Kennedy și în ce fel să fugă atentatorul. Avocatul apărării, Irvin Dymond, i-a pus lui Spiessel următoarele întrebări :

— E adevărat că ați avut dificultăți cu o firmă din New York pentru care ați lucrat ?

— Da, deoarece, în timp ce lucram pentru ei, mă hipnotizau.

În continuare, Spiessel a declarat că, acum cîțiva ani, a intentat firmei respective un proces, cerînd 16 milioane de dolari daune „pentru tortură mintală". A pornit procese similare și împotriva altor persoane, printre care un psihiatru. Acest om, în mod evident atins de mania persecuției, a relatat cu lux de amănunte despre o discuție care ar fi avut loc în iunie 1963 cu participarea lui, în vederea organizării complotului. Cerîndu-i-se să identifice, pe teren, apartamentul în care s-a purtat discuția, a spus că nu-și poate aminti exact.

Clay Shaw (stînga) și avocatul său, Irvin Dymond

Alt martor-cheie al acuzării este *Vernon Bundy*, funcționar la o spălătorie. Potrivit propriilor sale declarații, Bundy se droghează de la vîrsta de 13 ani și a suferit o condamnare pentru spargere. Iată acum și mărturia lui Bundy : în iunie 1963, într-o dimineață, la ora 9,30, în timp ce se afla în intervalul dintre două doze de stupefiante, l-a văzut pe Shaw pe malul lacului Ponchartrain din New Orleans dîndu-i bani lui Oswald.

Cel mai important martor al acuzării este însă *Perry Raymond Russo*, agent de asigurări, în vîrstă de 27 de ani. În timpul instrucției i s-a luat o depoziție sub hipnoză, singura stare în care „își amintește exact cuvintele spuse de Shaw, Ferrie și Oswald, în prezența lui, în septembrie 1963". Încă înainte de audierea publică a lui Russo, avocații apărării au afirmat că martorul este un mitoman care urmărește doar să-și facă publicitate. Mărturia lui ar căpăta valoare doar dacă ar putea fi coroborată cu cea a unei foste prietene, Sandra Maffet. El susține că tînăra era de față la întrevedere, ea afirmă că nu. Pentru moment, Sandra Maffet se ascunde într-o localitate din statul Iowa și refuză să compară în fața tribunalului din New Orleans întrucît, din motive neprevizate, se teme de o urmărire judiciară.

Rămîne de văzut dacă apărarea îi va putea sau nu convinge pe jurați că martorii lui Garrison nu sînt demni de încredere. Dacă va fi găsit vinovat, Clay Shaw riscă să fie condamnat la 20 de ani închisoare. Dacă procesul se va dovedi a fi o înscenare, Jim Garrison riscă să-și distrugă cariera. Pentru moment, însă, procesul de la New Orleans este prezent zi de zi în coloanele ziarelor.

F. A.

ianuarie

FAȚA NEVĂZUTĂ A LUNII...

Montaj de Radu Cosașu

LA 1 IANUARIE 1969, DUPĂ 30 DE ANI, GUVERNUL ENGLEZ FACE PUBLICĂ ARHIVA MÜNCHEN '38.

Compozitorul olandez care urma să scrie o simfonie pe texte din „Elogiul nebuniei" al lui Erasm — pentru a 500-a aniversare de la nașterea filozofului — renunță la proiect motivînd că subiectul nu-i asigură inspirația necesară. Regina Elisabeta a Angliei îl numește pe boxerul de categorie grea Henry Carper — cavaler al Imperiului Britanic. Cutremur în provincia Toscana (Italia) ; turnul din Pisa oscilează ușor, apoi își reia poziția înclinată. Din arhiva München a guvernului englez au dispărut unele documente.

Proces la Paris, la un tribunal corecțional :

Președintele : Sînteți un violent. De altfel, ceea ce vă aduce în fața noastră o dovedește. V-ați omorît pisica într-un mod revoltător.

Acuzatul (chip întunecat) : Nu am ucis-o...

Președintele (nemulțumit) : Cum n-ați ucis-o ? Ați început prin a o fugări prin apartament. Ați prins-o și ați lovit-o de marginea ferestrei. Și, de la etajul patru, ați aruncat-o în curte...

APARATE PENTRU ANALIZA RAZELOR INFRAROȘII EMISE DE CORPUL OMENESC.

Președintele Klaus hotărăște să se aloce un fond special pentru transformarea casei lui Siegmund Freud, din Viena, în muzeu. Conrad Hilton, președintele marii rețele hoteliere, obține de la N.A.S.A. dreptul de a construi primul hotel pe Lună. În 1938, ambasadorul francez la Berlin informa că „dl Hitler e într-o stare de spirit cu totul anormală, identificîndu-se cu divinitatea și asumîndu-și rolul de profet". Pentru a preveni accidentele de circulație în timpul nopții, ofițerul de poliție Frederik Cook din Bournemouth, de altfel specialist în probleme rutiere, acceptă ca la rochiile lor mini, englezoaicele să poarte jartiere fluorescente. Stația de control radioactiv din Ottawa înregistrează 2,1 picocurii pe metru cub de aer, ca urmare a experiențelor nucleare americane din Nevada, la 6 decembrie. Nivelul normal al radioactivității e de 0,1 picocurii. Richard Burton cumpără cu 37 000 dolari celebra perlă în formă de pară, mare cît un ou de porumbel — „Peregrina" — pentru a o dărui lui Liz Taylor, la împlinirea a 37 de ani. Fosta regină a Spaniei, Victoria-Eugenia, contestă autenticitatea perlei cumpărate de Burton.

Acuzatul : Pisica a căzut pe fereastră...

Președintele : Să lăsăm vorbăria : pisica a căzut în parking, zdrobită. Nu așa cad pisicile. Una din cele mai frumoase demonstrații fiziologice ale epocii noastre dovedește că o pisică — chiar rănită și de oriunde ar cădea — aterizează întotdeauna pe picioare. Or, animalul dv. a ajuns pe sol inert. Înseamnă că ați aruncat-o pe fereastră leșinată sau deja moartă...

Acuzatul (început de îngrijorare) : Dar...

Soluție pentru spălatul veselei — cu calitatea suplimentară de a catifela și înfrumusețea mîna femeii. Al 16-lea recensămînt ornitologic pe lacul Leman : 87 000 de păsări — fără a socoti pescărușii : cu 30 la sută mai mult decît în 1967. (Ex-regina Spaniei scoate dintr-un seif al Băncii din Lausanne adevărata perlă „Peregrina").

200 DE COPII INTOXICAȚI ÎNTR-O CANTINĂ DIN AL 19-LEA ARONDISMENT PARIZIAN. (Menu-ul : o supă, orez cu sos tomat, omletă, o bucată de brînză și o mandarină). O echipă de savanți pleacă să studieze în Asia Centrală viața și obiceiurile scorpionilor. În ultimii 300-400 milioane de ani, scorpionii nu s-au schimbat, n-au evoluat. Strănepotul cancelarului Bismark, contele Alexander von Bismark, 33 de ani, e arestat la Copenhaga pentru trafic de narcotice. În 1938, Chamberlain a remarcat că, la semnarea acordului de la München, Hitler a muiat peniță într-o călimară goală : „Germanii sînt prost organizați pentru semnarea acordurilor". (Perla „Peregrina" a fost descoperită în secolul 16, Filip al Spaniei a dăruit-o Mariei Tudor și bijuteria a trecut de la regină la regină, pînă cînd a fost confiscată Burbonilor de tatăl lui Napoleon al III-lea). La 12 ianuarie 1969, compania aeriană Pan American World Airways avea înscriși 200 de pasageri pentru un zbor spre Lună. La 26 ianuarie, cea de-a 16-a zi mondială a leproșilor. 15 milioane de leproși pe glob. Evtușenko : „Sper că în 1969 soarele va fi mai calm, iar oamenii mai puțin nervoși..."

ÎN NORDUL CANADEI, 4 COPII și 3 ADULȚI ASASINAȚI CU COASA.

THOR HEYERDAHL VREA SĂ STRABATĂ ATLANTICUL PE O PLUTĂ DIN FIBRE DE PAPIRUS.

Dr. Ch. Barnard : „Nu știu cît costă o grefă cardiacă. Oricum, costă mai puțin decît un bombardier atomic". (Enorm succes al lui Aznavour la Varșovia. Un al patrulea concert, suplimentar, înainte de a pleca la Praga). Institutul de cardiologie din Montreal renunță la grefele cardiace : 7 din cei 9 grefați au decedat. Cea mai veche întîlnire de box pe echipe, Oxford-Cambridge, inaugurată în 1897, e suspendată definitiv : „Nu mai avem bani pentru cheltuielile de organizare".

Poveste : „Doi cerbi s-au bătut în Caucaz ; coarnele li s-au încurcat atît de cumplit încît nu s-au mai putut separa. Animalele n-au acordat nici o atenție oamenilor apăruți din întîmplare pe locul luptei. Ochii le erau injectați de sînge, amîndoi horcăiau, pentru a-i despărți a fost necesar ca unuia dintre ei să i se taie coarnele. Eliberați, au dispărut repede în pădure" (Ziarul „Trud"). La 84 de ani, dna Olga Lewis cere tribunalului din Truro (Anglia) să i se acorde urgent divorțul de dl Lewis cu care era căsătorită de 41 de ani pentru a se remărita cu un „tînăr" de 78 de ani, de care s-a îndrăgostit fulgerător la azil.

Rechizitoriu scurt al substitutului Houdot împotriva lui Chr. Laheurte, cel care și-a ucis pisica : „Cer o aplicare relativ severă a legii. Violența care se exercită asupra micilor animale e cu atît mai odioasă cu cît, practic, ele nu se pot apăra".

NUMĂRUL MORȚILOR PE ȘOSELELE ITALIENE A SCĂZUT cu 3,7% în 1968. Casa de filme „Fox" reconstituie bătălia de la Pearl Harbour : sînt consultați 88 de piloți și amirali japonezi, e cumpărat avionul personal al lui Mac Arthur, sînt reconstruite vasul-amiral „Nagato" (43 600 tone) și port-avionul „Akagi" (26 900 tone). Prințul Alfons de Burbon Asturias oferă pentru „Peregrina" cumpărată de Burton, dublul prețului de achiziție, cu intenția de a dărui perla ex-reginei Victoria-Eugenia. „O campanie împotriva fumatului, chiar cu un succes limitat, ar face mai mult pentru viața omului, la ora actuală, decît transplantările de inimă" — conchide raportul Asociației medicilor englezi privind perspectivele medicinei. Din 1 500 de tinere italience, 650 declară că, atunci cînd au bani, preferă să cumpere o carte decît un disc. Altă constatare a anchetei : foarte puține își rujează buzele ; majoritatea folosesc un dezodorizant.

25 DE ANI PUȘCĂRIE PENTRU BRUCE REYNOLDS, căpetenia celor care au dat „lovitura secolului" pe linia Glasgow-Londra. Formidabil succes în Franța : filmul lui Walt Disney, după „Cartea junglei" de Kipling, e văzut, timp de patru săptămîni, în 45 de orașe, de 2 180 000 spectatori. Industria jucăriilor face o afacere de aur lansînd pe piață păpuși ale personajelor principale, Mowgli, Baloo, Bagheera și chiar ale șarpelui Kaa. „Larousse" sonorizat în patru discuri de 33 turații. „Tratamentul imunosupresiv al grefei de intestin e mult mai dificil decît la grefele de rinichi și ficat" (Ziarele). Urși albi în taiga siberiană, la 3 000 kilometri distanță de Oceanul Înghețat.

ZECE ZILE ÎNCHISOARE PENTRU CHR. LAHEURTE, *cel care și-a omorît pisica, aruncînd-o pe fereastră, de la etajul patru.* „Dar de 50 de ani, medicii n-au găsit mijlocul de a preveni lepra și sînt incapabili să cultive în laborator microbul ei ; nu s-a găsit un animal capabil să contracteze lepra". Un cascador francez, Rémy Julienne, aleargă pe un acoperiș cu o mașină la 100 km/oră și sare cu ea pe un alt acoperiș, la 23 de metri distanță. Pernă electrică avertizoare plasată în pat, sub rinichii copiilor enuretici, în timpul somnului ; la cea mai mică intenție de a urina, se declanșează o sonerie care creează un reflex inhibator. Intervenție chirurgicală la Nantes pentru a extrage din urechea unui marinar o compresă uitată de doctor din ianuarie 1963, cu prilejul unei operații.

Nürnberg. Procesul lui Krupp (şeful concernului este primul din stînga)

(3)

William Manchester

KRUPP

Alfried se ridică. Urmă o pauză. Apoi Daly citi cu o voce gravă :

— În baza acuzaţiilor ce vi s-au adus, tribunalul vă condamnă la o pedeapsă de doisprezece ani şi dispune confiscarea bunurilor dv.

El adăugă că timpul petrecut de condamnat în prevenţie va fi scăzut din pedeapsă.

Krupp se aşteptase la pedeapsa cu închisoarea, dar pierderea proprietăţilor dinastiei însemna cu totul altceva. Un martor ocular a observat că, atunci cînd s-a anunţat confiscarea, se făcuse alb ca hîrtia. Părea pe punctul de a-şi pierde cunoştinţa. Chiar şi reprezentanţii acuzării s-au mirat, căci nu ceruseră acast lucru. Dacă americanii erau surprinşi, germanii erau uluiţi. Li s-a explicat că Krupp va ieşi din închisoare la 51 de ani, sărac.

Lucrurile nu stăteau însă chiar aşa. Krupp mai avea resurse nefolosite. Înainte de a-şi schimba costumul cu o uniformă de puşcăriaş, a aranjat ca avocaţii săi să fie plătiţi din fondurile pe care le avea în străinătate. Şi-a revenit destul de repede din şocul provocat de verdict. O fotografie, luată în închisoare după ce Anderson, Wilkins şi Daly plecaseră pentru a se îmbarca pe avionul ce trebuia să-i readucă la New York, îl înfăţişează pe Alfried cu doi dintre directorii săi. Fotografia îi arată aplecaţi unul spre altul, jucînd skat. Alfried stă cu spatele spre obiectiv. Jucau pe chibrituri şi mărimea grămezii din faţa lui arată că şi de data aceasta el era cel care cîştiga.

În prima săptămînă a lunii august 1948, Krupp şi directorii condamnaţi ai concernului său au fost transferaţi la Landsberg, unul din cele mai frumoase oraşe din sudul Bavariei, unde au fost închişi în închisoarea nr. 1 pentru criminalii de război, o fortăreaţă medievală la poalele căreia curge un rîu. Aici fusese închis Adolf Hitler pe vremea cînd Alfried era tînăr, după puciul nazist eşuat de la München ; aici scrisese führerul „Mein Kampf".

În timpul celor 30 de luni petrecute de Krupp la Landsberg, a luat naştere o întreagă mitologie. Unele relatări sînt adevărate. El se scula la şase şi jumătate dimineaţa, îşi îmbrăca uniforma cu dungi roşii şi albe, deşerta hîrdăul şi, cînd îi venea rîndul, spăla vasele ca orice alt prizonier de rînd. Dar poveştile potrivit cărora s-ar fi oferit de bună voie să lucreze în atelierul de fierărie de la Landsberg, unde ar fi dat dovadă de aceeaşi îndemînare la nicovală ca şi bunicul său, că ar fi lucrat cu acest prilej minunate candelabre din fier forjat pentru altarul în faţa căruia ceilalţi prizonieri înălţau rugi sînt simple prostii. Cu obişnuita sa sinceritate, Krupp mi-a confirmat personal acest lucru.

Veşmintele vărgate, celula, serviciul la bucătărie erau neplăcute, dar el şi cei care erau închişi cu el au admis mai tîrziu că şederea la Landsberg a avut şi părţi neaşteptat de plăcute. Directorul închisorii şi Krupp s-au împrietenit din primul moment ; la zece ani după eliberarea lui Krupp, ei îşi mai trimiteau reciproc felicitări de Crăciun. Nimeni în fortăreaţă nu mînca „Bunkersuppe". Dimpotrivă, mîncarea era mult mai bună decît raţiile din oraş. Cu excepţia scurtelor perioade cînd era de serviciu la spălătorie sau la bucătărie, timpul lui Alfried îi aparţinea numai lui. Pentru prima oară de la arestarea sa la vila Hügel, putea fuma ţigări Camel cît era ziua de lungă. Biblioteca închisorii era aprovizionată cu cărţi şi ziare în mai multe limbi, avea la dispoziţie hîrtie şi cerneală şi de obicei citea romane sau scria. „Landsberg — îşi amintea unul dintre colegii şi tovarăşii săi de închisoare — a însemnat o lungă vacanţă însorită".

De fapt, însă, Krupp era singur. Vizitele mamei sale, ale fratelui şi unchiului său erau destul de rare. Scrisorile adresate fostei sale soţii, Anneliese Bahr, de care divorţase şi în care se interesa de fiul lor, erau politicoase şi impersonale ; cînd Anneliese a venit la Landsberg, a primit-o cu curtoazie dar fără a încerca să reînnoade legături mai strînse. Corespondenţa lui Krupp cu una din prietenele fostei sale soţii era mai caldă. Fără ştirea Anneliesei, o blondă sofisticată, agresivă şi calină, pe care Alfried o cunoscuse în tinereţea sa sub numele de Vera Hossenfeldt, începuse să-i scrie din proprie iniţiativă. Alfried îi răspunse, dar un condamnat la 12 ani închisoare are puţin de oferit unei femei. Deşi izolarea era greu de suportat, el se hotărîse să o suporte fără a-şi face iluzii zadarnice.

Dar norocul îl favoriză într-un mod cu totul neaşteptat. La mai puţin de cinci ani de la capitularea imperiului japonez, puterile occidentale, conduse de Statele Unite, se aflau din nou angajate în război, războiul din Coreea. Washingtonul scruta ambele oceane, căci cea mai mare parte a forţei militare occidentale era blocată prin ocuparea Germaniei. Această ţară era punctul de sprijin al pîrghiei şi toată lumea o ştia. Înaltul comisar britanic declarase în particular : „Trebuie să determinăm Germania să se angajeze". Nu după multă vreme, Franţa, Anglia şi Statele Unite desfiinţară limita de 11 milioane tone oţel impusă Germaniei occidentale.

La 1 noiembrie 1950, Alfried ţinea primul său consiliu de directori de la căderea celui de-al treilea Reich. De fapt, el continua să fie condamnat, dar directorul închisorii din Landsberg pusese la dispoziţia sa o cameră mare pentru afacerile Konzern-ului. Directorii veneau de la Essen, însoţiţi de consilierii juridici. Un funcţionar neînsemnat ne-a lăsat următoarea descriere despre aceste întruniri :

> „Dl Krupp şedea de obicei în capul mesei, flancat de directorii săi. Unii dintre ei fumau ţigări americane sau curăţau portocale ori banane trimise de afară, în timp ce discutau cu seriozitate cifrele producţiei sau probleme financiare".

Deşi era nepotrivit din punct de vedere politic ca Krupp să prezideze în mod făţiş producerea oţelului destinat războiului din Coreea, experienţa sa putea fi folosită şi din culise. Krupp îşi dădu seama de foloasele acestui proiect. Se poate spune că era unul din coautorii lui. Ca să fie numit consultant al aliaţilor occidentali, ar fi însemnat să se meargă prea departe, dar se poate afirma că se bucura de cea mai mare încredere ce fusese acordată vreodată unui condamnat, în întreaga istorie penală. Uniformei vărgate în roşu şi alb, pe care o îmbrăcase în fiecare dimineaţă, îi luase locul un costum elegant.

Autorităţile americane din Frankfurt hotărîseră să fixeze anunţarea actului de clemenţă la numai 40 de ore înainte de eliberarea sa efectivă. Totuşi, scurtă vreme după Anul Nou, în rîndurile condamnaţilor începură să circule zvonuri, apoi chiar unele detalii. Urma să aibă loc o amnistie şi 21 din cele 28 de persoane din închisoarea Nr. 1 pentru criminalii de război urmau să fie eliberate. Krupp urma să-şi dobîndească nu numai libertatea ; el urma să redevină un om bogat. De fapt, englezii aveau nevoie de oarecare timp ca să evacueze vila Hügel şi autorităţile de ocupaţie contau ca Alfried, reinstaurat în drepturile sale, să-şi vîndă acţiunile carbonifere şi siderurgice unui alt industrias german, în cadrul programului de decartelizare. Între timp, furnalele, minele, zăcămintele de minereuri şi cele 70 de întreprinderi diverse aveau să fie din nou ale sale.

În America, reacţiile la ştirile despre amnistierea sa au fost relativ slabe ; în Europa şi îndeosebi în Anglia au fost însă

mult mai puternice. Atitudinea britanică a fost exprimată într-o caricatură de Vicky, apărută în ziarul „News Chronicle" : Hitler și Goering privind un ziar care anunța „KRUPP ELIBERAT", în timp ce führerul întreba : „N-ar fi trebuit oare să mai zăbovim puțin, Herman ?" Un englez anonim a depus la Monumentul artileriei regale din Hyde Park o jerbă de flori cu inscripția : „Morților, din partea lui Krupp". Winston Churchill s-a ridicat în Camera Comunelor pentru a protesta în numele opoziției, iar premierul Attlee a făcut o declarație absolut absurdă : „Nu se pune problema de a i se permite lui Krupp să redobîndească proprietatea sau controlul asupra fostului imperiu industrial Krupp". Presa, care nu s-a lăsat înșelată, și-a exprimat însă vehement indignarea.

Înaltul comisar american în Germania din acea vreme, generalul McCloy, care pleda personal pentru eliberarea lui Krupp, a fost deosebit de șocat de atitudinea englezilor. Era curată ipocrizie din partea lui Churchill și a lui Attlee să facă pe moraliștii. Alfried fusese multă vreme sub jurisdicția lor. Majoritatea proprietăților sale se aflau în zona britanică. Dar ei îl predaseră pe Krupp Statelor Unite pentru că nu erau interesați să strîngă dovezi împotriva lui. Și, cu toate că trecuseră doi ani și jumătate de cînd Tribunalul de la Nürnberg îi spusese lui Alfried că este condamnat la „confiscarea tuturor proprietăților" sale, englezii nu preluaseră nici măcar o singură întreprindere care îi aparținea.

Krupp a ieșit din închisoarea de la Landsberg sîmbătă 10 februarie 1951, exact la ora 9 dimineața, conducîndu-i pe ceilalți prizonieri eliberați, inclusiv patru foști generali, spre libertate, printr-o ceață deasă și apăsătoare.

Fratele său Berthold aștepta în fața închisorii, cu un buchet de flori în mînă și tremurînd de frig în paltonul său cu guler de blană. Alături de el, aliniați umăr la umăr, se aflau Otto Kranzbuhler, direcția și personalul ; toți își petrecuseră întreaga noapte călătorind cu mașinile de la Essen, pe o distanță de sute de kilometri, pentru a-l întîmpina pe Alfried. Mama sa, Bertha, lipsea. Ea nu resimțea nici o simpatie pentru americani și refuzase să le dea satisfacția de a ști că venise să-și vadă fiul eliberat prin bunăvoința înaltului comisar american.

În apropierea lui Berthold se afla nici mai mult nici mai puțin decît o autodubă aparținînd unei spălătorii. Era un șiretlic. Cu o săptămînă în urmă, Berthold cumpărase un automobil Porsche, una din primele mașini de sport de mare lux care se vindeau în țară. Dar dacă l-ar fi transportat pe fratele său într-o mașină care ar fi reprezentat simbolul situației sale strălucite, nu ar fi făcut un serviciu reputației familiei. Și-a parcat deci noul automobil într-un garaj închiriat, aflat la mică distanță și, copiind oarecum stilul fugii improvizate a lui Metternich din Viena, într-o căruță a unei spălătorii, a folosit și el acest microbuz Volkswagen, pe care se putea citi inscripția : Schneeweisse Wäsche — rufe albe ca zăpada. Prin ceață, mașina părea o apariție fantomatică, dar închirierea ei fusese o măsură de precauție care s-a dovedit justă. În spatele șirului solid de directori se aflau absolut toți corespondenții străini și reporterii jurnalului cinematografic de actualități din R.F.G.

Desenul celebrului caricaturist englez Vicky, din ziarul „News Chronicle", la care se referă William Manchester. Textul care însoțește caricatura este următorul : Hitler către Goering : „N-ar fi trebuit oare să mai zăbovim puțin, Herman ?"

După o reuniune mai lungă cu Bertha și după o vacanță mai îndelungată, Alfried și-a cumpărat un Porsche propriu și a plecat acasă la Essen. La poalele dealului Hügel pe Frankenstrasse, la numai trei case depărtare de un han ocupat de ofițeri englezi care lucrau pentru Grupul de control, Berthold închiriase o casă cu trei camere. Alfried împreună cu fratele său s-au mutat în ea și-au început să studieze intens legea nr. 27 a Înaltei Comisii Aliate, bariera ce se ridica între el și reocuparea tronului său. Autorii acestei legi considerașă că ea va distruge marile monopoluri germane care dominaseră industria europeană, alimentînd trei războaie în răstimp de trei generații. Dar Krupp, întocmai ca și ceilalți baroni, considera legea drept o armă al cărei scop real era acela de a reduce forța economică germană. Dacă era pusă în practică, considerau ei, va transforma în mod permanent vechile piețe ale Reichului în sfere de influență britanice și franceze.

În seara aceea, el străbătu străzile întortocheate spre parcul Hügel. Ajunse în vîrful dealului și privi, în lumina amurgului, uriașul castel de piatră unde se născuse și unde în diferite epoci îi văzuse pe kaiser, pe führer și pe duce. Acolo avusese loc ceremonia prin care se sărbătorea propria sa succesiune în cadrul lui „Lex Krupp". Acolo fusese arestat în dimineața cețoasă de aprilie 1945. Se îndreptă grăbit spre castel. Dar după cincisprezece pași, se opri înlemnit. La o cotitură fusese întîmpinat de o placardă înaltă a armatei britanice pe care scria : KEINE BESUCHER AUSSER FÜR AMTLICHE ZWECKE ! (Nu se primesc vizitatori decît pentru chestiuni oficiale).

Alfried se întoarse și se îndreptă grabnic spre Frankenstrasse.

La puțină vreme după eliberarea sa, Alfried Krupp începuse să se întîlnească cu o tînără pe care o cunoscuse sub numele de domnișoara Vera Hossenfeldt ; era necunoscuta care îi scrisese atît de des în închisoare.

Originea ei era obscură. Se pare că tatăl ei fusese agent de asigurări. Nu se știe cine o prezentase unor burlaci cu situații foarte bune, inclusiv unui baron numit Langer, care o ceru în căsătorie și fu acceptat dar înlocuit cu un oarecare Frank Wisbar imediat după ce noua baroneasă își scosese vălul de mireasă. Frank nu avea nici un titlu, dar lucra în cinematografie, ceea ce era de natură s-o impresioneze, în special cînd i-a propus să-și încerce norocul la Hollywood. Din nefericire pentru ei, nici Frank nici Vera nu prea citeau ziarele. Persoanele de origine germană erau prost privite în California. Domnul și doamna Wisbar au trebuit să constate că porțile tuturor studiourilor le erau închise. Vera a fost obligată să accepte un post de vînzătoare într-un magazin universal.

Dar și-a schimbat rapid patronii ajungînd în cele din urmă asistenta unui medic refugiat. Doctorul Knauer era foarte căutat, era bogat și american naturalizat. Frank continua să bată în zadar la porțile studiourilor. Într-un strălucit joc triplu, Vera a divorțat de Frank la Las Vegas, s-a căsătorit cu doctorul, a divorțat din nou și s-a înapoiat în patrie cu pensii alimentare substanțiale, o nouă coafură și un vraf de scrisori primite din partea unui condamnat de la Landsberg. La 19 mai 1952 s-au căsătorit la Berchtesgaden.

La Mehlem, unde înalți funcționari ai celor trei puteri occidentale se întîlneau cu reprezentanții Krupp, negociatorii baronului încercau să-și stăpînească nervii în tratative anevoioase.

În septembrie 1952, condițiile de bază ale tratatului fuseseră stabilite. Fiecare din cei patru frați și surori ai lui Alfried, precum și nepotul său, Arnold von Bolhen, urmau să primească 10 milioane de mărci în numerar sau acțiuni echivalente la două din întreprinderile sale. În conformitate cu legea nr. 27 a Înaltei Comisii Aliate, întreprinderile carbonifere și siderurgice trebuiau scoase de sub controlul lui Krupp. Acesta avea să-și păstreze însă interesele în uzinele de camioane și locomotive și în șantierele navale. Drept compensație pentru pierderile suferite, urma să primească 25 de milioane de lire sterline.

În octombrie, cînd s-a anunțat această hotărîre provizorie, ecourile ei au zdruncinat Parlamentul britanic. În Camera Comunelor, ministrul de externe, Anthony Eden, a reușit să supraviețuiască torentului de interpelări numai aruncînd vina asupra guvernului laburist care, a spus el, acceptase compensațiile. El a declarat mai departe că legile aliate nu prevedeau confiscări, ceea ce reprezenta un neadevăr sfruntat pe care opoziția nu l-a acceptat.

Un deputat a ridicat din nou problema compensației. „Întrucît Krupp a fost găsit vinovat de a fi folosit muncă sclavagistă și de a-și fi însușit proprietățile altora, nu ar fi posibil să se folosească o parte din averea lui pentru despăgubirea celor care au avut de suferit de pe urma sa ?"

Era o întrebare înțeleaptă și, întrucît multe din persoanele care avuseseră de suferit aveau și ele avocați, această chestiune avea să-l hărțuiască pe Alfried pînă la sfîrșitul zilelor sale. Din nefericire pentru ele, aceste persoane nu erau însă de prea mult folos în „războiul rece". După o amînare de vreo patru luni, „tratatul Krupp" a fost redactat în forma sa finală.

(Va urma)

SOUTH VIET NAM In Struggle

1968 ÎN VIETNAMUL DE SUD

ANUL 1968 a început sub semnul unor uriașe acțiuni militare și răscoale populare. La Saigon, Hue, Da Nang și în toate cele 44 orașe și capitale provinciale, precum și în 100 de capitale districtuale, milioane de oameni au ieșit în stradă pentru a lupta sau pentru a ajuta pe luptători. Apariția steagului F.N.E. chiar deasupra unor clădiri publice, a unor poziții militare și a unor ziare importante a constituit un mare stimulent pentru cetățeni. Mii de tineri, studenți și elevi s-au înrolat în Armata populară de eliberare a F.N.E. și în unitățile de autoapărare și au luptat cu vitejie pe străzile orașelor lor. Bătrîni și copii, care nu pot ține o armă, și-au dat contribuția ca santinele, participînd la construcția lucrărilor de apărare, muncind în transporturi, în aprovizionare și în activitatea de prim ajutor. Așa-zisul Palat al Independenței, statul major general mixt, departamentul poliției generale, stația de radio, ambasada S.U.A. din Saigon, precum și clădiri administrative, posturi de poliție și militare, cazărmi și fortificații americane și saigoneze au fost în repetate rînduri atacate sau ocupate de forțele populare și armate acționînd în strînsă colaborare. Strînsoarea americanilor și marionetelor lor a fost zdruncinată. Poporul s-a ridicat, a obținut controlul asupra situației și a instaurat puterea revoluționară în multe regiuni, inclusiv Hue, și în mai multe cartiere ale orașului Saigon.

Nenumărați cetățeni au salutat cu căldură pe luptătorii din Armata populară de eliberare a F.N.E. și cadrele F.N.E. Oglindind această realitate izbitoare, ziarul francez „Combat" scria : „Ceea ce s-a petrecut la Saigon este suficient pentru a arăta că Frontul Național de Eliberare a cîștigat, în foarte mare măsură, toate păturile din Vietnamul de sud".

În acele zile de fapte de arme răsunătoare a luat ființă Alianța forțelor naționale, democratice și pașnice din Vietnamul de sud. Datorită programului ei de acțiune clarvăzător și just, ea a obținut aprobarea generală și a fost salutată călduros de toate păturile de la orașe, unind repede în jurul ei diferite clase sociale și comunități religioase, ba chiar și multe elemente aparținînd administrației și armatei saigoneze. În tot cursul anului, populația de la orașe a cerut neobosit ca forțele americane și saigoneze să înceteze bombardarea și mitralierea zonelor populate, precum și despăgubiri pentru pierderile umane și materiale. În același timp, forțele americane și saigoneze au recurs cu furie la contraatacuri, represiuni și arestări în masă, care au determinat o mare campanie împotriva terorismului. La 16 iunie 1968, Comitetul executiv al Uniunii Studenților din Saigon, în numele celor 25 000 de studenți din nouă universități pe care îi reprezintă, a dat publicității o declarație cerînd ca S.U.A. să pună capăt războiului lor agresiv din Vietnam. După scurt timp, la 7 iulie 1968, 18 studenți din Saigon au început o grevă a foamei și au organizat discuții pentru a condamna asasinarea barbară a colegului lor Tran Quoc Chuong și a protesta împotriva legilor cu privire la „mobilizarea generală" și la „situația de război" și împotriva arestării și verdictelor îndreptate contra studenților Nguyen Thanh Cong, Nguyen Van Chinh, Duong Van Dong, Dao Thi, Nguyet Thanh și alții. În noaptea de 24 decembrie, studenții și elevii au organizat o mare demonstrație, purtînd pancarte și scandînd lozinci în care cereau restabilirea păcii, tratative serioase cu F.N.E., răsturnarea actualului guvern sud-vietnamez și formarea unui cabinet de pace. În timp ce demonstrația se desfășura pe străzile Saigonului, au apărut steagurile F.N.E. Cuprinsă de panică, clica Thieu-Ky-Huong a ordonat poliției să oprească pe demonstranți. Aproximativ 100 de studenți au fost arestați. Procedînd astfel, lacheii americanilor au turnat gaz pe foc.

Cînd în urma eșecului lor imperialiștii americani au fost nevoiți să înceteze necondiționat bombardamentele asupra întregului teritoriu al R.D. Vietnam și să înceapă tratative de pace cu F.N.E., în orașele sud-vietnameze au fost organizate campanii de luptă sub lozinca păcii și organizării de convorbiri cu F.N.E. În piețe publice au avut loc discuții la care zeci de mii de participanți au denunțat cu mînie guvernul Thieu-Ky care încearcă să întîrzie Conferința de la Paris a celor patru delegații în vederea reglementării problemei vietnameze. La lupta populară s-au alăturat funcționari și soldați ai regimului marionetă.

În cursul ultimelor luni ale anului 1968, muncitorii din numeroase întreprinderi publice și particulare din Saigon și salariații Agenției de Dezvoltare Internațională, un organ american, au pornit la luptă pentru drepturi economice și democratice și împotriva concedierilor. În același timp, populația de la orașe s-a ridicat împotriva majorării arbitrare a prețurilor la orez și alte alimente, care a înrăutățit mult condițiile de trai. Mulți oameni au declarat fățiș că singura cale de a pune capăt actualelor condiții mizere de trai și celorlalte rele este de a răsturna clica Thieu-Ky-Huong, a instala un cabinet de pace și a începe convorbiri cu F.N.E. În ciuda represiunilor lor crunte, trădătorii de la Saigon rămîn neputincioși în fața acestei situații. Dimpotrivă, cu cît intensifică represiunile, cu atît atiță mai mult flăcările luptei.

În strînsă coordonare cu atacurile armate și agitația în rîndul trupelor inamice, lupta populației de la orașe s-a lărgit și s-a adîncit, adoptînd forme variate. Aceste acțiuni, care își îndreaptă tăișul împotriva agresorilor americani și a marionetelor lor, vor da în mod cert o contribuție valoroasă la lupta pentru salvarea națională a întregului popor al Vietnamului de sud.

Long CHAU

Demonstrație de solidaritate cu poporul vietnamez pe străzile Vienei

ПРАВДА

MOSCOVA

„PROBLEMĂ GREA, DAR REALĂ"

CU MULTĂ atenţie a fost primită în străinătate declaraţia despre politica Uniunii Sovietice în problemele dezarmării, prezentată la conferinţa de presă, care a avut loc la 20 ianuarie, la Ministerul Afacerilor Externe al U.R.S.S. Opinia publică mondială a primit această iniţiativă a Uniunii Sovietice drept un nou pas important în năzuinţa de a rezolva o problemă de o însemnătate primordială.

Programul concret de măsuri în domeniul dezarmării prezentat de U.R.S.S. în memorandumul supus spre examinare celei de-a 23-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. este bine cunoscut. El cuprinde ca problemă de prim ordin interzicerea folosirii armei nucleare, precum şi rezolvarea unui complex de probleme legate de îngrădirea armamentelor racheto-nucleare şi înfăptuirea unei serii de alte măsuri, ceea ce ar putea duce la slăbirea încordării. Continuarea lucrărilor Comitetului celor 18 pentru dezarmare este legată de noi paşi posibili spre îngrădirea cursei înarmărilor. Este amintit, cu acest prilej, acordul realizat în 1968 între guvernele U.R.S.S. şi S.U.A. cu privire la începerea tratativelor în vederea limitării reciproce şi reducerii treptate a mijloacelor strategice de transport al armei nucleare — inclusiv a sistemelor de apărare — şi recenta declaraţie a guvernului sovietic în care se arată că acesta este gata de a avea un schimb de păreri în această problemă.

Presa americană, comentînd declaraţiile preşedintelui Nixon şi ale ministrului apărării al S.U.A., Laird, la recenta conferinţă de presă, subliniază atenţia care a fost acordată de către aceştia problemelor legate de „politica nucleară". Nixon a declarat că el „susţine ideea tratativelor cu U.R.S.S." privind reducerea armamentelor strategice, dar a adăugat că ar dori ca tratativele „să fie purtate la momentul şi la modul în care acestea, în măsura posibilităţilor, să contribuie în acelaşi timp la progresul rezolvării problemelor încă nerezolvate". Laird a arătat că „într-un viitor nu prea îndepărtat" există posibilitatea începerii tratativelor cu Uniunea Sovietică în privinţa limitării sistemelor strategice ale armelor racheto-nucleare ofensive şi defensive. În acelaşi timp, el s-a referit la necesitatea „superiorităţii nucleare" a S.U.A., deoarece aceasta ar întări poziţiile americane în cursul tratativelor.

Comentatorii ziarelor din străinătate caută să înţeleagă prin ce anume se caracterizează actuala „politică nucleară a S.U.A. — prin tendinţa spre «superioritate» sau prin recunoaşterea «suficienţei» armamentelor nucleare". Unii dintre ei, însă, subliniază în primul rînd inutilitatea cursei înarmărilor, necesitatea unor noi eforturi în domeniul dezarmării.

Într-adevăr, timpul nu aşteaptă. În actuala situaţie internaţională complexă sînt necesare măsuri serioase pentru îngrădirea cursei înarmărilor şi slăbirea pericolului nuclear. Realizarea unui acord în acest domeniu nu este un obiectiv uşor, dar, după cum demonstrează viaţa, este real şi în aceasta sînt vital interesate toate popoarele.

Viktor MAEVSKI

THE FINANCIAL TIMES

LONDRA

ALEGERILE ANTICIPATE DIN IRLANDA DE NORD

DEŞI Irlanda de nord a existat ca provincie a Marii Britanii, cu propriul său parlament (un mini-Westminster), de 48 de ani, realitatea este că ea va face cunoştinţă acum pentru prima oară cu procesul democratic de alegere a guvernului, cînd populaţia se va prezenta la urne la 24 februarie, în alegerile generale inopinate ale premierului O'Neill. Pînă acum, hotărîrile fuseseră prerogativele liderilor partidului unionist : aceştia au dispus întotdeauna de o majoritate de nezdruncinat. De data aceasta, cheia alegerii se va găsi însă în mîinile populaţiei, în organizaţiile locale ale partidului unionist.

Irlanda de nord va alege, fără îndoială, un nou guvern unionist. Laburiştii Irlandei de nord, laburiştii republicani, liberalii, naţional-democraţii şi naţionaliştii vor continua, ca şi pînă acum, să rămînă în opoziţie. Dar pentru prima dată, populaţia va avea o posibilitate de a opta — şi, în consecinţă, există un element de îndoială cu privire la situaţia partidului unionist căruia îi va reveni mandatul de guvernare. Structura monolitică a politicii din Irlanda de nord a fost zdruncinată fără posibilitate de refacere de agitaţia din ultimele cîteva luni şi de luptele interne din partidul unionist.

Zece din cei 37 de membri unionişti din Ulster ai Parlamentului s-au întrunit luni la Portadown cerînd demisia lui O'Neill. Dacă aceste persoane se vor înapoia sau nu în Stormont la 24 februarie, depinde de faptul dacă partidele unioniste locale vor sprijini candidatura lor. Este probabil ca ei să fie candidaţii oficiali unionişti. Ei reprezintă o parte importantă a conducerii partidului ; partidul unionist nu-i poate respinge fără să se rupă în două.

Dar forţa căpitanului O'Neill împotriva rebelilor izvorăşte din faptul că în fiecare asociaţie locală unionistă există o rezervă de sprijin pentru el şi politica sa relativ liberală. Se crede că în unele din aceste asociaţii, sprijinul va fi suficient de puternic pentru a se desemna un candidat al căpitanului O'Neill (neoficial) împotriva candidatului oficial (dar rebel).

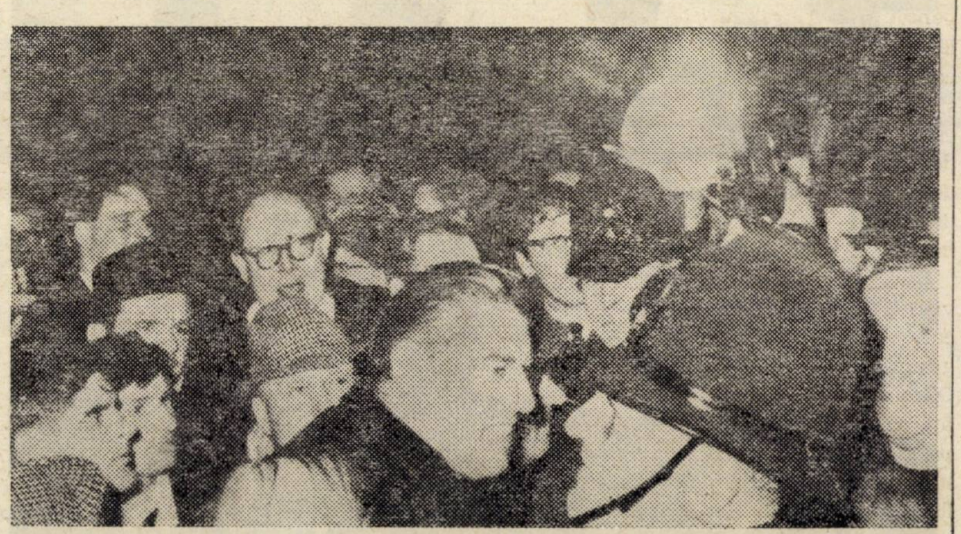

Adepţi ai reverendului Ian Paisley, unul din liderii protestanţi extremişti din Irlanda de nord, manifestînd în faţa catedralei londoneze St. Paul

Există pînă acum mai degrabă presupuneri decît informaţii despre felul în care va evolua această situaţie. S-ar putea ca o serie de candidaţi ai premierului O'Neill să înfrunte vreo jumătate de duzină de rebeli. Este clar că orice candidat unionist neoficial care îl sprijină pe O'Neill se poate aştepta să primească tot sprijinul unionist în cazul în care unioniştii ar fi reales într-un nou parlament şi în care căpitanul O'Neill ar continua să fie prim-ministru.

O'Neill are şanse serioase să iasă din aceste alegeri generale cu o majoritate absolută în Stormont. De pe acum, deputaţii care îi sînt devotaţi — şi toţi aceştia sînt absolut siguri că vor fi reales — sînt în număr de aproximativ 24. El are nevoie de 26 pentru a avea o majoritate absolută. Pentru această alegere, locurile ce erau rezervate universităţii au fost desfiinţate — hotărîre care a fost adoptată la jumătatea sesiunii trecutului parlament — ele fiind înlocuite de patru noi circumscripţii electorale în apropiere de Belfast.

Mandatele „universitare" reveneau la trei unionişti şi un liberal ; în noile circumscripţii e probabil că vor fi aleşi patru unionişti favorabili lui O'Neill. Reformele privitoare la circumscripţiile electorale şi perspectiva apariţiei unor candidaţi unionişti neoficiali care să candideze împotriva rebelilor par să reprezinte doi factori puternici în sprijinul lui O'Neill. Este de aşteptat, pe de altă parte, ca şi liderii campaniei pentru drepturi civile să-i acorde un oarecare sprijin lui O'Neill, căci ei sînt de acord cu intenţia lui de a aplica reforme de natură să ajute mai rapid minoritatea romano-catolică, în cazul în care propriul său partid îi va da posibilitatea s-o facă.

Principiul „un om, un vot" nu este direct implicat în viitoarea bătălie, deoarece toţi sînt îndreptăţiţi să voteze în alegerile parlamentare. Tocmai prevederea ca un om să fie proprietar pentru a fi îndreptăţit să voteze în alegerile locale este aceea care a provocat atîtea dispute. Se poate spune că sistemul de votare în alegerile generale este cel mai echitabil pe care Irlanda de nord l-a cunoscut pînă acum. Votul deţinătorilor de firme comerciale a fost desfiinţat, aceasta reprezentînd o altă hotărîre a fostului parlament.

Dar cel mai interesant fenomen previzibil în cursul campaniei electorale care va urma este posibilitatea ca programul moderat de reforme al lui O'Neill să obţină sprijin larg din partea catolicilor ca şi a protestanţilor. Se pare că sciziunea din rîndurile partidului unionist este de natură să-i aducă lui O'Neill sprijin din partea catolicilor, realizîndu-se astfel un imens pas înainte : este vorba pur şi simplu de începutul sfîrşitului pentru caracterul sectar al afilierii politice în Irlanda de nord.

Dacă se acceptă ideea că previziunile în materie de aranjamente şi combinaţii politice reprezintă cea mai riscată trăsătură a jurnalismului, cu excepţia previziunilor în materie de curse de ogari, aş îndrăzni să afirm că în cursul campaniei electorale nu se va formula nici o opoziţie cu adevărat periculoasă faţă de intenţia premierului O'Neill de a reforma partidul unionist.

Cei aproximativ 12 parlamentari unionişti care sînt împotriva sa par să şi-l dorească drept lider pe William Craig (înlăturat recent de căpitanul O'Neill din postul de ministru de interne). Dar aceşti oameni întruchipează într-o asemenea măsură individualismul violent, încît este greu să fie văzuţi strîngîndu-se în jurul lui Craig. În plus, acesta nu pare să aibă personalitatea şi claritatea de gîndire politică necesară unui lider într-o înfruntare ca aceea despre care am vorbit.

Coaliţii cu partidele de opoziţie sînt absolut excluse. De asemenea, nu există şansa ca partidele de opoziţie să se transforme în organisme mai eficiente decît au fost în ultimul parlament. Nouă dintre membrii opoziţiei sînt naţionalişti care sînt în favoarea unei Irlande unite.

Căpitanul O'Neill are astfel şansa de a suda un nou partid unionist al Ulsterului, care va da politicii din această provincie mişcare şi culoare după atîţia ani sterili.

Roy HODSON

Clarín

BUENOS AIRES

SUB PARAVANUL HISPANISMULUI

ÎN MOMENTUL cînd întreprinzătorii din Venezuela şi Columbia au dat lovitura de graţie ultimei încercări „integraţioniste" de creare a Confederaţiei Andine (Columbia, Venezuela, Peru, Ecuador, Chile şi Bolivia), birocraţia latino-americană şi monopolurile internaţionale au resimţit în mod evident şocul. De atunci şi pînă în prezent, aceştia au încercat să-şi îndrepte loviturile în alte direcţii, să caute noi elemente de „lucru" pentru a încătuşa popoarele noastre în schema diviziunii regionale a muncii.

Un nou congres multinaţional, de data aceasta cu sediul la Madrid, este rodul acestor „căutări integraţioniste". Din ce motiv a fost ales Madridul ca sediu al unui congres latino-american ? Pentru că, în prezent, birocraţii au descoperit o nouă sursă doctrinară, o nouă cale de acţiune, împărtăşită cu entuziasm de anumiţi filozofi care încearcă să restaureze vechiul imperiu spaniol : hispanismul.

Există în toate acestea, în afara atitudinii antinaţionale cunoscute a birocraţilor de pe continent, o regretabilă omisiune : cea a năzuinţelor la liber-

→

În localitatea californiană Fresno (S.U.A.), puternice inundaţii provocate de ploi torenţiale au transformat străzile în adevărate fluvii

tate şi suveranitate naţională. Acest lucru reprezintă tocmai ceea ce Roberto Noble (fondatorul ziarului „Clarín", decedat de curînd — n.n.) a sintetizat în lucrarea sa „Satelitism împotriva suveranităţii" cînd afirma : „Am vorbit de naţiuni suverane şi popoarele noastre sînt asemenea naţiuni suverane, cu toată subdezvoltarea în care se zbat. Sînt, pentru că posedă conştiinţa de naţiune, sentimentele şi idealurile de naţiune. Sînt şi pentru că toate popoarele lumii afirmă — producînd un puternic ecou de libertate — conceptul inseparabil de acela de naţiune : suveranitatea". Dr. Noble adaugă : „Cînd peste 50 de popoare şi-au obţinut în ultimii ani independenţa, ne-am putea întreba : este depăşită, perimată, concepţia de suveranitate şi trebuie oare să ne întoarcem la anticele forme ale vechilor imperii cu augusţi suverani, numind Cezari pe domeniile lor regionale ? Din cea mai adîncă intimitate a fiinţei lor, popoarele noastre, deşi trăind într-o stare de subdezvoltare, refuză această ipoteză". În încheiere, autorul afirmă : „Sîntem perfect conştienţi că noi, argentinienii, susţinînd aceste principii, nu sîntem singuri. Ne însoţeşte sentimentul incoruptibil al popoarelor şi, bineînţeles, al poporului nostru". Care, în mod precis, reprezintă, după cum am mai spus, marea omisiune a birocraţilor şi monopoliştilor.

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

A PRIVI FAPTELE ÎN FAŢĂ

ADMINISTRAŢIA Nixon nu şi-a formulat încă pe deplin politica faţă de Vietnam. Dar, într-un domeniu critic, oamenii noi s-au despărţit în mod hotărît de practicile Administraţiei Johnson. Ei nu se înşeală pe ei înşişi — şi nici ţara — cu ştiri trandafirii despre realizarea de progrese. În loc să folosească doar statistici şi predici menite să justifice acţiunile din trecut, ei depun un efort sistematic pentru a stabili ce se întîmplă cu adevărat în Vietnam.

Această dorinţă de a privi faptele în faţă — chiar faptele neplăcute — îşi găseşte o expresie importantă în ceea ce preşedintele Nixon însuşi a declarat despre o încetare a focului la prima sa conferinţă de presă de la Casa Albă. În trecut, o încetare a focului în Vietnam era inclusă în mod uşuratic în linia oficială, ca o posibilitate distinctă.

Pentru a satisface dorinţa de cunoaştere a faptelor manifestată de noul preşedinte, s-a produs o schimbare semnificativă în afluxul de informaţii privitoare la Vietnam care sosesc la Casa Albă. Preşedintele Johnson depindea în această privinţă de asistentul său special pentru problemele securităţii naţionale, Walt Rostow, un partizan fervent al implicării în Vietnam. La rîndul său, Rostow conta în această privinţă pe o secţie a C.I.A. condusă de George Carver.

Nimeni nu se îndoieşte de cunoştinţele lui Carver cu privire la Vietnam sau de competenţa sa. Dar, după cum afirmă numeroşi înalţi funcţionari, atît din Ministerul Apărării cît şi din Departamentul de Stat, secţia lui Carver îi furniza lui Rostow ceea ce acesta dorea să audă.

Astfel, înainte de ofensiva Tet de anul trecut, se pare că aprecierile sale cu privire la „progresele realizate în înfrîngerea răscoalei" erau foarte optimiste. Aceste rapoarte justificau continuarea efortului militar pe motivul că succesul nu era prea îndepărtat.

După Tet, se pare că secţia lui Carver a răspîndit previziuni despre un al doilea, un al treilea şi un al patrulea val de atacuri din partea forţei adverse. Efectul acestor ştiri era acela de a pune sub semnul îndoielii convorbirile de pace de la Paris pe baza teoriei că partea opusă foloseşte convorbirile doar ca o metodă de tergiversare, în timp ce se pregăteşte pentru o lovitură hotărîtoare pe teren.

O dată înlocuit Rostow la Casa Albă, s-a considerat că Henry Kissinger a căutat de la început să-şi formeze un personal cu capacitate de evaluare critică a informaţiilor. Unul dintre oamenii pe care el a căutat să-l angajeze iniţial — şi anume unul din principalii critici ai lui Carver — nu era disponibil. Pînă la urmă, Kissinger l-a angajat pe un fost membru al C.I.A., Dean Moore. Dar Moore nu a fost membru al secţiei Carver. El este cunoscut ca un analist de frunte fără idei preconcepute.

De fapt, toate acestea nu înseamnă o schimbare de politică. Dar se pregăteşte în mod vădit terenul pentru o eventuală schimbare, în cazul în care se va considera că ea este justificată de situaţie. O adevărată fermitate de spirit, o dispoziţie de a privi lucrurile în faţă şi de a adopta o atitudine sceptică şi analitică iau, în sfîrşit, locul acelui sentimentalism romantic care a făcut ca atîtea personalităţi de frunte din Administraţia Johnson să ajungă să pună un semn de egalitate între ducerea unui război care nu putea fi cîştigat şi realismul neabătut.

Joseph KRAFT

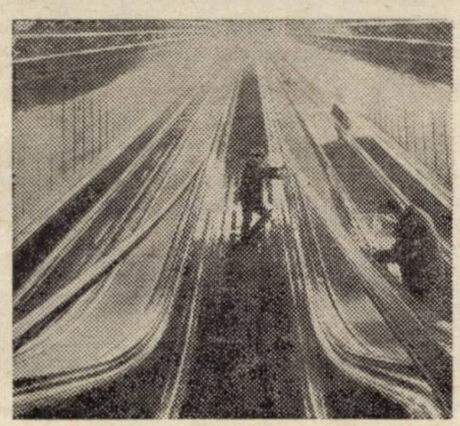

Lucrări de finisare pe noile trasee ale metroului din Budapesta

Rashid KARAME

primul ministru al Libanului

Personalitate politică bine cunoscută în Liban, pentru a şasea oară prim-ministru al ţării, Rashid Karame a prezentat la 16 ianuarie preşedintelui ţării, Charles Helou, lista noului guvern.

Rashid Karame s-a născut în 1921 la Tripoli, într-o familie musulmană. După o tinereţe petrecută în şcolile creştine, el frecventează în continuare colegiul musulman din Tripoli şi colegiul francez din Beirut, iar apoi se înscrie la Facultatea de drept a Universităţii Fuad al Awal din Cairo. Licenţiat în 1947, Rashid Karame devine membru al baroului din Tripoli.

Rashid Karame îşi începe cariera politică în 1951, cînd intră pentru prima oară în guvern ca ministru de justiţie. În luna noiembrie a aceluiaşi an este ales deputat al oraşului Tripoli în parlamentul ţării.

Între anii 1954—1955 deţine portofoliile economiei naţionale şi problemelor sociale. În septembrie 1955 devine pentru prima oară şef al guvernului libanez, asumîndu-şi în acelaşi timp conducerea ministerelor afacerilor interne şi planificării. Ocupă acest post numai pînă în martie 1956, întrucît Camera Deputaţilor nu a aprobat proiectul său de a rupe tratativele cu Compania petrolieră irakiană.

Urmează apoi o perioadă în care, ca preşedinte al Partidului eliberării, Rashid Karame conduce mişcarea din nordul Libanului împotriva politicii fostului preşedinte Şamun. În decembrie 1957 participă la lucrările conferinţei pentru solidaritatea ţărilor din Asia şi Africa, ţinută la Cairo.

La 24 septembrie 1958, noul preşedinte al Libanului, Schab, îi încredinţează lui Rashid Karame conducerea cabinetului în care el va mai deţine fără întrerupere posturile de ministru al apărării naţionale şi al afacerilor interne, iar cu intermitenţă — portofoliile economiei, finanţelor şi informaţiilor. Demisia sa, la 14 mai 1960, nu-l îndepărtează însă pentru prea mult timp din viaţa politică a ţării, el revenind în fruntea guvernului la 19 februarie 1964, apoi din nou între iulie 1965 şi aprilie 1966, şi din nou în decembrie 1966.

În noul guvern pe care îl prezidează începînd din a doua jumătate a lunii ianuarie, Rashid Karame deţine, pe lîngă funcţia de preşedinte al Consiliului de Miniştri, şi portofoliul afacerilor externe.

Într-o declaraţie făcută presei, noul prim-ministru a arătat că guvernul său (care dispune în parlament de majoritatea necesară pentru a obţine aprobarea programului de politică internă şi externă) şi-a stabilit ca principale obiective instituirea serviciului militar obligatoriu, fortificarea localităţilor de frontieră, precum şi coordonarea politicii externe a ţării cu politica celorlalte state arabe şi respectarea tuturor rezoluţiilor adoptate în cadrul conferinţelor la nivel înalt ale Ligii Arabe.

A. M.

poșta redacției

PAKISTANUL

Ștefan Ghinea, Galați. 1) Pakistanul a apărut ca stat la 15 august 1947, fiind format din cele două regiuni ale fostei Indii coloniale cu populație predominant musulmană. Numele Pakistan a fost folosit pentru prima oară în 1933 și poate fi interpretat ca însemnînd țara (stan) celor puri din punct de vedere religios (pak). Se pare, însă, că denumirea țării a fost stabilită de un grup de studenți care învățau la Cambridge. Ei au folosit inițialele provinciilor lor — Punjab, Afghania, Kashmir și Sind și terminația numelui provinciei Belucistan. Este, aproximativ, suprafața ocupată de Pakistanul de vest. Pakistanul de est cuprinde cele două treimi răsăritene, locuite de musulmani, ale statului Bengal. Pakistanul este singura țară din lume formată din două părți situate la peste 1 500 de kilometri depărtare una de cealaltă. Împărțirea după criterii religioase a dat naștere la cea mai masivă migrație din istorie. Opt pînă la zece milioane de oameni au trecut dintr-o țară în cealaltă. Au avut loc și ciocniri sîngeroase între hinduși și musulmani. 2) În Pakistanul de vest limba oficială este urdu. Se vorbesc, de asemenea, limbile sindhi, balochi, makrani, pashto și punjabi. În Pakistanul de est, limba oficială, vorbită de întreaga populație, este bengali.

CELE 50 DE STATE

Prof. Milica Mocanu, comuna Icușești, județul Neamț. Iată denumirile celor 50 de state ale S.U.A. (în paranteză — capitalele): Alabama (Montgomery), Alaska (Juneau), Arizona (Phoenix), Arkansas (Little Rock), California (Sacramento), Colorado (Denver), Connecticut (Hartford), Delaware (Dover), Florida (Tallahassee), Georgia (Atlanta), Hawai (Honolulu), Idaho (Boise), Illinois (Springfield), Indiana (Indianapolis), Iowa (Des Moines), Kansas (Topeka), Kentucky (Frankfort), Louisiana (Baton Rouge), Maine (Augusta), Maryland (Annapolis), Massachusetts (Boston), Michigan (Lansing), Minnesota (St. Paul), Mississippi (Jackson), Missouri (Jefferson City), Montana (Helena), Nebraska (Lincoln), Nevada (Carson City), New Hampshire (Concord), New Jersey (Trenton), New Mexico (Santa Fe), New York (Albany), North Carolina (Raleigh), North Dakota (Bismarck), Ohio (Columbus), Oklahoma (Oklahoma City), Oregon (Salem), Pennsylvania (Harrisburg), Rhode Island, (Providence), South Carolina (Columbia), South Dakota (Pierre), Tennessee (Nashville), Texas (Austin), Utah (Salt Lake City), Vermont (Montpelier), Virginia (Richmond), Washington (Olympia), West Virginia (Charleston), Wisconsin (Madison), Wyoming (Cheyenne), precum și Districtul Columbia, identic cu orașul Washington. După cum vedeți, capitalele multor state importante sînt orășele insignifiante, în timp ce mari orașe ale Americii (New York, Chicago, Los Angeles, San Francisco etc.) nu sînt reședințe administrative ale statelor. 2) În Polonia, pe lîngă Partidul Muncitoresc Unit Polonez există Partidul Unit Țărănesc și Partidul Democrat. În alegeri ele candidează împreună în cadrul Frontului Unității Naționale. În R.D.G., din Frontul Național al Germaniei Democrate fac parte, alături de Partidul Socialist Unit din Germania, Partidul național-democrat din Germania, Uniunea creștin-democrată, Partidul democrat-țărănesc din Germania și Partidul liberal-democrat din Germania. În Cehoslovacia, Frontul Național cuprinde, în afară de Partidul Comunist, Partidul Socialist și Partidul Popular.

TINERII ȘI „LUMEA"

Dumitru Cozma, elev, Suceava. Am citit cu mult interes scrisoarea dv., care vădește dorința de a înțelege cît mai profund atît problemele care se pun în fața generației tinere cît și marile probleme ale vieții internaționale. Sîntem de acord cu observația dv. că ar fi de dorit ca revista „Lumea" să fie citită de un număr cît mai mare de tineri și că trebuie să facă eforturi pentru a-i atrage. Și în momentul de față, o mare parte dintre cititorii noștri sînt elevi, studenți sau intelectuali și muncitori tineri. Mulți dintre ei ne scriu și vă asigurăm că, între preocupările lor și preocupările dv., există multe puncte comune. Vom lua, în orice caz, în considerație sugestiile dv. și, în primul rînd, cele referitoare la oglindirea cît mai amplă a vieții tineretului lumii. Și acum, să vă răspundem la întrebări. Între Theodore Roosevelt și Franklin Delano Roosevelt n-au existat legături de rudenie. Winston Churchill a fost prim lord al amiralității (ministrul flotei) între 1911 și 1915, ministru al armamentelor între 1917 și 1919, secretar de stat pentru război și aviație și președintele consiliului armatei între 1919 și 1921. Mareșalul Philippe Pétain, care a preluat conducerea guvernului francez în iunie 1940, a semnat armistițiul cu Germania și a fost, în continuare, șeful zonei „neocupate" a Franței, cu capitala la Vichy. Deși partea sudică a Franței nu se afla sub ocupație militară germană, activitatea guvernului Pétain se desfășura sub controlul strîns al autorităților hitleriste.

MANEVRE, O.Z.N.

Nicolae Mavrodin, comuna Curcani, județul Ilfov. 1) Despre manevrele efectuate de trupele americane pe teritoriul R.F.G. s-a relatat în nr. 7/1969. 2) Raportul Condon, pe care ne propunem să-l prezentăm în coloanele revistei, răspunde la toate întrebările referitoare la așa-zisele „farfurii zburătoare". 3) Dacă vă referiți la port-avionul Enterprise, supranumit și „Marele E", găsiți toate relațiile solicitate la „Poșta redacției" din nr. 4/1969.

EPAVA „SCORPION" FOTOGRAFIATĂ LA 3 000 M ADÎNCIME

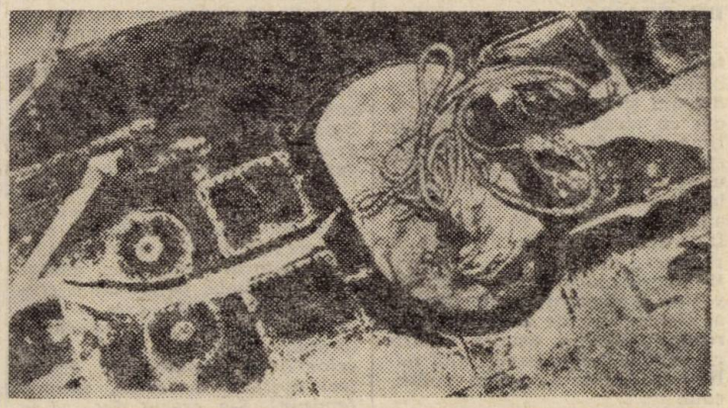

Mircea Ceaușu, Iași. Investigațiile în vederea descoperirii cauzelor naufragiului submarinului atomic american „Scorpion" nu au dus la concluzii pozitive. După studierea fotografiilor făcute la locul dezastrului, marina americană a comunicat doar că „nu s-a găsit nici o dovadă a unei acțiuni rău intenționate sau a unui sabotaj". Au fost, de asemenea, excluse cîteva ipoteze avansate anterior: „Scorpion nu a lovit un vîrf de munte subteran pentru simplul motiv că, în zona în care s-a scufundat, nu există asemenea munți. După audierea mai multor experți s-a exclus posibilitatea unui accident datorat reactorilor nucleari. De asemenea, nu s-a putut dovedi că accidentul s-ar fi datorat ciocnirii cu o navă sau cu alt submarin". Submersibilul Trieste II va pleca în curînd în Atlantic pentru a face noi fotografii și observații la locul dezastrului. Ancheta continuă.

METROURI

Prof. Neculai Strat, comuna Pogana, județul Vaslui. 1) Primul metrou din lume a fost construit la Londra între anii 1860 și 1863. Este cel mai mare dintre metrourile europene. În anul 1960 existau metrouri în 17 orașe europene, situate pe continent. În același an — ultimul pentru care avem la dispoziție statistici — metroul din Paris era al treilea din lume în ordinea mărimii, în privința traficului de călători fiind însă depășit numai de New York (3 700 000 călători pe zi). Alte orașe din lume dotate cu metrou sînt Philadelphia, Boston, Chicago, Toronto, Buenos Aires, Tokio, Osaka. Din 1960 încoace, au intrat în funcțiune și alte metrouri (la Kiev, Milano etc.). 2) Anglia nu păstrează decît o autoritate simbolică asupra fostelor ei dominioane. Guvernatorul britanic continuă s-o reprezinte pe regină, dar fiecare din țările respective are un guvern propriu care elaborează în mod independent atît politica internă cît și politica externă a statului. 3) După cum am mai menționat, nu există cifre precise ale pierderilor umane provocate de războiul civil din Nigeria. O evaluare recentă: aproximativ un milion de victime.

BUNDESTAG, COMMONWEALTH

Ioan-Octavian Ghiurco, Beclean, județul Bistrița-Năsăud. 1) Bundestag înseamnă, în limba germană, adunare federală, iar Bundesrat — consiliu federal. 2) Inițialele U.S.A. reprezintă cuvintele United States of America, adică Statele Unite ale Americii iar nu, așa cum presupuneți dv., Uniunea Statelor Americane. 3) Despre termenii federativ și federal am explicat în repetate rînduri la „Poșta redacției" că au un înțeles practic identic și au fost aleși de diverse state pentru a defini, în titulatura lor oficială, caracterul de reunire, într-o orînduire de stat centralizată, a mai multor provincii care își păstrează o anumită autonomie internă. 4) În traducere literară, Commonwealth înseamnă avere comună, patrimoniu comun. 5) Evident, nu există norme internaționale pentru stabilirea denumirii statelor, fiecare dintre ele fiind pe deplin suveran atît în ceea ce privește adoptarea numelui său oficial cît și în ceea ce privește elaborarea normelor sale de guvernare.

Gheorghe P. Negru, elev, comuna Osica de Sus, județul Olt. În momentul atacului de la Pearl Harbour, comandanții flotei americane staționate acolo erau amiralul Husband E. Kimmel și generalul-locotenent Walter C. Short. Flota japoneză care a dezlănțuit atacul era comandată de viceamiralul Chuichi Nagumo.

Ștefan Ostafciuc și Savu Ivănescu, București. Orașul american în care trăiește cea mai mare colonie de români este Detroit, urmat de Cleveland.

V. Șeuleanu, Tg. Mureș. Vă mulțumim pentru caldele aprecieri și urări și vă rugăm să ne mai scrieți.

poșta redacției

RĂZBOIUL CIVIL DIN SPANIA

Vasile Flueraru, satul Nichiteni, județul Botoșani. 1) Războiul civil din Spania a durat doi ani și 254 de zile și s-a soldat cu circa un milion de victime. Sute de mii de republicani spanioli s-au refugiat în Franța, unde au fost internați în lagăre, iar nenumărați alții au rămas ani îndelungați în închisorile franchiste. 2) Indonezia, care se retrăsese din O.N.U. în ianuarie 1965 ca urmare a alegerii Malayeziei ca membru nepermanent al Consiliului de Securitate, a revenit ulterior asupra hotărîrii sale. 3) Legea serviciului militar în Anglia nu a fost modificată.

CURSUL DOLARULUI

Ilie Cojocaru, Siret. Valoarea de schimb a dolarului este de aproximativ 25 șilingi austrieci, 50 de franci belgieni, 7,5 coroane daneze, 3,6 guldeni olandezi, 4 mărci finlandeze, 5 franci francezi, 30 de drahme grecești, 625 de lire italiene, 12,50 pesos mexicani, 7 coroane norvegiene, 28 de escudos portughezi, 70 de pesetas spaniole, 5 coroane suedeze, 4,3 franci elvețieni. O liră sterlină valorează aproximativ 2,4 dolari.

SPRE MARTE

Andrei Vulcănescu, Oradea. Planeta Marte continuă să stea în atenția cercetătorilor spațiului cosmic. Întrucît, în viitorul apropiat, ea se va afla într-o poziție favorabilă față de Pămînt, la Cape Kennedy se pregătește lansarea a două nave cosmice — Mariner 6 și Mariner 7 — la 24 februarie și, respectiv, 24 martie. Dacă lansările vor izbuti, navele vor efectua, așa cum a făcut și Mariner 4, fotografierea planetei Marte și o serie de măsurători asupra ei. Nu se așteaptă de la navele Mariner un răspuns definitiv asupra existenței sau inexistenței vieții pe Marte, dar rezultatele observațiilor vor fi utile oamenilor de știință care studiază această problemă.

ADEVĂRUL DESPRE MONTE-CASSINO

În nr. 6 al revistei „Lumea", cititorul N. Koslinski pune la îndemîna cititorilor o relatare amănunțită a bătăliei de la Monte Cassino. În legătură cu bombardarea celebrei mînăstiri benedictine, domnia-sa afirmă, întemeiat pe sursele întrebuințate, că „o dată... cu apropierea aliaților... mînăstirea a fost utilizată în scopuri militare", ceea ce explică hotărîrea generalului Clark de a executa asupra ei un puternic bombardament aerian. În lumina ultimelor cercetări, lucrurile stau însă astfel: În mînăstirea benedictină nu se afla nici un soldat german; doar în preajma ei, trei jandarmi stăteau de pază. Generalul-locotenent Freyberg, comandantul corpului de armată neozeelandez, care urma să atace în zona dominată de mînăstire, a cerut bombardarea ei, dar a întîmpinat refuzul generalului Clark, care voia să cruțe așezămîntul benedictin. Hotărîrea a fost luată de generalul Alexander, care pare să fi fost indus în eroare de traducerea greșită a unei convorbiri între germani interceptată de aliați. Unul dintre interlocutori întrebase „Wo ist der Abt? Ist er noch im Kloster?". (Unde este abatele? E încă în mînăstire?). Traducătorul (cu slabe cunoștințe de limba germană) a crezut că „der Abt" este o prescurtare de la „die Abteilung" (grupă, batalion), deși genul celor două cuvinte este diferit (cel dintîi e masculin, ultimul feminin). S-a crezut deci că în mînăstire sînt germani și s-a ordonat bombardamentul. Sigur e faptul că, înainte de bombardament, în mînăstire nu se aflau nici trupe, nici observatoare de artilerie. În afară de mărturia generalului german von Senger und Etterlin, care e categoric în această privință (paginile din memoriile sale au fost reproduse de curînd în „Historia Magazine 2-ème guerre mondiale", nr. 59), dar care poate fi considerat părtinitor, amintesc monumentala lucrare a elvețianului E. Bauer, după care m-am ghidat, „Histoire controversée de la deuxième guerre mondiale", (Monaco, Editions Rombaldi, vol. VI, 1967, p. 114—115).

F. CONSTANTINIU
Institutul de istorie „N. Iorga" București

ROBERT KENNEDY

Prof. Nicolae Șt. Făulețe, comuna Costești, județul Vîlcea. 1) Robert Kennedy nu a declarat niciodată că, dacă va fi ales președinte, va pedepsi pe cei vinovați de asasinarea fratelui său, John Kennedy. De altfel, după cum desigur vă amintiți, în momentul atentatului de la Dallas, Robert Kennedy era ministrul justiției. În această calitate, el s-a declarat satisfăcut de concluziile comisiei Warren, pe care nu le-a pus la îndoială niciodată. 2). Nu dispunem de datele statistice solicitate de dv. 3) Familia Nixon nu reprezintă, ca familia Kennedy, un puternic clan politic și financiar. După cum s-a arătat în coloanele revistei noastre, atît noul președinte cît și soția sa sînt originari din familii modeste. Despre familia Nixon nu s-au scris pînă în prezent cărți de felul celor consacrate familiei Kennedy.

Ion Ghineț, Anina. 1) Despre înlăturarea dictatorului Batista s-a relatat amplu în paginile revistei noastre. 2) Din suita de procese de la Nürnberg am prezentat procesul lui Alfried Krupp. Reținem propunerea dv. de a relata și alte aspecte. 3) Reproducerea steagurilor diverselor țări este greu de realizat întrucît revista noastră, cu excepția copertelor, nu se tipărește în culori.

DECANUL CORPULUI DIPLOMATIC

Ion Necula, Galați. Toți ambasadorii străini acreditați într-o țară sînt egali în rang. Există însă un decan al corpului diplomatic: ambasadorul cu cea mai mare vechime în postul respectiv. În momentul de față, decanul corpului diplomatic din țara noastră este ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al R. P. Bulgaria, Gheorghi Bogdanov.

ÎNVĂȚĂMÎNTUL ÎN S.U.A.

Ion Panduru, Craiova. Spre deosebire de sistemele în vigoare în majoritatea țărilor europene, sistemul de învățămînt din Statele Unite este bazat pe principiul descentralizării, al responsabilității locale pentru școală. Rolul guvernului federal se limitează în general la orientarea de principiu, subsidiile financiare federale fiind aproape neînsemnate. Autoritatea asupra școlilor revine statelor, administrarea propriu-zisă a instituțiilor de învățămînt fiind de resortul celor circa 45 000 de districte școlare. Finanțarea școlilor se face din fondurile statelor, combinate cu resursele locale, în proporții variind de la 90 la sută fonduri locale în Nebraska și New Hampshire, la peste 80 la sută fonduri ale statului în Delaware. Ceva mai mult de o zecime dintre elevii americani frecventează școli particulare, în special catolice. Colegiile și universitățile de stat joacă un rol important în cadrul învățămîntului superior american, dar un procent însemnat de studenți frecventează cursurile unor colegii și universități create și sprijinite de fundații și de alte instituții private. Declarînd neconstituțională segregația rasială în școli, în anul 1954, Curtea supremă a S.U.A. a făcut să crească rolul autorității federale.

PODUL PRIETENIEI

Petre G. Colan, comuna Băilești, județul Dolj. „Podul prieteniei", construit între Giurgiu și Ruse, este suficient de înalt pentru a permite trecerea navelor fluviale.

Ilie Floru, comuna Valul lui Traian, județul Constanța. Regretăm că nu vă putem fi de folos, dar problema nu este de competența revistei noastre.

Florea Bălășoiu, Slatina. Una dintre caracteristicile situației create în Europa după cel de-al doilea război mondial este apariția a două state germane cu orînduiri social-politice diferite. Recunoașterea acestei realități reprezintă o premisă a securității europene.

Desdemona Movilă, elevă, Bușteni. Căutăm în continuare datele solicitate de dv., pe care vi le vom comunica de îndată ce vom fi în posesia lor.

Tiberiu Vlad, Constanța. Tema propusă este prea specializată pentru a se încadra în profilul revistei noastre. După cum puteți constata, noi preferăm să tratăm problema zborurilor cosmice în alte modalități. Așteptăm alte eventuale contribuții.

Grațian C. Mărcuș, Zalău. După cum puteți constata, rubrica „Pe urmele istoriei" continuă să apară, ea tratînd atît probleme ale istoriei românești, cît și probleme ale istoriei universale. Tema propusă de dv. este însă prea limitată pentru a se încadra în această rubrică. Analiza unui anume document istoric vechi s-ar încadra mai curînd în profilul revistei „Magazin istoric".

Gh. Bogasiu, Mizil. Datele despre istoricul și caracteristicile Premiului Nobel trimise de dv. sînt cunoscute cititorilor revistei noastre. În ceea ce privește denumirea oficială a Etiopiei, nu considerăm necesar să mai revenim, răspunsul publicat în nr. 5/1969 fiind suficient de amplu.

Vasile Ichim, București. 1) Este vorba despre scriitorul André Malraux, în prezent ministrul culturii în Franța. 2) André Maurois a încetat din viață în cursul anului trecut.

Ovidiu Moraru, București. Vom ține seama de sugestiile dv. Menționăm totuși că problemele de istorie antică nu pot fi tratate în revista „Lumea" decît tangențial, ca fond pentru proiectarea unor evenimente contemporane.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05, și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Combinatul „1 MAI" Satu Mare

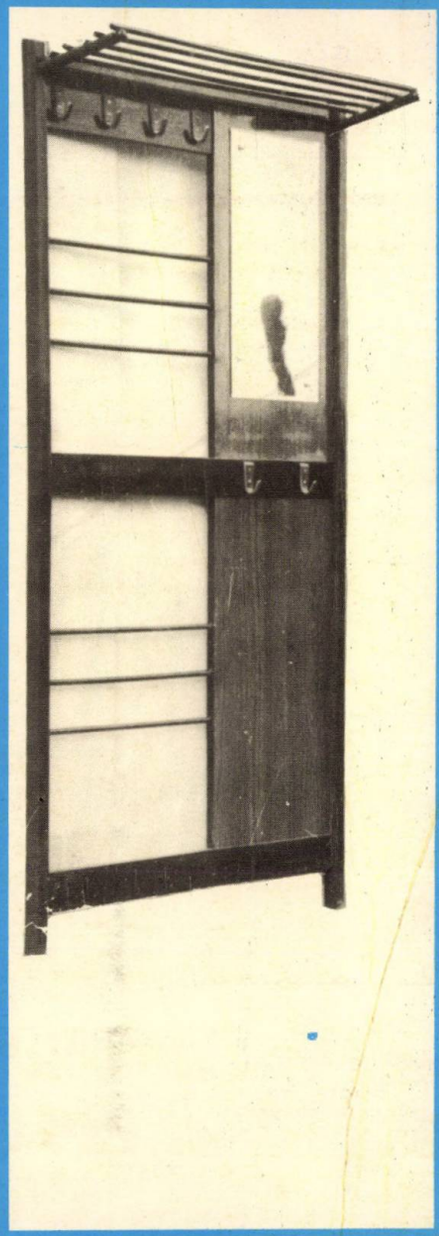

Oferă prin magazinele de specialitate :

- *mașina de gătit tip „Casnica"*
- *fotolii tip „Someș"*
- *cuiere de perete tip „Marina"*
- *stative de flori*

Întreprinderea mai produce mobilier pentru birouri, laboratoare, școli, cămine, precum și mobilier tehnologic pentru industria ușoară, chimică, alimentară și metalurgică

Întreprinderea de materiale izolatoare și de finisaj

TURDA

livrează fără repartiție :
Tapete semi-lavabile
în diverse culori și desene,
care înlocuiesc zugrăvitul.
Bandă de izolații
pentru conducte
magistrale pe bază de P.C.V.
Comenzile se vor adresa
la sediul întreprinderii,
Orașul Turda

Lei 2

Nr. 9 20 februarie 1969

LUMEA

ROMÂNIA ŞI COOPERAREA ECONOMICĂ

HANOI

SĂRBĂTOAREA TET

Actualitate interoccidentală

„Decapitalizarea" în America Latină

Asasinul lui Robert Kennedy în faţa instanţei

Manila. In capitala Filipinelor a avut loc o mare demonstrație de solidaritate cu poporul vietnamez.

La Bochum (R.F.G.), poliția încearcă să împrăștie pe manifestanții care protestează în fața clădirii unde se desfășoară o adunare organizată de așazisul partid național-democrat, de orientare neonazistă.

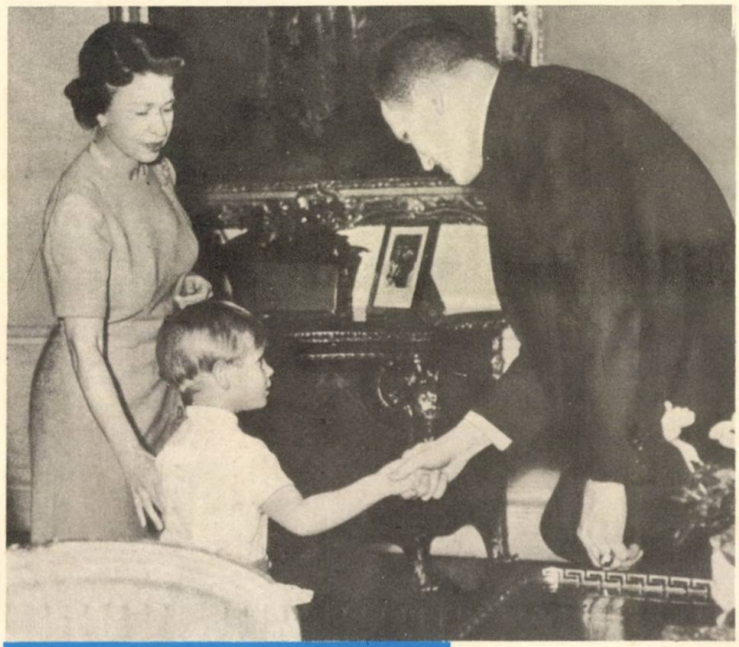

Frank Borman, șeful echipajului de pe Apollo-8, a fost oaspetele cîtorva șefi de state din Europa occidentală. Iată-l la Londra, unde a fost primit de regina Elisabeta a Angliei, dînd mina cu cel mai mic dintre copiii suveranei.

Un peisaj puțin obișnuit pentru acești tineri napolitani: zăpadă la poalele Vezuviului.

LUMEA

Nr. 9 (278) — 20 FEBRUARIE 1969

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Ileana Nicolaescu*

SINTEZE

4 România și cooperarea economică internațională. *Ion Cîmpeanu*

DE LA CORESPONDENȚII NOȘTRI

6 SOFIA. Islaz—Somovit. *Gheorghe Ieva*
12 ATENA. Agenda actualității politice. *Alexandru Cîmpeanu*

ARTICOLE

7 Divergențele interoccidentale și călătoria președintelui Nixon. *Felicia Antip*
9 Conferința de solidaritate cu popoarele arabe. *Costică Alecu*
14 „Decapitalizarea" în America Latină. *Juan Bosch*
18 Tailanda — echilibru fragil. *Radu Budeanu*
20 Conflicte, negocieri internaționale și cibernetica. *Silviu Brucan*
22 Coreea de sud. Represaliile împotriva patrioților. *Dumitru Constantin*
23 Sirhan în fața instanței.

DIN ACTIVITATEA PARTIDELOR COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI

10 Congresul Partidului Comunist Italian

REPORTAJ PE GLOB

16 Sărbătoarea Tet. *Adrian Ionescu*

SERIAL

24 Krupp. *William Manchester*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 International Herald Tribune, Le Nouvel Observateur, Jeune Afrique, L'Express, The Washington Post

PROFIL

30 LUIGI LONGO, secretar general al Partidului Comunist Italian

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

ROMÂNIA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ

pag. 4

Congresul Partidului Comunist Italian

- **Cuvîntarea de salut a tovarășului Paul Niculescu-Mizil**
- **Cuvîntarea tovarășului Enrico Berlinguer**
- **Documente adoptate de Congres**
- **Cuvîntul de încheiere al tovarășului Luigi Longo**

pag. 10

DIVERGENȚELE INTEROCCIDENTALE ȘI CĂLĂTORIA PREȘEDINTELUI NIXON

pag. 7

APLICAȚII ALE CIBERNETICII ÎN STUDIUL RELAȚIILOR EXTERNE

pag. 20

Serialul „Armele lui Krupp"

EPISODUL VERA HOSSENFELDT

pag. 24

PROCESUL ASASINULUI LUI ROBERT KENNEDY

pag. 23

săptămîna

în telegrame

Orientul Apropiat

SITUAȚIE ÎN ZIGZAG

Situația din Orientul Apropiat își păstrează intactă acuitatea pe agenda săptămînii, fără ca în evoluția evenimentelor să intervină totuși elemente concludente. Activitatea diplomatică se desfășoară însă în ritm susținut.

La Națiunile Unite, reprezentanții permanenți ai Franței, Uniunii Sovietice, Angliei și Statelor Unite s-au întîlnit în repetate rînduri în convorbiri bilaterale, fără ca aceasta să lase să se întrevadă — cel puțin deocamdată — începutul programatei consultări în patru sau precizarea unei noi misiuni pentru Gunnar Jarring. Opiniile rămîn contradictorii. Statele Unite preconizează un nou turneu în Orientul Apropiat al doctorului Jarring, turneu care i-ar oferi acestuia posibilitatea cunoașterii opiniilor statelor direct interesate, rezultatele obținute urmînd să fie apoi expuse celor patru mari puteri. Franța este de părere să se acționeze direct în cadrul rezoluției Consiliului de Securitate fără să se mai complice prin noi formule o situație deja încordată. Secretarul general al O.N.U. U Thant, consideră la rîndul său necesară o declarație în care atît Israelul cît și statele arabe să confirme fără echivoc acceptarea rezoluției Consiliului de Securitate. Dacă în săptămîna precedentă, pe un prim plan s-au situat interviurile asupra posibilităților de rezolvare a conflictului, acordate în paralel de către președintele Nasser și premierul Eshkol revistei americane „Newsweek", în zilele din urmă complicațiile și implicațiile situației existente au fost dezbătute în ședințe speciale ale consiliilor de miniștri egiptean și israelian.

Unul din elementele insolite ale situației din această regiune continuă să fie activitatea organizațiilor palestiniene (în special Al Fatah) care în ultima săptămînă au deținut un rol marcat în intensificarea tensiunii la frontiera iordaniană. Charles Yost, reprezentantul permanent al Statelor Unite la O.N.U., declara recent într-un interviu televizat că „problemele pe care le ridică organizațiile palestiniene reprezintă poate aspectul cel mai dificil în efortul de stabilire a păcii în Orientul Apropiat". În cercurile israeliene recenta efervescență a organizației Al Fatah este interpretată drept o încercare a noului său lider de a demonstra pe de o parte eficacitatea mișcării iar pe de alta de a-și consolida propria poziție prin acțiuni spectaculare. În general se evidențiază mai mult intenția Al Fatahului de a participa ca interlocutor avînd un punct de vedere propriu la runda tratativelor interarabe. În timp ce încordarea se accentuează, atentatele și hărțuielile intensificîndu-se îngrijorător, la Cairo se face remarcată o intensă activitate diplomatică. Ministrul egiptean al afacerilor externe, M. Riad, și-a programat un turneu de 10 zile în 6 capitale arabe, fiind purtătorul unor mesaje personale adresate de președintele Nasser șefilor statelor respective.

Vizita la Paris a lui Mahmoud Fawzi, care va fi primit de generalul de Gaulle în calitate de trimis special al președintelui Nasser, este considerată de observatorii de la Cairo ca un eveniment important. Potrivit indicațiilor culese din surse egiptene, mesagerul președintelui Nasser va sosi în capitala franceză puțin după vizita lui Richard Nixon și înainte de posibila începere a convorbirilor celor patru mari puteri la Consiliul de Securitate.

Paris

NIMIC NOU ÎN AVENUE KLÉBER

Cea de a patra ședință a conferinței de la Paris în problema Vietnamului a durat 6 ore și jumătate, fără să înregistreze nici un element nou. Separația dintre optica delegației americane secondată de reprezentanții saigonezi de o parte și cea a delegației Republicii Democrate Vietnam și a celei a Frontului Național de Eliberare, de altă parte, rămîne fundamentală. Pozițiile judicioase și argumentate a diplomaților din Republica Democrată Vietnam și a reprezentanților F.N.E. în favoarea căutării unei soluții politice pentru o reglementare de ansamblu a problemei vietnameze, partea americană i-a opus același punct de vedere care disociază aspectele politice de cele militare, pledînd exclusiv pentru „restabilirea zonei demilitarizate" și instituirea „unui control internațional eficient".

Iată, deci, motivul pentru care la capătul celor 380 de minute ale ședinței de joia trecută, domnul Lodge afirma : „nu pot să spun că s-a înregistrat vreun progres". În același timp, diplomația americană își arată deschis simpatia sa pentru convorbiri confidențiale, sugerîndu-se chiar (spunea ziariștilor purtătorul de cuvînt al delegației, William Jordan) constituirea unor subcomisii deliberînd secret. „În diplomație se poate avansa mai ușor pe căi particulare", afirmă Jordan. Statele Unite ar dori, deci, instaurarea unei proceduri a discuțiilor secrete, procedură la care s-a mai recurs după cît se pare și în trecutul apropiat. Nimeni nu subapreciază în cercurile Conferinței din Avenue Kléber că momentul apropiatei prezențe a președintelui Nixon la Paris va avea printre tangentele principale și problemele acestei importante întruniri.

În orice caz, partea nord-vietnameză și F.N.E. și-au reafirmat cererea ca Statele Unite să-și retragă total și necondiționat trupele din sud, această condiție fiind considerată fundamentală pentru soluționarea conflictului.

Dacă diagrama convorbirilor de la Paris rămîne staționară (între timp Le Duc Tho, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, consilier al șefului delegației R.D. Vietnam la conferința de la Paris, s-a înapoiat la Hanoi), la fața locului, conflictul săptămînii ce o reconstituim și o decupăm aici din telegrame a coincis unei sărbători de seamă : Tet. Începutul celui de-al 4 616-lea an lunar vietnamez (calendarul în vigoare) ar fi trebuit să marcheze și o încetare a focului, decretată de altfel de F.N.E. și care ar fi trebuit să dureze de sîmbătă 15 pînă sîmbătă 22.

Trupele sud-vietnameze nu și-au respectat însă angajamentul. Și pentru că am început prin a indica cifre, este semnificativ că pentru 24 de ore în zona operațiilor au fost semnalate 117 „incidente" — mai precis violări ale acordului convenit. În felul acesta, sărbătorirea Tetului a dobîndit în cele din urmă toate atributele unei „zile de război obișnuite".

Pakistan

ÎNCETEAZĂ ÎNCORDAREA ?

La ora cînd această cronică intra în rotativă, la Rawalpindi aveau să înceapă discuțiile dintre o serie de partide și organizații din opoziție și președintele Republicii Pakistan, mareșalul Ayub Khan. Semnifică oare aceste convorbiri cu caracter negociant, înlăturarea sau cel puțin estomparea încordării și instabilității acut manifestate în ultimele 10-12 săptămîni în viața țării? Fap-

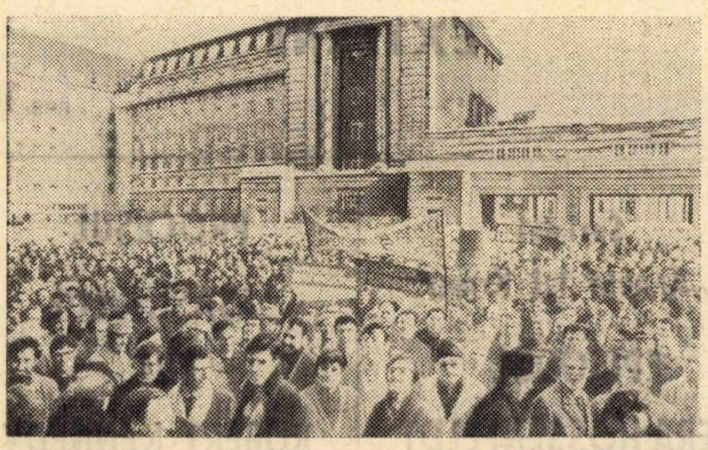

Londra. Membrii Asociației naționale a învățătorilor au organizat o demonstrație, iar 1500 de învățători au declarat o grevă de o jumătate de zi în semn de protest împotriva concedierii unora dintre colegii lor

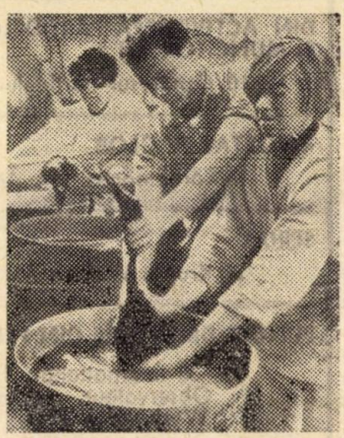

După recenta erupție a sondei petroliere submarine din dreptul coastei californiene: păsărilor oceanice surprinse de „mareea neagră" li se acordă o asistență suigeneris...

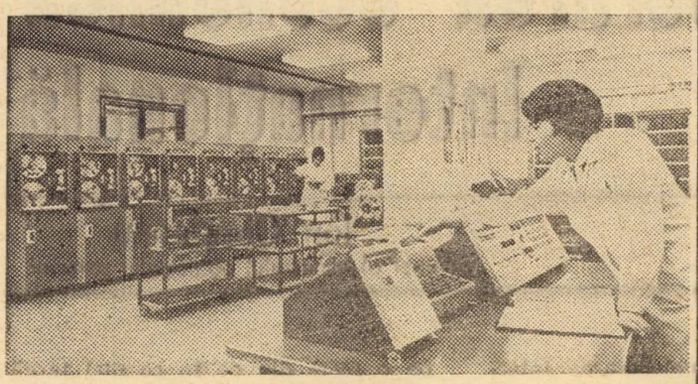

În R. S. Cehoslovacă s-au introdus ordinatoare electronice pentru calcularea pensiilor

tele intervenite în această săptămînă adaugă într-adevăr cîteva elemente noi care pot cîntări într-o evoluție relativ mai puțin îngrijorătoare.

Președintele Ayub Khan a ordonat încetarea stării de urgență decretată în urmă cu aproape patru ani (acest punct constituie unul dintre obiectivele revendicate de opoziție). În același timp guvernul își rezervă însă un spațiu de mișcare prin care să poată menține principalele efecte ale situației anterioare și aceasta prin aplicarea a „șase ordonanțe speciale". Astfel, ordonanța referitoare la „bunurile aparținînd inamicului" precum și cea privind „pămînturile rechiziționate" lasă guvernului latitudinea de a păstra în continuare sau chiar de a confisca — depinzînd de împrejurări — proprietățile populației indiene achiziționate în septembrie 1965, în timp ce o a treia îi acordă dreptul de control asupra „tuturor produselor de primă necesitate".

Numeroși lideri politici, precum și participanți la recentele tulburări, au fost eliberați. Zulfikar Ali Bhutto, fostul ministru de externe (împotriva căruia s-a comis duminică un atentat fără urmări), a revenit la Karaci, unde a fost întîmpinat — potrivit agențiilor de presă — de o mulțime entuziastă. O serie de alte măsuri, printre care majorarea salariilor unor categorii de salariați, vădesc preocupările guvernamentale de a găsi calea pentru a stopa continuarea deteriorării situației. După cum se remarcă, după depeșele provenind din Pakistan, la actualele tratative partidele de opoziție se simt întărite de succesul grevei generale care a avut loc în marile orașe ale țării, la 14 februarie. Dacă opt dintre grupările de opoziție (reunite în cadrul comitetului de acțiune democratică) au acceptat să participe la discuții cu interlocutorii guvernamentali, alte partide (între care cel al lui Bhutto) refuză în continuare dialogul sprijinindu-se, în special, pe agitația care se menține în rîndurile studențimii. Cu toate clarificările survenite, situația păstrează mai departe semne de neliniște.

ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNTÎLNIREA CHINO—AMERICANĂ DE LA VARȘOVIA

Guvernul Republicii Populare Chineze a făcut cunoscut că — în actuala atmosferă de ostilitate față de China, întreținută de guvernul S.U.A. — consideră inoportun să se țină cea de a 135-a întîlnire chino-americană la nivelul ambasadorilor, fixată pentru data de 20 februarie la Varșovia. Anunțînd această hotărîre, un purtător de cuvînt al Departamentului de informații al Ministerului Afacerilor Externe al R. P. Chineze a dat publicității o declarație în care subliniază că guvernul american a ignorat protestul guvernului chinez din 6 februarie în legătură cu incitarea unui membru al misiunii diplomatice chineze în Olanda, Liao Ho Shu, de a-și trăda patria, și cu transportarea lui în S.U.A. de către serviciile de spionaj americane.

Ileana NICOLAESCU

Corespondență din Berlin de la Ștefan Deju

Opinia publică internațională așteaptă gesturi constructive, nu acte ce duc la încordare

După cum s-a anunțat, autoritățile guvernamentale vestgermane au hotărît ca alegerea noului președinte al Republicii Federale a Germaniei să aibă loc la 5 martie în Berlinul Occidental, oraș care — se știe — nu aparține R.F.G. Acest act este apreciat în cercuri largi ale opiniei publice europene și internaționale ca generator de neliniște, tensiune și complicații în atmosfera politică a continentului nostru. Este evident că o asemenea acțiune nu poate contribui la normalizarea situației internaționale, la consolidarea destinderii și întărirea colaborării europene, ci, dimpotrivă, poate îngreuna rezolvarea problemelor europene în suspensie, evoluția normală a relațiilor interstatale.

Acest act a provocat, pe bună dreptate, reacții negative în rîndul opiniei publice dintr-o serie de țări europene ; cercuri largi ale opiniei publice, personalități politice, comentatori își exprimă dorința ca tot ceea ce se întreprinde să nu afecteze relațiile între state, climatul de colaborare și destindere. Chiar și în R.F.G. măsura autorităților federale a generat vii critici și nemulțumiri. „Devine cu fiecare zi mai clar cît de nefericită a fost hotărîrea de a convoca Adunarea Federală în Berlinul Occidental" — scrie, de pildă, „Süddeutsche Zeitung", subliniind că organizarea alegerilor în Berlinul Occidental este nepopulară, opinia publică fiind convinsă de necesitatea unei politici raționale și obiective. Acest punct de vedere este confirmat și de concluziile Institutului de sondare a opiniei publice din Tübingen. Iar „Arbeiter Zeitung" scrie că majoritatea oamenilor din Republica Federală a Germaniei „ar privi cu satisfacție ca, în interesul destinderii, alegerile prezidențiale să aibă loc la Bonn".

Neîndoios, ar fi util ca în raporturile dintre state, în viața politică internațională, să fie adoptate poziții lucide și realiste.

Orice măsuri lipsite de realism politic sînt de natură să ridice noi obstacole artificiale în calea conlucrării europene, a procesului de adîncire a înțelegerii dintre state. Astăzi, cînd sînt imperios necesare acte constructive și raționale menite să promoveze un curs pozitiv în relațiile intereuropene, cînd în viața politică trebuie să prevaleze legalitatea internațională, apare din ce în ce mai evident că în concordanță cu un climat real și autentic de pace și securitate nu pot fi decît acțiunile politice realiste, de natură să asigure terenul fertil al comprehensiunii și încrederii între națiuni.

În acest sens pot fi salutare numai acele acțiuni întemeiate pe respectarea normelor internaționale, îndreptate spre crearea unei atmosfere reale de cooperare, securitate și destindere.

Cauză majoră a tuturor popoarelor europene, destinderea pe continentul nostru reclamă eforturi consecvente, stăruitoare, din partea tuturor țărilor, mari sau mici. Interesele vitale ale destinderii și securității cer să se evite orice acțiune care ar putea provoca complicații, animozități, încordare. Acest deziderat nu se poate realiza prin simple declarații de bune intenții în favoarea păcii, ci printr-o politică activă, care să exprime realism, participare concretă, prin inițiative și acțiuni menite să traducă în viață ideile de progres, pace și securitate. Aceasta este direcția în care așteaptă opinia publică internațională să se manifeste toate statele.

Berlin, 19 februarie

SINTEZE

România și cooperarea economică internațională

Ion Cîmpeanu
adjunct al ministrului comerțului exterior

Asistăm în zilele noastre la o dezvoltare impetuoasă a forțelor de producție, la o creștere încă necunoscută pînă în prezent a nivelului tehnico-științific mondial, urmare firească a procesului care a primit denumirea generică de revoluție tehnico-științifică contemporană. Determinate de existența obiectivă a diviziunii internaționale a muncii, schimburile de mărfuri și servicii, de informații, experiență și idei, între toate țările lumii, cunosc, în prezent, o tot mai importantă creștere și diversificare. În cadrul circuitului economic mondial, care înglobează toate aceste aspecte, care se dezvoltă și se lărgește permanent, fiecare țară se găsește una față de alta atît în situația de „a oferi" cît și în cea de „a primi".

Desigur, dezvoltarea economică a unei țări, creșterea potențialului său material, impun, în primul rînd, folosirea resurselor naturale, materiale și umane ale țării respective, cu alte cuvinte un efort propriu, judicios utilizat în condițiile unei maxime eficiențe. Folosirea intensă a acestor resurse, maxima mobilizare a energiilor și capacităților creatoare ale fiecărei națiuni socialiste constituie factorul fundamental în construcția noii orînduiri. O importanță deosebită are în această direcție aplicarea consecventă a politicii de industrializare, factor fundamental în asigurarea unui curs ascendent, stabil și echilibrat al întregii economii naționale.

Primordialitatea efortului propriu nu exclude ci, dimpotrivă, implică, în vederea dirijării lui cît mai eficiente, o largă colaborare internațională, economică, tehnico-științifică între toate țările — ca importantă pîrghie a progresului — întrucît schimburile economice dintre țări, cooperarea multilaterală în industrie, în știință, tehnologie și în alte ramuri de activitate, pot contribui la o mai bună valorificare a potențialului fiecărei țări, la accelerarea creșterii și diversificării economiilor naționale. Din aceasta decurge necesitatea obiectivă de a se conjuga eforturile pentru dezvoltarea economică cu avantajele ce decurg din extinderea colaborării și cooperării internaționale.

Important este, însă, ca această colaborare să fie așezată pe baza respectării principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, condiție esențială pentru ca ea să-și poată aduce contribuția efectivă la dezvoltarea economică a statelor. Consecventă acestor principii și fiind convinsă de avantajele pe care colaborarea internațională le poate aduce fiecărei țări și, în context mai larg, progresului general, cauzei păcii și înțelegerii dintre popoare, România socialistă militează activ pentru extinderea schimburilor economice și a cooperării economice și tehnico-științifice cu țările socialiste, cu toate țările lumii. *„Aplicînd cu consecvență o politică de dezvoltare complexă și în ritmuri susținute a economiei naționale, de sporire a eficienței în toate domeniile producției materiale, partidul și guvernul* — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Conferința națională a P.C.R. — *acordă o atenție deosebită cooperării economice, tehnico-științifice și culturale cu toate țările, fructificării participării active a României la diviziunea internațională a muncii".*

Participarea crescîndă, tot mai dinamică și mai diversificată a țării noastre la circuitul economic internațional a contribuit la dezvoltarea mai eficientă a economiei naționale ; în cadrul schimburilor noastre economice au crescut exporturile de produse cu un grad înalt de tehnicitate (mașini, instalații, produse chimice etc.) și a fost, totodată, asigurat importul corespunzător de materii prime (minereuri de fier, bumbac, bauxită etc.), de instalații cu înalt nivel tehnic și de tehnologii moderne de aplicație. Dezvoltarea în continuare în ritm susținut a economiei naționale ridică probleme multiple în ceea ce privește sporirea eficienței în toate ramurile, implicînd — în acest sens — pe o scară și mai largă, adîncirea cooperării economice și tehnico-științifice cu alte state.

Problemele complexe ale dezvoltării economice impun anumite cerințe în ce privește conținutul, structura și aria geografică de extindere a relațiilor noastre economice internaționale. Dezvoltarea schimburilor comerciale, a cooperării economice în diferite forme, trebuie să asigure, pe planul industrializării României, o contribuție cît mai eficientă la ridicarea nivelului tehnic al fiecărei ramuri, să prilejuiască posibilitatea unei specializări cît mai diversificate și, totodată, optime în desfacerea de mărfuri pe piața externă, să contribuie la sporirea volumului de investiții într-un ritm cît mai accentuat și într-un volum cît mai adecvat. În domeniul agriculturii, al transporturilor, în cercetarea științifică, necesitățile de dezvoltare impun, de asemenea, extinderea cooperării pe plan internațional.

Pornind de la aceste considerente, Republica Socialistă România a inițiat pe o scară din ce în ce mai largă o activitate de cooperare economică și științifică cu alte țări, pe baze reciproc avantajoase, încheind în acest scop numeroase acorduri și înțelegeri, în primul rînd, cu țările socialiste. Menționăm că, în perioada 1960—1968, România a încheiat peste 50 de acorduri și protocoluri de colaborare și cooperare, dintre care numai în anii 1966—1968 au fost încheiate mai mult de jumătate.

Locul central în ansamblul relațiilor de cooperare ale României revine cooperării cu țările socialiste. Parte integrantă a sistemului mondial socialist — corespunzător principiilor fundamentale ale politicii sale externe al cărei obiectiv central este întărirea continuă a prieteniei și colaborării frățești cu țările socialiste — România promovează neabătut orientarea spre extinderea schimburilor economice și a cooperării multilaterale cu toate țările socialismului. Colaborarea și intrajutorarea tovărășească a statelor socialiste reprezintă o necesitate obiectivă, izvorîtă din comunitatea de orînduire, de ideologie, de interese și țeluri comune, din caracterul planificat al economiei, din caracterul relațiilor internaționaliste dintre ele, care presupun ridicarea fiecărei țări socialiste la nivelul celor mai avansate și mersul înainte al tuturor spre o dezvoltare economică și socială superioară.

Relațiile României cu țările socialiste se dezvoltă atît pe plan bilateral, cît și într-un cadru multilateral. Succesele dobîndite de România, ca și de celelalte țări socialiste, în dezvoltarea economică, au permis diversificarea și îmbunătățirea continuă a structurii livrărilor reciproce de mărfuri în cadrul relațiilor comerciale și al colaborării tehnico-științifice. Urmînd un curs ascendent, volumul schimburilor de mărfuri între România și celelalte țări socialiste a fost în 1967 de peste 1,55 ori mai mare decît în anul 1960 și de aproximativ 4 ori mai mare decît nivelul anului 1950. S-a trecut la acțiuni de cooperare în realizarea unor obiective importante, printre care sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier, în construcția căruia colaborează România și Iugoslavia, complexul hidrotehnic Izlaz-Somovit, care este proiectat de România și Bulgaria etc.

Țara noastră aduce o contribuție activă la dezvoltarea cooperării în cadrul C.A.E.R. Creat acum 20 de ani, cu scopul de a contribui, așa cum se arată în statutul său, prin unirea și coordonarea eforturilor, la dezvoltarea

economiei naționale, la accelerarea progresului economic și tehnic, la ridicarea nivelului de industrializare a țărilor mai puțin dezvoltate, la creșterea neîncetată a bunăstării popoarelor din țările membre, C.A.E.R. constituie un cadru favorabil extinderii acestei colaborări.

Așa cum s-a subliniat în repetate rînduri, România se pronunță pentru perfecționarea modului de funcționare a acestui organism, pentru ca el să contribuie la valorificarea mai bună a resurselor materiale și umane ale fiecărei țări membre. Țara noastră consideră că există largi posibilități neexplorate pentru adîncirea cooperării economice dintre țările socialiste, pentru îmbunătățirea conlucrării dintre aceste state. Pornindu-se de la principiile care stau la baza relațiilor dintre țările socialiste, principii asupra cărora s-a convenit în comun, se pot găsi noi și numeroase modalități de cooperare între țările C.A.E.R., avantajoase pentru toți membrii săi. Pot fi dezvoltate asemenea modalități și forme eficiente cum sînt cooperarea în construirea de obiective economice în domeniul industriei, agriculturii și în alte ramuri prin participarea mai multor țări cu instalații și utilaje, plata acestora urmînd să se facă prin livrări de produse (proprietatea fiind, bineînțeles, a țării pe teritoriul căreia se găsesc aceste obiective) ; fabricarea, pe baza specializării, de mașini și utilaje, produse, agregate, tipuri și părți de instalații pentru nevoile părților sau pentru export pe alte piețe ; efectuarea de prospecțiuni și explorări pentru valorificarea resurselor din țările respective sau alte țări ; folosirea unor procedee tehnice și fabricarea unor produse pe bază de licențe sau brevete etc.

Un rol important în dezvoltarea colaborării frățești au și comisiile guvernamentale mixte de colaborare economică și tehnico-științifică, precum și comisiile de colaborare tehnico-științifică ce au fost constituite pentru coordonarea pe baze bilaterale a activității de colaborare între țara noastră și alte țări socialiste. În prezent, comisiile mixte guvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică (unele cu o activitate de peste 18 ani) cu R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, Cuba, R.D.G., R.S.F. Iugoslavia, R. P. Polonă, R. P. Ungară, U.R.S.S., examinează modalitățile optime de rezolvare a problemelor de colaborare între țările respective.

Exprimînd dorința sa manifestă de a dezvolta această colaborare, țara noastră s-a adresat încă din 1967 tuturor țărilor socialiste cu numeroase propuneri pentru dezvoltarea cooperării într-o serie de ramuri : construcții de mașini, energetică, industrie minieră, producția de bunuri de consum, transporturi și telecomunicații. Prin tratative bilaterale s-au stabilit numeroase posibilități de cooperare reciproc avantajoasă care au fost după aceea finalizate în contracte și acorduri.

Un capitol important al relațiilor de cooperare economică ale țării noastre îl constituie cooperarea economică și tehnico-științifică cu țările în curs de dezvoltare. Exemplele oferite de cooperarea cu Iranul, R.A.U., Kenya, Somalia, iar mai recent cu India, Algeria și Maroc arată că se pot folosi forme complexe de relații în vederea valorificării superioare a potențialului economic, atît al nostru, cît și al partenerilor noștri, ca și în promovarea unor relații comerciale stabile și în continuă dezvoltare. Încheierea unor acorduri de cooperare cu numeroase țări în curs de dezvoltare a stimulat în mod special dezvoltarea schimburilor de mărfuri cu aceste țări, schimburi care au crescut de 3,6 ori în anii 1960—1967.

România a încheiat, de asemenea, acorduri de cooperare economică și tehnico-științifică cu țări capitaliste dezvoltate cum sînt Franța, Anglia, Italia, R.F.G., Austria, Belgia etc. Cu aceste țări, formele cooperării sînt chemate fie să economisească mijloacele de plată, fie să creeze noi mijloace de plată cerute de necesitățile importului de mașini și utilaje ; de asemenea, cooperarea cu aceste țări trebuie subordonată necesității ridicării nivelului tehnic al producției. O largă activitate de cooperare desfășoară țara noastră cu firme din Marea Britanie, Franța, R.F.G., Italia, Olanda, Danemarca și Austria. Multe din înțelegerile încheiate cu firme din aceste țări au ca obiect construirea de obiective economice în țara noastră sau în terțe țări, cu condiția ca proprietatea și conducerea lor să aparțină țării beneficiare.

■

Contribuția adusă la dezvoltarea economiei noastre naționale ca și a partenerilor noștri, prin participarea la acțiunile de cooperare economică și tehnico-științifică, se evidențiază cel mai bine la o analiză succintă a eficienței economice a unor exemple de cooperare, selecționate dintr-o mare diversitate de forme din cadrul relațiilor economice ale țării noastre.

Un asemenea exemplu, care asigură avantaje reciproce ambelor părți, este acela al preluării fabricației, de către partea română, a mașinilor de filetat interior după documentația R.D. Germane. Aceasta asigură asimilarea cunoștințelor tehnice din experiența industriei R. D. Germane de către industria noastră, asimilare compensată printr-un export în R. D. Germană a unei părți din mașinile sau automatele de filetat interior, produse pe baza acestei experiențe de către țara noastră.

Un alt exemplu are în vedere dezvoltarea și modernizarea unei fabrici de placaje ceramice în cooperare cu o firmă italiană ; partea italiană asigură livrarea instalației și a experienței producției acestor materiale, acoperite — după punerea în producție — printr-o cotă-parte a exportului produselor respective de către partea română, într-o perioadă scurtă de timp, ceea ce asigură astfel ambelor părți avantajul participării la această formă de cooperare.

Construirea unui hotel de lux la București, în cooperare cu o firmă americană, a fost apreciată ca avantajoasă pentru ambele părți, întrucît acest hotel — proprietate exclusiv românească, administrat de partea română, bucurîndu-se de un grad înalt de confort și de introducerea în rețeaua turistică internațională — se realizează în afara mijloacelor materiale și financiare prevăzute în actualul plan cincinal ; interesele firmei străine sînt, totodată asigurate prin plata, într-un termen relativ scurt, a participării sale financiare, ca și prin folosirea acestui complex turistic pentru extinderea rețelei sale de transport și turism.

Înțelegerile cu firmele străine pentru livrarea în comun pe terțe piețe a unor echipamente sau instalații în care partea noastră să fie participant, sau cooperarea în producția de mașini destinată nevoilor celor două părți, sau fabricarea în țara noastră de utilaje pe baza licențelor partenerului străin, acoperind necesarul său pe o perioadă de timp, se realizează în practica țării noastre în diferite domenii de activitate. De pildă, în cazul bine cunoscut, al rafinăriei Haldia din India, țara noastră livrează o parte a echipamentului ; în alt caz, al cooperării cu firma franceză Renault, partea română produce și livrează cutiile de viteză necesare furgonetelor Estaffet, care se desfac de către partea franceză pe diferite piețe din întreaga lume.

Cooperarea în producția unor mașini, utilaje și echipamente își dovedește, de asemenea, avantajul în cazul conlucrării specialiștilor români și sovietici în construcția agregatului hidro-energetic de 175 MW, unul din cele mai mari agregate hidro-energetice din lume.

Valorificarea resurselor naturale ale altor țări cu sprijinul creditelor românești în utilaje, asistență tehnică, licențe și documentații — plătite prin produsele instalațiilor respective sau prin alte produse — și-au găsit numeroase aplicații eficiente și în cooperarea cu țări în curs de dezvoltare. Astfel, după adoptarea deciziei privind construcția fabricii de tractoare cu concursul părții române s-a hotărît realizarea în Iran a unui centru agricol modern, specializat în diferite culturi de plante industriale cum este floarea-soarelui și, mai recent, cu ocazia ultimei sesiuni, construirea unei fabrici de sodă calcinată cu o capacitate anuală de 60 000 tone/an. Acest acord înseamnă pentru economia românească asigurarea unei aprovizionări stabile cu țiței, cu bumbac și alte materiale în condiții a-

Perioada ultimei legislaturi a Marii Adunări Naționale s-a caracterizat printr-o vie și rodnică activitate a României în vederea dezvoltării colaborării internaționale, pentru pace și prietenie între popoare... Nicicînd țara noastră nu a avut relații internaționale atît de largi, nu s-a bucurat de atîția prieteni pe arena mondială ca în prezent. Republica Socialistă România întreține legături diplomatice cu 90 de state — față de 66 în anul 1965 —, dezvoltă legături economice cu peste 100 de țări, colaborează pe tărîm cultural cu state de pe toate meridianele globului.

(Din Manifestul Frontului Unității Socialiste)

vantajoase, iar pentru economia iraniană — dezvoltarea unor ramuri ale industriei și agriculturii, prin investiții eficiente, avantajoase din punct de vedere al costului și condițiilor de plată.

Acordurile de cooperare încheiate între România și India asigură, prin conjugarea eforturilor, dezvoltarea unor ramuri economice indiene ca, de pildă : rafinăria petrolului, producția chimică și petro-chimică, transporturile maritime etc., ele ducînd, totodată, la aprovizionarea economiei românești, în mod stabil cu minereuri de fier și alte produse. Recent, cu ocazia vizitei ministrului transporturilor și navigației din India, a fost convenită o nouă acțiune de cooperare care prevede livrarea, de către România, a unor nave de diferite categorii, proiectate în cooperare cu specialiștii indieni, executate în țara noastră și plătite cu produse indiene, necesare pentru nevoile economiei noastre.

Acordul de cooperare încheiat între România și Algeria prevede contribuția României la valorificarea potențialului economic algerian în extracția petrolului, în extracția și prelucrarea fosfaților și a minereurilor de fier, ca și în alte domenii de interes economic reciproc. Folosirea cooperării permite, de asemenea, în numeroase cazuri, mobilizarea mai largă a potențialului uman al fiecărei țări, o pregătire profesională mai sistematică a cadrelor, o perfecționare a organizării producției. In cadrul acordurilor între România și Maroc s-au prevăzut — pe lîngă obiectivele industriale ce vor fi construite cu participarea României — acordarea de burse de sprijin sau specializare, trimiterea în această țară de experți și tehnicieni români în domeniul industriei și agriculturii, iar, la cerere, și de specialiști în domeniul planificării.

O deosebită însemnătate, în cadrul dezvoltării relațiilor noastre comerciale cu toate țările, o are creșterea exportului de produse prelucrate, îndeosebi de mașini, utilaje și produse chimice, mai ales pe piețele țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. In acest scop, au fost înființate societăți mixte de comercializare a produselor românești, formate prin asocierea întreprinderilor române de comerț exterior cu firme străine. Asemenea întreprinderi se ocupă : în Franța, cu vînzarea produselor chimice românești (în acea țară, ca și pe terțe piețe), precum și cu desfacerea produselor industriei mecanice românești ; în Anglia — cu vînzarea produselor noastre chimice, iar în țările Orientului Mijlociu — cu vînzarea produselor alimentare românești.

■

Practica de pînă acum confirmă justețea politicii duse de statul nostru pe linia folosirii unei game variate de forme de comercializare și de cooperare economică în relațiile cu toate țările lumii.

Răspunzînd unor necesități obiective și reflectînd posibilitățile mereu crescînde ale economiei noastre naționale, cooperarea economică multilaterală a României cu țările socialiste ca și cu alte țări ale lumii contribuie la asigurarea îndeplinirii cu succes a sarcinilor stabilite de Congresul al IX-lea al P.C.R. privind dezvoltarea continuă social-economică a țării și ridicarea nivelului de trai al întregului popor, în condițiile desăvîrșirii procesului de construire a socialismului.

Corespondență din Sofia de la Gheorghe Ieva

Islaz—Somovit

Prima etapă a proiectelor pentru construirea complexului hidrotehnic Islaz-Somovit de pe Dunăre este aproape de sfîrșit. La ședința care a avut loc la Sofia — săptămîna trecută — în cadrul întîlnirilor periodice de lucru ale delegaților români și bulgari din ministerele respective, s-au stabilit ultimele măsuri în vederea asigurării îndeplinirii la termen și în condiții optime a lucrărilor comune de proiectare. Complexul hidrotehnic din zona Islaz-Somovit este al doilea mare obiectiv energetic de pe Dunăre, pe care țara noastră îl va construi, de astă dată, în cooperare cu R.P. Bulgaria. Importanța sa a fost specificată, încă în aprilie 1967, în comunicatul prilejuit de vizita în România a delegației de partid și guvernamentale bulgare.

Însemnătatea colaborării româno-bulgare în domeniul energeticii a fost subliniată de ministrul român al energiei electrice ing. OCTAVIAN GROZA, căruia i-am solicitat pentru cititorii revistei „Lumea" cîteva cuvinte în legătură cu viitorul complex hidrotehnic. „Acest complex — a subliniat ministrul român — va constitui nu numai o nouă și foarte importantă legătură în domeniul energeticii între cele două țări, dar și o adevărată punte a colaborării între popoarele noastre, prietene și frățești. Firește — a adăugat Octavian Groza — experiența specialiștilor noștri obținută la Hidrocentrala de la Porțile de Fier va fi de un real folos pentru elaborarea proiectelor și ne va fi de un folos și mai mare pentru realizarea concretă a lucrărilor celei de-a doua trepte de amenajare a Dunării, cea din zona Islaz-Somovit. Această experiență o valorificăm, de asemenea, în elaborarea soluțiilor tehnice și economice care să permită realizarea acestui complex hidrotehnic în condițiile celei mai depline egalități de avantaje și utilizări în folosul ambelor țări riverane a potențialului hidroenergetic al Dunării, precum și pentru folosirea amenajării acestui fluviu în scopul ridicării economice a regiunilor învecinate. Îmi exprim satisfacția — a spus în încheiere tovarășul Octavian Groza — că și de data aceasta convorbirile avute la Sofia cu colegii bulgari au decurs într-un spirit de bună colaborare și înțelegere reciprocă, în spiritul prieteniei tradiționale și frățești care caracterizează relațiile dintre cele două țări vecine, socialiste".

Pentru a completa datele privind importanța construirii complexului hidrotehnic din zona Islaz-Somovit, ne-am adresat și ministrului bulgar al energeticii și al combustibilului, ing. CONSTANTIN POPOV. „Complexul hidrotehnic din zona Somovit-Islaz — ne-a relatat tovarășul Constantin Popov — prezintă o mare importanță energetică și economică pentru cele două țări riverane, Bulgaria și România, întrucît se vor putea utiliza din plin resursele hidroenergetice ale Dunării. Energia electrică obținută va fi destul de ieftină în comparație cu cea a termocentralelor. Pentru Bulgaria, care are resurse energetice — cărbuni, țiței și gaze naturale — limitate, folosirea apelor Dunării pentru obținerea de energie electrică va fi foarte avantajoasă. Se înțelege că investițiile pentru acest obiectiv vor fi mari și de aceea în prezent proiectanții noștri și colegii lor români lucrează la găsirea celor mai eficiente variante. Prima etapă a proiectului marelui complex hidrotehnic de pe Dunăre va fi terminată pînă la 30 aprilie anul curent. Ea va oferi, în baza datelor fixate de proiectanți, posibilitatea rezolvării următoarei etape de proiectare a obiectivului".

Ministrul C. Popov a ținut să ne vorbească pe larg despre cooperarea bulgaro-română în domeniul energeticii. „Bulgaria și România — a spus domnia-sa — au examinat, încă cu 20 de ani în urmă, colaborarea în domeniul energeticii. Un prim rezultat a fost montarea, între Giurgiu și Ruse, a cablului de 60 kV pentru transportul de energie electrică din România în Bulgaria. Acest pod electric a fost pus în funcțiune în anul 1948 și prin el ne-au fost livrate cîteva milioane de kWh de energie electrică. Încurajați de rezultatele acestei colaborări în domeniul energeticii, am contractat și am construit a doua linie, mai puternică, de 220 kV : Craiova — Bechet — Oreahovo — Boicinovți. Această linie a intrat în funcțiune în anul 1967 și, prin intermediul ei, importăm energie electrică din Uniunea Sovietică. Fără îndoială că această linie de înaltă tensiune, rod al colaborării economice dintre Uniunea Sovietică, România și Bulgaria, poate transporta pînă la un miliard kWh de energie electrică, iar în timp de avarii în sistemul nostru putem primi ajutor atît din U.R.S.S., cît și din România. Și invers, în cazuri de avarii în sistemul românesc, Bulgaria poate veni în ajutor țării vecine". „Sînt mulțumit — a subliniat în încheiere ministrul bulgar — de rezultatele convorbirilor noastre cu colegul meu român, rezultate importante pentru ambele țări".

Sofia, 18 februarie

Președintele Nixon în cursul unei consultări cu secretarul de stat William Rogers și cu principalul său consilier de politică externă, Henry Kissinger, care-l vor însoți în călătoria sa în Europa

Divergențele interoccidentale și călătoria președintelui Nixon

Ce semnificație mai profundă, ce implicații mai largi poate avea criza din Uniunea Europei Occidentale, de a cărei existență nu-și amintește mai nimeni în intervalul dintre sesiuni? Aspectul cel mai interesant al acestei crize pare a fi momentul cînd izbucnește. Mai sînt doar cîteva zile pînă la vizita președintelui Nixon în Europa. Pentru a 20-a aniversare a Pactului Atlantic — la începutul lunii aprilie — se preconizează insistent o conferință a statelor membre la nivel de șefi de guverne. Înalte surse americane și vest-europene se pregătesc să lanseze o ofensivă pentru regenerarea, pentru întinerirea alianței atlantice, sloganul la modă fiind acomodarea ei la noile realități.

În această atmosferă de optimism atlantic dirijat, la Londra are loc o reuniune a Uniunii Europei Occidentale, organism creat în 1954 cu obiectivul declarat de a controla reînarmarea Germaniei occidentale. Ar fi greu să se citeze acțiuni întreprinse în această direcție de mult uitată. Singura rațiune de existență a Uniunii Europei Occidentale rezidă în componența ei: cei șase membri ai Comunității Economice Europene, plus Anglia. Așadar, e unicul contact instituționalizat între Marea Britanie și țările Pieței comune, al cărei acces direct îi este interzis ca urmare a veto-ului francez. Colaborarea se reduce de obicei la schimburi de păreri. Scopul ultimei reuniuni, convocată din inițiativa guvernului britanic: examinarea situației din Orientul Mijlociu. Franța refuză să participe. Nu pentru că nu ar fi interesată în problema supusă discuției. Dimpotrivă. Guvernul francez este, după cum se știe, cel care a pus în mișcare mecanismul menit să ducă la consultări între cele patru mari puteri pe această temă. Nu-și trimite însă reprezentanți la Londra și, cînd întîlnirea are totuși loc în absența ei, face cunoscut în mod formal că dacă nu se va reveni la „procedura normală", dacă se vor mai organiza asemenea „pseudoreuniuni", va trage concluziile ce se impun și se va retrage definitiv din Uniunea Europei Occidentale. Guvernul francez subliniază că U.E.O. nu are nici dreptul de a ține reuniuni fără participarea unuia dintre statele membre, nici dreptul de a impune consultări prealabile, obligatorii, pentru armonizarea punctelor de vedere asupra diverselor probleme internaționale. În sfîrșit, Franța se decide să nu participe deocamdată la activitatea Uniunii și nu-și trimite reprezentanți la reuniunea de lucru de la 18 februarie.

Divergența de principiu a fost comentată de observatori sub două aspecte: ca o reafirmare a refuzului Franței de a colabora la acțiuni destinate să confere un caracter supranațional organizațiilor din care face parte și ca un avertisment împotriva tentativelor de a transforma Uniunea Europei Occidentale într-un instrument pentru introducerea disimulată a Angliei în „Europa celor șase". Nu a fost relevat însă aspectul care, în momentul de față, s-ar putea să fie primordial: distanțîndu-se de U.E.O. și definindu-i totodată limitele, Franța respinge implicit rolul pe care noua administrație americană ar dori să-l atribuie Uniunii Europei Occidentale: acela de „vehicul adecvat pentru ca țările europene să-și facă auzită vocea colectivă în interiorul N.A.T.O.". Dezideratul citat a fost formulat de Henry Kissinger cu doi ani și jumătate în urmă, la o audiere a Comitetului senatorial pentru relațiile externe.

Pentru a încheia capitolul consacrat frămîntărilor din Uniunea Europei Occidentale și în jurul ei, să reținem că transformarea ei într-o secțiune unitară a Pactului Atlantic nu este doar un plan teoretic american. În ultimele săptămîni, mai multe ziare vest-europene au relatat despre un proiect spectaculos al guvernului britanic pentru crearea unei federații europene supranaționale pe baza Uniunii Europei Occidentale. Recentele vizite la Paris, Bonn, Haga și Bruxelles, ale fostului secretar al Foreign Office-ului, George Brown, au fost interpretate ca avînd caracterul unui sondaj preliminar înainte de lansarea deschisă a proiectului. Ministerul de externe britanic a dezmințit oficial această interpretare, subliniind că George Brown a călătorit ca persoană particulară. Corespondentul ziarului „Le Monde" la Londra arăta însă că cercurile politice britanice considerau totuși iminentă o inițiativă de acest gen. Ea ar fi putut să se întemeieze pe o propunere italiană, supusă dezbaterii Uniunii Europei Occidentale: un sistem de cooperare vest-europeană în afara domeniului de aplicare a Tratatului de la Roma privind Piața comună.

Ce determină atitudinea Angliei? Angajarea guvernului Wilson față de ideea aderării la Piața comună este cunoscută. Acum e vorba însă nu atît de Piața comună — bariera franceză dovedindu-se insurmontabilă — ci de rolul Marii Britanii în alianța atlantică. Pactul Atlantic a fost, evident, o creație americană, dar Marea Britanie era, la început, principalul pilon european al alianței. Pe vremea cînd Richard Nixon era vicepreședinte al Statelor Unite, N.A.T.O. continua să fie, într-o anumită măsură, proiecția postbelică a alianței americano-britanice din timpul războiului. La conducerea Statelor Unite se afla fostul comandant al acestei alianțe, generalul Eisenhower. Pe vremea cînd atlantismul era la apogeul său, „relațiile speciale" aveau un sens precis, indiscutabil. Franța era privită ca un partener oarecum secundar, Germania occidentală, primită mai tîrziu, nu era încă în situația de a pretinde o poziție privilegiată.

Anii care au trecut de atunci au adus schimbările cunoscute. Administrația Kennedy a conceput pentru Europa occidentală planuri precise, începînd cu strategia și terminînd cu cooperarea economică și politică supranațională, dar rezistența franceză a determinat eșecul tuturor acestor planuri. În fața unei Europe occidentale tot mai dificil de manevrat, președintele Johnson și-a întors privirile spre Asia. Îl absorbea războiul din Vietnam. Mai era însă și altceva. Pentru precedentul guvern american, Asia, în afara perimetrului implicat în război, a reprezentat în primul rînd o aruncare de state-cliente: Tailanda, Filipine, Coreea de sud etc. Poate că nimic nu denaturează viziunea despre raporturile internaționale ale unei mari puteri de felul Statelor Unite ca deprinderile contractate în relațiile cu statele-cliente. Guvernele nepopulare, a căror soartă depinde de bunăvoința protectorului, au tendința nu numai de a aproba, dar chiar de a suprasolicita toate proiectele acestuia. Și în timp ce Lyndon Johnson își întîlnea mereu partenerii minori, la Honolulu sau în altă parte, configurația Europei vestice se schimba. Renunțînd, de nevoie, la atributele de putere imperială, Anglia

năzuia să devină o putere europeană. O handicapa însă neîncrederea generată de cunoscutele „relații speciale". Rolul de lider nu mai era disponibil. De fapt, nici nu mai exista. Atît Franța cît și R.F. a Germaniei căpătaseră o nouă statură internațională. Italia, întotdeauna un partener important al alianței atlantice, își păstrase și întărise poziția. Așa cum nu mai poate suporta o hegemonie americană, Europa occidentală nu mai este susceptibilă să fie dominată nici de vreunul dintre statele care o compun. E de altfel impropriu să se mai vorbească despre Europa occidentală ca despre o entitate politică. În realitate există tot atîtea politici vest-europene cîte state pe harta Europei occidentale. Se obișnuiește să se afirme că, pe plan economic cel puțin, ea s-ar împărți în grupul celor șase (Piața comună) și grupul celor șapte (Asociația liberului schimb) cu mențiunea că, între cei șase, Franța face, într-o serie de probleme, opinie separată. Ajunge să trecem însă în revistă numai cîteva fapte mai recente ale vieții diplomatice, pentru a ne da seama că fiecare guvern vest-european acționează în conformitate cu propriile sale interese, ceea ce îl determină să se asocieze, de la caz la caz, cu acel guvern care, în problema respectivă, are interese concordante. Pe prim plan se situează relațiile bilaterale, care se încrucișează uneori într-un mod de-a dreptul surprinzător. Vizita făcută de premierul Wilson cancelarului Kiesinger a prilejuit o reafirmare platonică a „deplinei identități de vederi" a celor doi oameni de stat în ceea ce privește „importanța Organizației Tratatului nord-atlantic și a intrării Angliei ca membru plin în Piața comună". Ei și-au expus părerile divergente asupra tratatului de neproliferare nucleară. (Anglia l-a semnat, dar Republica Federală a Germaniei, la fel ca și Franța, refuză să-l semneze.) Premierul britanic și-a exprimat asentimentul față de intențiile guvernului vest-german de a folosi Berlinul occidental într-un scop incompatibil cu statutul acestuia, acțiune care nu poate crea decît încordare internațională. Pe plan practic s-a discutat un proiect anglo-olandezo-vest-german pentru exploatarea în comun a unui nou procedeu de îmbogățire a uraniului. Nu s-a căzut însă de acord pentru crearea unui „aerobuz" anglo-franco-vest-german. Proiectul va fi realizat probabil de R.F.G. și Franța, fără Anglia. În schimb, avionul supersonic anglo-francez Concorde se apropie de realizare, în ciuda opoziției pe care o întîmpină încă proiectul în Anglia. Opoziția Franței față de primirea Marii Britanii în Piața comună continuă să fie ireductibilă. Nu-i exclus ca guvernul francez să sprijine altă candidatură la Piața comună, candidatura Spaniei, eventual cu statutul de membru asociat. După vizita ministrului de externe Michel Debré la Madrid, ziarele pariziene evocă insistent această posibilitate.

Exemplele pot fi multiplicate. Dominantă este, în toate, tendința de a promova energic interesele proprii prin serii de aranjamente bilaterale. Și în relațiile cu țările socialiste fiecare stat occidental acționează individual, de la stat la stat, urmărind în proporții variabile stabilirea unui climat favorizînd destinderea și a unor legături economice, culturale, tehnico-științifice etc. reciproc avantajoase.

Europa occidentală din vremea mandatului lui Richard Nixon este deci altfel structurată, altfel angajată în politica mondială decît pe vremea cînd Richard Nixon era vicepreședinte. Nimeni nu-și imaginează că s-ar mai putea reconstitui configurația vest-europeană a erei Eisenhower, sau a erei Kennedy, sau că s-ar putea relansa relațiile americano-europene pornind de la criteriile erei Johnson.

■

În articolul publicat în numărul precedent am expus obiectivele vizitelor pe care le va face președintele Nixon în cîteva țări vest-europene așa cum le-a descris el însuși. Într-un cuvînt s-ar putea spune că urmărește să sondeze doar cu prudență terenul pentru a găsi cel mai mare numitor comun. Dacă vom lua un singur exemplu, cel al Franței, vom descoperi nenumărate dovezi ale dorinței președintelui Statelor Unite de a restabili dialogul cu guvernul francez. În legătură cu principalele puncte de divergență între cele două țări — Vietnamul și criza monetară internațională — Richard Nixon a făcut înainte de vizită declarații denotînd intenția sa de a ține seama de opinia franceză. Mai întîi, afirmîndu-și voința de a ajunge la o reglementare pașnică a conflictului vietnamez și apoi evocînd eventualitatea retragerii trupelor americane. Michel Debré a declarat public săptămîna trecută că părerea generalului de Gaulle despre căile de realizare a păcii în Vietnam a rămas neschimbată. Această opinie, formulată pentru prima oară în 1966, sună astfel : americanii trebuie să înceapă prin a anunța ferm data la care își vor retrage trupele din Vietnam, ulterior trebuie să se asigure o neutralizare garantată a sud-estului Asiei. Se presupune că problema vietnameză va ocupa un loc important în dialogul de Gaulle—Nixon. Ziaristul James Reston emite chiar presupunerea că președintele Nixon „ar dori să obțină un anumit ajutor din partea președintelui de Gaulle în încercarea de a pune capăt războiului din Vietnam și, dacă va reuși să-l convingă pe general că Statele Unite sînt cu adevărat dispuse să-și retragă trupele de acolo, aceasta ar putea contribui la deschiderea drumului către o soluție de compromis". În altă ordine de idei, președintele Nixon a dat public directive pentru întocmirea unui proiect de reformă a sistemului monetar internațional, atît de criticat de guvernul francez. Acceptarea propunerii franceze privind consultările între marile puteri asupra crizei din Orientul Mijlociu — față de care cele două țări au de asemenea poziții diferite — a fost interpretată tot ca o dovadă a acestei atitudini prevenitoare. S-a mai arătat că și plasarea Parisului la sfîrșitul primului turneu european al președintelui Statelor Unite este un gest de curtoazie față de președintele Franței, împreună cu care va trece desigur în revistă ideile cele mai importante discutate în celelalte capitale. Pentru o atentă aranjare prealabilă a tuturor detaliilor vizitei, șeful protocolului Casei Albe, Emil Mossbocher, și consilierul președintelui, John Ehrlichman, au sosit la Paris încă de vinerea trecută.

Etapa pariziană se bucură de o atenție oarecum specială, dată fiind situația delicată a raporturilor franco-americane, dar pentru toate capitalele se procedează cu grija deosebită de a nu jigni nici o susceptibilitate.

Perspectiva se încețoșează însă atunci cînd este vorba de obiectivul final al seriei de convorbiri inaugurate prin apropiata călătorie : nu doar lichidarea divergențelor dintre Statele Unite și fiecare dintre țările respective, nu doar întărirea bunelor relații bilaterale, a încrederii reciproce, ci o nouă sudare a ceea ce se numea cîndva comunitatea atlantică. Pentru Nixon destinderea est-vest este condiționată de refacerea prealabilă a coeziunii blocului atlantic. N.A.T.O. ar urma să devină nu atît cadru de înarmare comună cît un fel de grup de lucru constructiv, orientat spre problematica păcii și a colaborării internaționale. În paranteză fie spus, această perspectivă simplificată, idilică, este departe de a fi realistă. Fruct și sămînță a războiului rece, N.A.T.O. a fost conceput și continuă să subziste ca organism în primul rînd militar. Este semnificativ, în această privință, că discuțiile despre reorganizare încep cu probleme eminamente militare. Se dezbate, în subsidiar, problema comandantului suprem al forțelor armate comune. La Washington s-a apreciat că Zbigniew Brzezinski, unul dintre cei mai cunoscuți teoreticieni ai politicii externe americane, a făcut o propunere extrem de originală și de îndrăzneață cînd a sugerat, anul trecut, să se încredințeze comanda trupelor atlantice unui european. Reluînd și dezvoltînd această idee, Cyrus Sulzberger amintea, într-un articol publicat săptămîna trecută, că secretarul general al N.A.T.O., Manlio Brosio, are 71 de ani, că generalul Lemnitzer, comandantul suprem, are și el 70 de ani și că momentul, probabil apropiat, al retragerii lor, ar trebui folosit pentru a se schimba distribuția națională a rolurilor : „Există mai mulți ofițeri britanici apți să ia locul lui Lemnitzer, iar numirea unui comandant adjunct american ar fi suficientă pentru a satisface cerințele legislației nucleare americane. Alegerea unui european ca șef militar ar face disponibilă cea mai înaltă poziție politică pentru un american. Ambasadorul Charles Bohlen, care tocmai s-a retras din Departamentul de Stat, ar reprezenta alegerea ideală". De la comandament se trece la reexaminarea vechilor concepții strategice agresive : „represalii masive" sau „ripostă flexibilă". Vechile dileme sînt din nou comentate și cîntărite în toate studiile privind viitorul N.A.T.O.

Dar chiar dacă am pune între paranteze și am scoate temporar din discuție această latură esențială a Pactului atlantic, nici noul rol pe care încearcă să i-l atribuie președintele Nixon nu pare mai promițător. (De fapt nici nu e chiar atît de nou. Nu este pentru prima dată cînd se discută despre N.A.T.O. ca despre un organism putînd deveni instrument al politicii de destindere). Principala racilă a acestui mod de a aborda problema destinderii rezidă în faptul că pornește tot de la politica de bloc. Președintele Nixon ar urmări, după cum scrie Alain Clément în „Le Monde", „să coordoneze, adică să sincronizeze și să supervizeze eforturile de apropiere est-vest". Iată-ne, deci, din nou, pe un drum care duce, din altă direcție, spre același impas : politica supranațională. Dar progresele înregistrate în acest domeniu în ultimul deceniu au apărut nu ca o urmare a diplomației contactelor de la bloc la bloc — practic inexistentă — ci ca o urmare a eforturilor individuale ale unor țări de a-și dezvolta relațiile cu o serie de alte țări, luate în parte. Securitatea europeană are condiții optime de consolidare în măsura în care apare ca rezultanta firească a unor dialoguri continue, nestînjenite, între parteneri egali și suverani.

Felicia ANTIP

Conferința de solidaritate cu popoarele arabe

Costică Alecu
vicepreședinte al I.R.R.C.S.

În capitala Republicii Arabe Unite a avut loc, după cum se știe, între 25 și 28 ianuarie a.c., o conferință internațională de solidaritate cu popoarele arabe. Această manifestare a fost organizată ca urmare a primei conferințe internaționale care s-a desfășurat la New Delhi, în noiembrie 1967. Inițiativa conferinței de la Cairo revine cunoscutei personalități indiene Krishna Menon, în calitatea sa de președinte al conferinței de la New Delhi.

Prima ședință internațională pregătitoare a avut loc la Cairo, la 10 septembrie 1968, cînd s-a hotărît constituirea unui comitet internațional de organizare al cărui secretar a fost ales Khaled Mohiedin, secretarul general al Consiliului Național pentru Pace din R.A.U.

Organizația de solidaritate a popoarelor din Asia și Africa, Consiliul Mondial al Păcii, precum și alte organizații internaționale de tineret, studenți și femei, care au făcut parte din Comitetul internațional de organizare, au apelat la organizațiile și mișcările aderente să participe la cea de-a II-a Conferință internațională de sprijinire a popoarelor arabe. Conform listei de participanți, la Cairo s-au întîlnit reprezentanți ai diverselor organizații, personalități și persoane cu titlu individual din 23 de țări africane, 19 țări asiatice, 9 țări latino-americane, 21 țări europene, S.U.A., Canada și reprezentanți din partea a 15 organizații internaționale și regionale. Din partea țării noastre, la conferință a participat o delegație a Ligii române de prietenie cu popoarele din Asia și Africa și a Comitetului Național pentru Apărarea Păcii, din care au făcut parte Stanciu Brătescu și autorul acestor rînduri.

La deschiderea oficială a lucrărilor conferinței, care s-au desfășurat la sediul Uniunii Socialiste Arabe, au participat, din partea țării-gazdă, președintele Republicii Arabe Unite, Gamal Abdel Nasser, care a rostit cuvîntul inaugural, și alte oficialități.

Conferința și-a propus să găsească forme de mobilizare a opiniei publice în sprijinul popoarelor arabe și să afirme contribuția sa în vederea căutării unor soluții care să pună capăt situației create în urma evenimentelor grave petrecute în Orientul Mijlociu, ca urmare a ostilităților izbucnite între Israel și țările arabe în anul 1967. Pentru conducerea lucrărilor conferinței s-a constituit un comitet director format din reprezentanții a 25 de țări și organizații internaționale, iar Anwar El Sadat, membru în Comitetul Executiv Suprem al Uniunii Socialiste Arabe, șeful delegației Republicii Arabe Unite, a condus activitatea în calitate de președinte al conferinței.

Avînd în vedere multitudinea de opinii, precum și complexitatea temelor puse în discuție, s-a stabilit ca lucrările să se desfășoare în cadrul a patru comisii, iar în ședințele plenare să se prezinte numai rapoartele comitetelor internaționale de organizare și patronaj și referatele introductive pentru fiecare comisie. În timpul lucrărilor conferinței, în comisii, în ședințele comitetului director și în sesiunile plenare s-au făcut cunoscute sub forme diverse — mesaje adresate conferinței, scurte luări de cuvînt, intervenții și dialoguri etc. — pozițiile organizațiilor reprezentate și ale participanților în legătură cu situația și perspectivele soluționării problemelor litigioase din această regiune.

Încă în perioada de pregătire a conferinței, dar mai ales în cadrul lucrărilor sale, s-au manifestat opinii diferite în legătură cu soluționarea problemelor din Orientul Mijlociu. Astfel, multe organizații și personalități din diverse țări sînt de părere că se impune necesitatea găsirii unor soluții politice bazate pe punerea în aplicare a rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967, care ar putea pune capăt crizei din această regiune.

În același timp, la conferință au fost exprimate și păreri — unele dintre ele fiind incluse în documentele adoptate — care nu sînt de natură să ofere soluții viabile problemelor din această zonă.

Delegația română a distribuit participanților la conferință un mesaj, a avut discuții bilaterale cu diverse delegații și a luat parte la lucrările unor comisii din cadrul conferinței. Înfățișînd principiile care stau la baza politicii externe a țării noastre, în mesaj se subliniază că între politica internă și externă a României există o deplină concordanță, ceea ce determină promovarea unei politici externe bazată pe prietenia și alianța cu țările socialiste, de care ne leagă comunitatea de idealuri și orînduire, pe principiul conlucrării cu toate țările, indiferent de orînduirea socială. La temelia relațiilor noastre externe se află principiile ce constituie piatra unghiulară a întregii vieți internaționale : respectul independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc.

În acest cadru se relevă cu satisfacție bunele relații statornicite între poporul nostru și popoarele arabe, solidaritatea noastră cu eforturile acestor popoare îndreptate spre valorificarea, potrivit intereselor lor, a resurselor și potențialului uman de care dispun, sentimentele de caldă simpatie față de lupta lor pentru apărarea independenței și suveranității naționale, împotriva politicii imperialismului și neocolonialismului, pentru dezvoltarea de sine stătătoare, pe calea progresului economic, național și social. Îndeosebi după cucerirea independenței de către popoarele arabe, relațiile prietenești cu poporul român pe linie politico-diplomatică, economică, cultural-științifică și tehnică au cunoscut o dezvoltare constantă, multilaterală, ceea ce ne îndreptățește să apreciem că extinderea lor în viitor servește cauzei progresului țărilor noastre, păcii și securității internaționale.

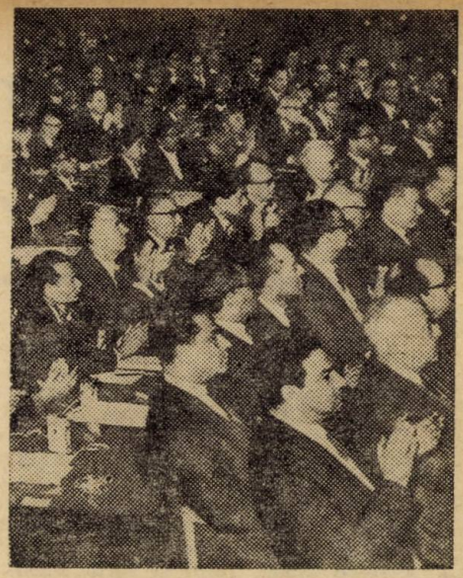

În sala Conferinței

Poporului român îi este bine cunoscut faptul că imperialismul s-a opus cu îndîrjire luptei popoarelor arabe pentru libertate și independență națională, după cum în prezent încearcă să submineze existența liberă, de sine stătătoare a acestora, lupta lor pentru consolidarea suveranității, apărarea cuceririlor democratice, dezvoltarea pe calea progresului social.

Pornind de la aceste realități incontestabile, de la interesele fundamentale ale popoarelor și de la cerințele majore ale cauzei păcii, România și-a exprimat — după cum se știe — de la început convingerea profundă că pacea și securitatea în Orientul Apropiat pot fi asigurate numai prin rezolvarea, reciproc acceptabilă, a divergențelor existente și crearea, prin concursul părților interesate, a premiselor pentru dezvoltarea tuturor popoarelor din această regiune pe calea independenței, democrației și progresului social.

Poporul român consideră că este imperios necesar să se pună capăt tensiunii din Orientul Apropiat, care poate degenera oricînd într-o nouă înfruntare armată, cu grave repercusiuni asupra popoarelor din regiune cît și asupra păcii generale. Calea instaurării păcii în această regiune o constituie retragerea trupelor israeliene din teritoriile ocupate, rezolvarea pe cale politică a tuturor problemelor care frămîntă aceste popoare, recunoașterea dreptului fiecărui stat la existență de sine stătătoare.

Dînd expresie vie solidarității sale cu popoarele arabe, România și-a adus contribuția sa activă în forurile internaționale la eforturile colective de reglementare a problemelor litigioase din Orientul Mijlociu, militînd consecvent — la sesiunile O.N.U. și în alte împrejurări — pentru găsirea unor rezolvări realiste și trainice, echitabile, pentru toate părțile interesate. În același spirit, poporul nostru, înțelegînd consecințele dăunătoare ale conflictului armat, a oferit popoarelor arabe, în diverse forme, ajutorul său material dezinteresat, pe lîngă sprijinul politic, diplomatic și moral.

În același spirit poporul nostru își va aduce și în viitor contribuția la întărirea și dezvoltarea legăturilor prietenești cu popoarele arabe, în interesul reciproc, al cauzei păcii și securității internaționale.

Congresul Partidului Comunist Italian

La Bologna s-au încheiat lucrările celui de-al XII-lea Congres Național al Partidului Comunist Italian. În ultimele zile ale Congresului, au continuat dezbaterile pe marginea tezelor cuprinse în Raportul prezentat de secretarul general al P.C.I., Luigi Longo. În cuvîntul lor, delegații — exprimîndu-și aprobarea față de ideile fundamentale cuprinse în Raport — au subliniat, printre altele, rolul și forța P.C.I. în viața politică a Italiei contemporane, necesitatea intensificării luptei pentru progresul social al țării, s-au referit pe larg la importanța realizării unei largi unități a forțelor de stînga, avînd în centrul său clasa muncitoare italiană. De asemenea, delegații și-au exprimat adeziunea față de poziția P.C.I. în mișcarea comunistă și muncitorească internațională.

CUVÎNTAREA DE SALUT A TOVARĂȘULUI PAUL NICULESCU-MIZIL

Congresul a fost salutat de șefii delegațiilor partidelor comuniste și muncitorești, ca și ai unor partide și organizații progresiste, antiimperialiste. În cuvîntarea sa, tovarășul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., conducătorul delegației Partidului Comunist Român, — după ce a transmis salutul cald, internaționalist, și mesajul de prietenie frățească adresate de C.C. al P.C.R., de întregul nostru partid și popor delegaților la cel de-al XII-lea Congres al P.C.I., tuturor comuniștilor și oamenilor muncii din Italia — a evocat bunele relații de prietenie și solidaritate, pătrunse de spirit principial, statornicite între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Italian. „Dorim — a spus tovarășul Paul Niculescu-Mizil — să subliniem însemnătatea contribuției aduse de întîlnirile dintre tovarășii Luigi Longo și Nicolae Ceaușescu, schimburile rodnice de vederi și de experiență prilejuite de aceste întîlniri, precum și vizitele reciproce de delegații ale partidelor noastre. Partidul Comunist Român își exprimă dorința de a dezvolta și în viitor aceste legături. Aceasta corespunde intereselor ambelor partide, cauzei apropierii și întăririi tradiționalei prietenii dintre popoarele român și italian, cît și intereselor generale ale unității și intensificării colaborării tovărășești în mișcarea comunistă".

„În mod statornic, în centrul politicii internaționale a partidului și guvernului României — a spus vorbitorul — stau prietenia nezdruncinată, alianța frățească și colaborarea multilaterală cu toate țările socialiste, de care sîntem trainic legați prin comunitatea orînduirii sociale, a țelurilor și idealurilor revoluționare, a ideologiei călăuzitoare — marxism-leninismul.

Partidul Comunist Român militează pentru continua dezvoltare a relațiilor dintre țările socialiste pe baza principiilor marxism-leninismului și internaționalismului proletar, ale independenței și suveranității fiecărui stat, respectării egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. Aceste principii decurg în mod necesar din realitatea obiectivă că sistemul mondial socialist reprezintă o comunitate de state libere și independente, în care singurele în drept să hotărască asupra problemelor dezvoltării oricărei țări socialiste sînt clasa muncitoare, poporul țării respective și partidul său comunist, organele conducătoare de partid și de stat legitime și constituțional alese". Reamintind poziția Partidului Comunist Român față de acțiunea militară a celor 5 țări socialiste în Cehoslovacia, vorbitorul a spus: „Poziția partidului nostru e determinată de faptul că această acțiune a dus la adîncirea divergențelor și neînțelegerilor din mișcarea noastră, este lipsită de orice justificare reală și nu corespunde cu normele de bază ale relațiilor ce trebuie să existe în lumea socialistă.

Partidul Comunist Român consideră ca o înaltă îndatorire atît față de propriul popor cît și față de cauza socialismului în lume, să militeze neobosit pentru depășirea fenomenelor negative temporare, pentru eliminarea surselor de neînțelegere, pentru dezvoltarea sănătoasă a relațiilor de prietenie între toate țările socialiste".

„Partidul Comunist Român — a spus tovarășul Paul Niculescu-Mizil — își manifestă activ solidaritatea cu lupta revoluționară a clasei muncitoare internaționale, a organizațiilor sale și, în primul rînd, a partidelor comuniste și muncitorești, privește cu sentimente de stimă lupta comuniștilor din țările capitaliste, eroismul celor ce înfruntă condițiile grele ale ilegalității. Ne exprimăm întreaga simpatie față de lupta tuturor popoarelor pentru libertate și progres social, a mișcărilor de eliberare națională, a tuturor forțelor și mișcărilor sociale care militează împotriva imperialismului și neocolonialismului, împotriva regimurilor dictatoriale și a represiunilor antidemocratice, pentru independență și transformări socialiste, pentru pace și securitate în lume".

„Partidul nostru consideră că în prezent, cînd imperialismul, cercurile militariste, revanșarde, urmînd politica lor agresivă, încalcă grav normele de relații internaționale și încearcă să reînvie nefasta doctrină a «războiului rece», avem datoria de a desfășura eforturi intense pentru a face să prevaleze în viața internațională linia spre destindere. Este necesar ca politicii de încordare și zăngănit de arme să-i opunem cu fermitate o politică rațională, constructivă, orientată neabătut spre continuarea procesului de destindere, spre intensificarea colaborării internaționale și soluționarea prin tratative, prin reglementări politice a problemelor litigioase, în scopul dejucării planurilor de război ale imperialiștilor și consolidării păcii în întreaga lume".

Referitor la problema asigurării unei securități trainice pe continentul european, conducătorul delegației P.C.R. a subliniat necesitatea de a milita pentru „dezvoltarea unui climat de încredere și cooperare, pentru normalizarea și multiplicarea raporturilor dintre toate statele Europei, împotriva oricărei tendințe de îngustare a acestor legături și de scindare a continentului în grupări închise și opuse". Relevînd faptul că pentru o soluționare eficientă a problemelor securității europene este necesar să se pornească de la recunoașterea existenței celor două state germane, a inviolabilității granițelor stabilite după război, vorbitorul a subliniat, totodată, faptul că P.C.R. „se pronunță pentru desființarea concomitentă a blocurilor militare, a pactului agresiv N.A.T.O. și a Tratatului de la Varșovia, pentru lichidarea bazelor militare de pe teritorii străine, retragerea tuturor forțelor armate în limitele frontierelor lor naționale".

„Profund solidar cu eroicul popor vietnamez, căruia i-a acordat și îi va acorda și în viitor întregul său sprijin internaționalist — a spus în continuare tovarășul Paul Niculescu-Mizil — Partidul Comunist Român consideră că trebuie să se facă totul pentru încetarea agresiunii S.U.A. din Vietnam, pentru ca tratativele ce au loc în prezent să ducă la restabilirea păcii, pe baza respectării dreptului poporului vietnamez de a hotărî singur asupra sorții sale. Ne exprimăm deplina convingere în triumful cauzei drepte a libertății și independenței poporului vietnamez. România se pronunță pentru lichidarea focarului de tensiune din Orientul Apropiat în conformitate cu Rezoluția Consiliului de Securitate din noiembrie 1967, cu respectarea intereselor legitime ale fiecărui popor din această parte a lumii".

Grija pentru unitatea și coeziunea mișcării comuniste constituie — a subliniat tovarășul Paul Niculescu-Mizil — suprema îndatorire internaționalistă. Partidul nostru „împărtășește convingerea că unitatea în zilele noastre poate fi concepută numai pornindu-se de la realitățile stadiului actual, ireversibil, de maturizare a mișcării comuniste, de la necesitatea ca fiecare partid să-și elaboreze linia generală în mod autonom, de sine stătător, în funcție de imensa diversitate a condițiilor în care activează, pe baza aplicării vii, creatoare, a adevărurilor fundamentale ale marxismului la particularitățile acestor condiții, fără nici un fel de imixtiuni și fără nici un fel de presiuni din afară. Acestea sînt cerințele esențiale, vitale, pentru dezvoltarea unei colaborări tovărășești, liber consimțite, între egali, în spirit de stimă și încredere reciprocă — adevăratul izvor de forță al unității".

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI ENRICO BERLINGUER

În concluzia dezbaterilor Congresului a luat cuvîntul Enrico Berlinguer. Referindu-se la pozițiile P.C.I. în mișcarea comunistă internațională, el a subliniat, între altele, necesitatea „unei reconfirmări și relansări a internaționalismului, în singurul mod în care sînt astăzi posibile o asemenea reconfirmare și relansare: pe baze avansate și noi, sub forme și în conținuturi noi". Pozițiile noastre în legătură cu evenimentele din Cehoslovacia sînt absolut clare, neechivoce, a spus vorbitorul. Din asemenea evenimente „noi am desprins un

impuls spre mai precisa definire a unui ansamblu de poziţii privind sistemul raporturilor între statele socialiste şi partidele comuniste, a principiului respectării absolute a independenţei şi suveranităţii fiecărui stat, şi a fiecărui stat socialist, şi a principiului independenţei şi suveranităţii fiecărui partid comunist, a problemelor democraţiei socialiste".

„Există o continuitate istorică mondială a Revoluţiei din Octombrie — a spus Enrico Berlinguer — care se găseşte în construirea socialismului în Uniunea Sovietică şi în transformarea pe baze socialiste a altor ţări, pe scară mondială. Această continuitate — în ciuda contradicţiilor şi erorilor — s-a exprimat nu numai în transformările structurale care au revoluţionat mai mult de o treime din omenire, ci şi în rolul pe care Uniunea Sovietică şi ţările socialiste l-au avut şi îl au în lupta împotriva imperialismului, fascismului, reacţiunii, în lupta pentru pace, independenţa popoarelor, democraţie şi socialism. Tocmai conştiinţa acestei realităţi, a acestui rol, ne-a determinat să fim întotdeauna, în lupta noastră antifascistă, democratică şi socialistă de partea Revoluţiei din Octombrie. De aceea, noi am respins întotdeauna şi respingem antisovietismul în toate formele în care s-ar prezenta. Totodată — aşa cum a spus tovarăşul Longo — reconfirmăm în acest congres că luptăm în Italia pentru socialism nu privind la un model abstract, ci promovînd o cale originală şi deci — după cum a spus tovarăşul Longo — luptăm pentru o Italie socialistă, profund nouă, diferită de societăţile socialiste realizate pînă acum. Toate acestea — a continuat Enrico Berlinguer — presupun deplina autonomie a partidului nostru".

„Punctul de la care pornim — a subliniat în continuare Enrico Berlinguer — este unitatea în mişcarea muncitorească internaţională şi, în general, între toate forţele antiimperialiste". „Desigur, unitatea de acţiune nu înseamnă totul. Unitatea trebuie urmărită şi la niveluri mai înalte. Pentru un asemenea scop ni se pare necesară instaurarea între partidele comuniste şi muncitoreşti, între forţele antiimperialiste şi de eliberare, a unei metode, a unui sistem de raporturi în măsură să evite calea spre ruptură, să favorizeze o unificare progresivă în acţiunea politică şi în elaborarea teoretică".

„Sîntem pentru o metodă — a spus Enrico Berlinguer, care — departe de a presupune uniformitatea de situaţii şi vederi, unitatea monolitică, inexistentă — să ducă la căutarea înainte de toate a unităţii asupra lucrurilor faţă de care este posibilă însăşi unitatea. Ar fi un mare pas înainte o metodă de discuţie (şi instaurare de raporturi) care să iasă din dilema : sau discuţii pur formale şi diplomatice sau invective şi excomunicări reciproce. Şi în raporturile din cadrul mişcării comuniste internaţionale apare cerinţa ca rigurozitatea în dezbaterea de idei — necesară pentru o adevărată dialectică — să fie promovată şi asigurată printr-o metodă de înţelegere. Aceasta este o cerinţă cu atît mai puternică cu cît sînt mai mari proporţiile şi răspunderile unei mişcări, cu cît aceasta are un caracter mai universal şi deci cu cît sînt mai diferite situaţiile, experienţele, tradiţiile, nevoile şi aspiraţiile". „O forţă revoluţionară, cum a spus Longo, are totul de pierdut de pe urma prejudecăţilor şi dogmelor, de pe urma exclusivismelor şi sectarismului ; ea are totul de cîştigat de pe urma unei viziuni realiste a lucrurilor, de pe urma confruntării deschise de idei, de pe urma siguranţei în ea însăşi. Mişcarea noastră este astăzi vastă : a atins o efectivă dimensiune universală. Ea cuprinde forţe, state, popoare diferite, de pe toate continentele. Noi trebuie să înţelegem bine o asemenea realitate, noutatea situaţiei şi, mi se pare mie, a înţelege bine înseamnă nu numai a reînnoi metodele, sistemele de raporturi vechi şi depăşite, ci şi a reînnoi multe aspecte, chiar conţinuturile internaţionalismului". „Dorim — a spus în continuare Enrico Berlinguer — ca conferinţa internaţională a partidelor comuniste şi muncitoreşti, la a cărei pregătire participăm şi noi, să poată reprezenta un pas înainte în sensul pe care l-am arătat. Această conferinţă va putea fi pozitivă dacă va şti să unească momentul confruntării deschise şi în spiritul răspunderii, chiar asupra problemelor celor mai grele şi în care există opinii diferite, cu momentul căutării unei platforme unitare de luptă chiar pentru obiective limitate, dar capabile să constituie o tendinţă spre realizarea de înţelegeri mai largi, care să meargă mai departe decît partidele ce nu participă la conferinţă şi chiar decît partidele comuniste şi muncitoreşti înseşi. În acest spirit şi cu aceste orientări vrem, pe plan mai general, să dezvoltăm ceea ce noi numim «politica de prezenţă», adică o participare autonomă şi tot mai activă din partea noastră la toate luptele şi la viaţa mişcării comuniste, purtînd în ea poziţiile ce ne aparţin şi în acelaşi timp activînd cu spiritul unitar care ne-a însufleţit întotdeauna".

„Într-o lume în care se adînceşte tot mai mult criza concepţiei bipolare a politicii internaţionale şi se schiţează procese ce merg în sens opus, adică în sensul unei tot mai active prezenţe pe arena internaţională a unui mare număr de naţiuni şi popoare care simt că au un cuvînt de spus şi un rol de desfăşurat, a spus în continuare vorbitorul, există posibilităţi pentru un rol nou ce revine unor ţări ca Italia. Nu este adevărat că, aşa cum afirmă conducătorii din guvern, ţara noastră ar fi o ţară mică, care ar fi înăbuşită dacă nu s-ar ţine puternic în umbră, sub protecţia marii puteri militare americane. Nu prin apartenenţa la Blocul Atlantic îşi poate realiza Italia securitatea ei. Apartenenţa la acest bloc împiedică Italia să desfăşoare o concretă şi activă acţiune de pace. Italia trebuie şi poate să aibă astăzi o politică externă de amplă respiraţie, de dimensiuni europene şi mondiale. Ea trebuie să aibă această politică pentru a-şi asigura securitatea proprie şi pacea".

DOCUMENTE ADOPTATE DE CONGRES

În ziua de 15 februarie, delegaţii la Congres au adoptat documentul politic final. „Congresul — se spune în acest document — subliniază în mod deosebit deplina sa adeziune la linia tezelor şi a raportului în legătură cu trei teme esenţiale : interpretarea dată de noi coexistenţei paşnice, concepţia noastră cu privire la o cale democrată de înaintare spre socialism, linia noastră în favoarea unui nou internaţionalism proletar, linie din care decurg locul autonom al P.C.I. în mişcarea muncitorească, comunistă şi revoluţionară internaţională şi acţiunea pentru o nouă unitate a mişcării muncitoreşti şi comuniste internaţionale bazată pe egalitatea partidelor şi pe respectarea reciprocă a suveranităţii şi independenţei". „Congresul subliniază — se arată în document — necesitatea fermă, exprimată în teze, cu privire la lupta în ţară şi în Parlament pentru ieşirea Italiei din N.A.T.O., pentru o politică externă de neutralitate activă şi de pace, pentru dizolvarea blocurilor militare şi pentru securitatea europeană, înainte de toate pe baza recunoaşterii actualelor frontiere ameninţate de revanşismul vestgerman şi pentru ca Mediterana să se transforme — cu concursul tuturor popoarelor interesate — într-o mare a păcii".

„Trebuie să se desprindă din dezbatere şi prin discuţii comune elementele unui nou program şi ale unei noi închegări ale stîngii italiene. Calea pentru o nouă majoritate, de care ţara are nevoie urgentă pentru a face faţă dramaticelor sale probleme de reînnoire, trece printr-un ansamblu de mişcări sociale, de confruntări şi rezultate politice, astfel încît să fie obţinute noi dislocări ale forţelor politice, noi apropieri ale forţelor de stînga laice şi catolice, o reorganizare şi restructurare a stîngii în ansamblul ei. Astfel va fi posibil să se dea un răspuns problemei unei cotituri ce nu poate fi amînată. Pe această cale, comuniştii vor activa pentru a salvgarda pacea, pentru a garanta şi dezvolta regimul democratic,

→

pentru a asigura poporului italian un nou viitor democrat și socialist".

Congresul P.C. Italian a adoptat un apel adresat țării, în care se subliniază în mod deosebit necesitatea întăririi unității forțelor politice ale stîngii în lupta pentru o politică de pace, de întărire și dezvoltare a democrației, pentru profunde transformări economice și sociale.

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE AL TOVARĂȘULUI LUIGI LONGO

În încheierea lucrărilor Congresului P.C.I. a luat cuvîntul Luigi Longo. „Noi luptăm — a spus el — pentru o nouă orientare a întregii politici italiene, pentru o nouă cotitură profundă în liniile de politică internă și internațională, pentru afirmarea unui curs politic care să știe să dea răspuns pozitiv la frămîntările societății italiene. De aici am pornit pentru a indica ceea ce reprezintă sarcina cea mai importantă aflată acum în fața tuturor forțelor democratice și de stînga : sarcina de a contribui la progresul luptelor și mișcărilor muncitorilor, țăranilor, studenților și ale păturilor mijlocii, pentru cucerirea unor rezultate concrete, a unor noi poziții democratice de putere și de forță de pe care să promovăm contestarea față de actualul sistem politic și social, pînă la o completă răsturnare a actualelor orientări economice și politice".

„Sîntem deschiși tuturor confruntărilor. Sîntem gata — a subliniat Luigi Longo — să discutăm cu toții. Știm că există, în afară de noi, alte forțe, alte grupuri sau mișcări capabile să exprime nemulțumirile și nevoile societății italiene. Se pune, însă, problema de a căuta permanent posibilități de convergențe și înțelegeri, momente de unitate, alianțe sociale și politice. Se pune problema renunțării la orice fel de exclusivism, la toate ideile preconcepute, să adoptăm drept unic criteriu de apreciere efectiva participare la lupta pentru soluționarea problemelor țării și ale oamenilor muncii". „Sîntem — a spus în continuare Luigi Longo — pentru întîlniri și colaborări cu toate forțele democratice care își propun să aprecieze în termeni noi problemele securității și păcii și care simt necesitatea unei noi orientări a întregii politici externe italiene, ce trebuie înfăptuită prin recunoașterea intangibilității frontierelor, recunoașterea Republicii Democrate Vietnam, a R.P.D. Coreene, a Chinei și a Republicii Democrate Germane și printr-o acțiune concretă în scopul rezolvării conflictului în Orientul Mijlociu, pentru crearea unei Mediterane a păcii și pentru succesul tratativelor de la Paris".

„Știu — a spus în încheiere secretarul general al P.C.I. — că nu este nevoie de apelul meu deosebit pentru ca partidul să pornească, astăzi, la muncă cu un elan și mai mare, cu convingerea și mai înrădăcinată asupra justeței acțiunii noastre, asupra caracterului realist și asupra importanței obiectivelor pentru care luptăm. Ieșim din acest congres mai puternici, mai combativi, mai uniți. Ieșim din acest congres cu un spirit unitar și mai viu. Să mergem deci înainte cu încredere spre marile lupte ce ne așteaptă, pentru muncă, pace, democrație și socialism".

Corespondență din Atena de la Alexandru Cîmpeanu

Agenda actualității politice

În Grecia a fost, în ultima vreme, mult comentată părăsirea funcției de șef adjunct al forțelor armate de către generalul Paleologulos pentru a se instala în noul său post, la statul major al N.A.T.O. din Bruxelles. O dată cu plecarea lui, în analele forțelor armate ale Greciei s-a întors o filă. Pentru că, în afara celor ce au contribuit la succesul acțiunii de la 21 aprilie 1967, el rămăsese — se spune — singurul general activ care servise și pe vremea „regimului partidelor". Dar acesta nu este un fapt izolat. Fiecare număr al buletinului oficial furnizează date despre amploarea procesului de înlocuire a vechiului corp de ofițeri superiori, frontispiciul armatei fiind mereu decorat cu nume noi, încă necunoscute publicului. În cercurile ziaristice se indică cifra de două mii ca reprezentînd numărul promovărilor din ultimul timp, din care circa 1 200 s-ar înscrie în făgașul normal al schimbărilor, restul fiind determinate de considerente politice vizînd înlăturarea personajelor incomode, „compromise" și „nesigure".

Procesul degajării de fostul aparat nu se limitează la forțele armate, ci afectează și alte sectoare ale vieții publice. Înalte personalități ale actualului regim consideră că acest proces trebuie continuat și adîncit, motivul invocat fiind „necesitatea însănătoșirii" aparatului de stat și a altor instituții, „înlăturarea carențelor care le-au minat în trecut", „sporirea eficienței" lor. Concomitent se lansează violente atacuri împotriva fostelor partide de guvernămînt, care sînt acuzate — la acest capitol — de a fi promovat oameni nu după criteriul valorii profesionale, ci după acela al „intereselor de grup", ceea ce ar fi dus la crearea unui climat de favoritism și servilism, în detrimentul intereselor generale de stat. „Nea Politeia", ziar ce și-a făcut apariția după evenimentele de la 21 aprilie, își asigura recent cititorii că asemenea practici au apus, că actualul regim a creat condiții optime valorificării potențialului de inteligențe și de calificare, în conformitate cu realele necesități ale dezvoltării economice, științifice și culturale ale țării. Cîteva zile mai tîrziu, colegii de la „Reuter" aveau prilejul să transmită știrea că guvernul a demis din funcții opt profesori universitari — trei din Atena, iar ceilalți de la Salonic și Iannina — considerați ca ostili regimului. Tot ei semnalau că la Salonic, 45 de persoane au compărut în fața tribunalului militar, acuzate de a fi participat în 1967 la o manifestație antiguvernamentală, în timp ce tribunalul corecțional din același oraș a judecat și condamnat 156 agricultori pentru faptul că au tulburat ordinea în timpul unei manifestații din 1966. În același timp, detențiunea prelungită a lui Manolis Glezos, ca și a altor personalități, continuă să îngrijoreze opinia publică de aici ca și din alte țări, cu atît mai mult cu cît, potrivit unor informații, starea sănătății sale este foarte precară, motiv pentru care a și fost transportat din închisoarea Leros la spitalul-închisoare Aghios Pavlos.

La una din întîlnirile cu redactorii politici ai presei ateniene, primul ministru Papadopoulos și-a exprimat regretul că „traficul de influență continuă" și a adresat un apel avocaților ca, în calitatea lor de „persoane cel mai bine organizate politicește", să intre în acțiune „pentru a se dedica educării cetățenilor". Apelul a fost completat și întărit de către ministrul de interne care, în seara de 30 ianuarie, avertiza printr-un comunicat pe foștii politicieni ce fac uz de influență pentru a interveni pe lîngă serviciile publice „în favoarea prietenilor lor", atrăgînd totodată atenția persoanelor „ce încearcă să renască metodele din trecut" că vor fi pasibile de pedepse, potrivit legilor „în toată amploarea lor". „Estia", exprimîndu-și curiozitatea de a vedea în ce măsură se va putea în acest fel contribui „la exterminarea traficului de influență", punea punctul pe i, permițîndu-și să observe că „favorurile depind de serviciile birocratice ale ministerelor în fruntea cărora se află secretari generali și directori care se bucură de încrederea guvernului".

O problemă în afara actualității

Despre „educarea cetățeanului" și „formarea" politică a poporului grec se vorbește aici și într-un context mai larg, vizînd durabilitatea actualului sistem politic și perspectiva aplicării articolelor noii constituții privitoare la activitatea partidelor. Precizări importante au fost făcute în acest sens de primul ministru Papadopoulos, cu prilejul întîlnirilor sale cu ziariștii. Guvernul consideră că, în baza referendumului din septembrie anul trecut asupra constituției, a dobîndit dreptul legal de a stabili atît condițiile cît și momentul revenirii la sistemul partidelor.

În orice caz, problema nu este considerată ca fiind de domeniul actualității. Iar primul ministru a spus și de ce. Răspunzînd întrebării : „Cînd vor putea funcționa partidele politice ?" șeful guvernului a spus că dorința lui este ca aceasta să devină „cît mai curînd posibilă", completînd cele de mai sus cu atît de folositul în ultima vreme „dar"... „Dar — a spus domnia-sa — în acest moment nu e posibil să se evalueze factorul care ar putea permite aceasta". Așa cum pare să fie concepută, revenirea la sistemul partidelor nu ar însemna însă altceva decît lărgirea bazei regimului actual, sau — cu cuvintele ziarului „Acropolis" — „continuarea actualei politici prin mijloace parlamentare". Evident, evoluția într-o direcție sau alta nu poate fi cu totul ex-

clusă. Să nu uităm că însăşi situaţia actuală este rezultatul unei surprize.

Între timp, atenţia observatorilor de la Atena a fost atrasă de cîteva completări şi uşoare remanieri în guvern. Operaţia a stîrnit interes mai ales pentru faptul că a fost precedată, o perioadă îndelungată, de o mulţime de zvonuri, potrivit cărora schimbări de cea mai mare însemnătate urmau a se petrece — „dacă nu azi, mîine“ — după unele, în direcţia liberalizării, dar după cele mai insistente, într-o direcţie opusă.

În ce măsură acest lucru are vreo legătură cu politica externă a ţării e greu de spus. Fapt e însă că, în ultima vreme, guvernul grec s-a manifestat pe plan internaţional cu o serie de declaraţii de intenţii, dar şi de acţiuni. Referindu-se la situaţia din Orientul Apropiat, primul ministru Papadopoulos a declarat că Grecia este interesată ca vecinii ei de peste mare să ajungă la o rezolvare „rapidă şi paşnică a problemei“ ; pentru aceasta — a afirmat el — e necesar ca „părţile să-şi dea seama că n-au decît de cîştigat de pe urma unei soluţionări paşnice şi că, dimpotrivă, n-au decît de pierdut de pe urma unei confruntări de forţe“.

Mai multe declaraţii s-au făcut în ultima vreme în legătură cu politica Greciei în Balcani. Vicepremierul Pattakos s-a exprimat favorabil dezvoltării relaţiilor Greciei cu vecinii ei din nord. El a declarat că diferenţele de sistem social-politic, ca şi apartenenţa la pacte militare diferite nu trebuie să constituie obstacole în calea colaborării în interesul păcii. El s-a pronunţat pentru crearea a ceea ce a numit un „front balcanic al păcii“. De asemenea, şi ministrul de externe Pipinelis a declarat că Grecia doreşte să-şi amelioreze raporturile cu vecinii din nord. În presa de aici a stîrnit un larg ecou un articol din ziarul bulgar „Otecestven Front“ în care se arată că relaţiile dintre Bulgaria şi Grecia s-au îmbunătăţit în ultima vreme şi că nu există piedici în calea dezvoltării lor. Presa a scris, de asemenea, despre vizitele făcute de ambasadorul Bulgariei ministrului comerţului, iar ulterior ministrului de externe, cu care a discutat despre stadiul şi perspectivele legăturilor dintre cele două ţări. Locul şi relaţiile Greciei în N.A.T.O. constituie o preocupare evidentă. Cunoscutul comentator Vasso Vassiliou scria în „Nvradini“ că nu se întrevăd în prezent semne după care Grecia ar fi dispusă să întreprindă iniţiative sau acţiuni care să depăşească limitele strategiei şi tacticii politice a N.A.T.O. Din declaraţiile oficiale se întrevede o oarecare răceală în raporturile actuale dintre Grecia şi unii din partenerii ei atlantici, în parte determinate de atitudinea ostilă a Norvegiei şi Olandei şi de reticenţa altor ţări vest-europene faţă de regimul de la Atena. La ultima sesiune a Consiliului N.A.T.O., generalul Anghelis, comandantul şef al forţelor armate greceşti, pledînd pentru „dezvoltarea şi coordonarea eforturilor“ de întărire a potenţialului militar al N.A.T.O., a pus accentul pe „zonele de responsabilitate“ în cadrul alianţei, Grecia asumîndu-şi în flancul de sud-est al blocului — cum a spus el — o „poziţie preponderentă“. Era o pledoarie indirectă în favoarea satisfacerii cererii de ajutor militar adresată N.A.T.O. de către Grecia. Totuşi, la cîteva zile după sesiune, ministrul de externe Pipinelis a confirmat în cadrul unei conferinţe de presă că, de fapt, cererea respectivă a rămas în suspensie, şi aceasta, în pofida poziţiei favorabile a unor cercuri militare ale blocului.

Între timp, cercurile militare de aici au primit totuşi o satisfacţie. Astfel, s-a anunţat că în cursul acestei luni vor sosi în Grecia două grupuri de cîte şase bombardiere cu reacţie, care au participat la recentele manevre ale N.A.T.O. din Germania occidentală, avînd ca program executarea, în regiunile Araxos şi Larissa, de manevre adecvate condiţiilor de teren, atmosferice şi strategice locale. Fără îndoială că asemenea acţiuni nu sînt de natură a contribui la îmbunătăţirea climatului în această regiune a Europei. Dimpotrivă, ele se adaugă celorlalte acte ale acestui bloc agresiv şi contribuie la menţinerea obstacolelor ridicate în calea normalizării relaţiilor dintre statele continentului.

La începutul acestui an au fost viu comentate o serie de elemente ce aruncau o oarecare lumină asupra unor aspecte ale relaţiilor oficiale dintre Grecia şi Statele Unite. Totul a pornit de la expirarea mandatului ambasadorului american la Atena, Philips Talbolt, a cărui plecare a fost precedată de numeroase ceremonii de adio. La recepţia oferită în cinstea sa, de ministrul de externe Pipinelis, Talbolt a rostit o cuvîntare. Poate că nu e ziar în Atena care să nu fi dedicat acestui eveniment ample comentarii. „A fost util şi necesar ca el (Talbolt) să clarifice într-o manieră responsabilă atitudinea Statelor Unite faţă de ţara noastră — scria «Elefteros Cosmos». Căci multe vorbe s-au vînturat pe această temă... domnul Talbolt a pus lucrurile la punct“. Ce a spus de fapt dl Talbolt ? Că guvernul Statelor Unite nu s-a amestecat în treburile interne ale Greciei nici în etapa pregătitoare a acţiunii de la 21 aprilie 1967, nici ulterior. Pentru a întări cele spuse, Talbolt a spus că el nu a dat curs numeroaselor şi insistentelor cereri formulate de cercurile politice ca guvernul american să intervină în favoarea lor. Prin aceasta, ambasadorul a produs satisfacţia echipei conducătoare, nemulţumind în acelaşi timp pe foştii politicieni, care se vedeau, în acest fel, părăsiţi în mod oficial de Statele Unite. Înainte de a-şi încheia cuvîntarea, Talbolt a lăsat însă să se înţeleagă că guvernul său ar preconiza accelerarea înfăptuirii articolelor constituţionale cu privire la revenirea la o viaţă politică democratică normală, ceea ce n-a avut asupra guvernului grec efectul primei declaraţii.

Mai dificile au părut, la un moment dat, relaţiile Greciei pe arena vest-europeană. La 5 ianuarie, ministerul de externe făcuse cunoscut că a anulat viza de intrare în Grecia lui Van der Stoel, deputat olandez avînd misiunea de raportor al Consiliului vest-european în problema greacă. În sprijinul anulării vizei a fost invocată „lipsa de obiectivitate şi de imparţialitate“ a raportorului, precum şi faptul că Stoel s-a pronunţat în parlamentul olandez pentru excluderea Greciei din N.A.T.O. Împotriva tuturor demersurilor Consiliului vest-european, guvernul grec a refuzat să revină asupra hotărîrii sale. În consecinţă, la Strasbourg s-a considerat, la un moment dat, că ar fi cazul ca Adunarea consultativă să recomande înlăturarea Greciei din Consiliul vest-european. O asemenea eventualitate nu părea întru totul exclusă ; drept care, aici, s-a considerat necesar să se desfăşoare o anumită pregătire psihologică a publicului, afirmîndu-se, în materiale oficiale şi în presă, că hotărîrile Adunării consultative ar fi în general neobiective — determinate nu de fapte, ci de considerente partizane — că, de aceea, ar fi lipsite de valoare morală şi juridică şi, în definitiv, nu e exclus ca Grecia însăşi să preia iniţiativa retragerii din organismul de la Strasbourg. Pipinelis îşi făcuse chiar cunoscută hotărîrea de a renunţa la preşedinţia reuniunii din mai a miniştrilor de externe ai ţărilor membre ale Consiliului vest-european, rol ce-i revenea în virtutea sistemului de rotaţie. Cînd însă a devenit cunoscută rezoluţia de compromis a Adunării consultative, era clar că guvernul cîştigase, de fapt, un punct important într-o controversă destul de delicată.

La cîteva zile după ce Pipinelis a lăsat să se înţeleagă că, în pofida acestei soluţii de compromis, rezoluţia nu dă satisfacţie deplină Greciei şi că retragerea din Consiliul european „este un gînd care preocupă tot timpul guvernul grec“, premierul Papadopoulos preciza : „Grecia nu se va retrage din Consiliul european“. „În felul acesta — scria «Nea Politeia», comentînd rezoluţia de la Strasbourg — problema a fost pasată la calendele greceşti, pentru a se altera şi a fi lăsată uitării“.

„Page Europa“ sau „Tomson?“

Nu vă ghidaţi după denumirile de mai sus. Semnificaţia lor este exact inversă aparenţelor. Pentru înfăptuirea proiectului guvernului grec privind instalarea unui nou canal de televiziune, numeroase firme şi-au oferit serviciile. Contractul, în valoare de 16 milioane de dolari, a fost semnat de Consiliul de administraţie al radiodifuziunii greceşti cu „Page Europa“. Iar „Page Europa“ este o firmă americană avîndu-şi sediul în Italia şi purtînd nume italian, dar cu capital de dincolo de ocean. O ofertă a făcut şi firma franceză „Tomson“. Francezii susţin chiar că oferta lor e mai avantajoasă, atît din punct de vedere tehnic cît şi financiar. Atunci de ce „Page Europa“ ? — au protestat şi alte firme.

Într-un anunţ publicat de guvern se arată că primul ministru, ţinînd seama de numeroasele contestaţii, s-a văzut nevoit să supună întreaga afacere unui control „de fond“, din toate punctele de vedere. Prima constatare a Comisiei speciale însărcinată cu elucidarea afacerii a fost aceea că erori grave de calcul se strecuraseră în contractul cu firma americană. Problema se află încă în studiu. Cele două firme luptă, pe toate căile, pentru a-şi asigura contractul.

Proiectele franceze în Grecia nu se limitează numai la instalarea canalului de televiziune. În cercuri competente se arată că Franţa ar fi dispusă să investească aici peste două sute de milioane de dolari, angajîndu-se în construirea unui nou aerodrom, a unor şosele şi a altor obiective.

Aici se manifestă, de altfel, un anumit interes faţă de investiţii, „de oriunde ar veni“, se observă o preocupare pentru depistarea şi mai buna valorificare a resurselor naturale. Se află în construcţie numeroase drumuri şi case de locuit, în oraşe şi la sate, hoteluri şi moteluri pentru turişti, ceea ce a îngăduit, în ultima vreme, o anumită absorbire a şomajului. Ziarele scriu despre necesitatea „depăşirii stadiului subdezvoltării“. Primul ministru Papadopoulos îşi exprima recent speranţa că Grecia va păşi „pe calea dezvoltării“.

Atena, 18 februarie

„Decapitalizarea" în AMERICA LATINĂ

Unul din aspectele principale ale dezvoltării în țările latino-americane îl constituie problema investițiilor în ramurile care să asigure dinamizarea economiilor naționale din aceste țări. În articolul scris pentru „Lumea" de Juan Bosch, fost președinte al Republicii Dominicane, sînt analizate aspectele legate de insuficiența crescîndă a resurselor de capital necesare pentru dezvoltarea economică în general și pentru investiții în special, fenomen pe care autorul articolului îl denumește „decapitalizare". Manifestată ca tendință, „decapitalizarea" înglobează, după părerea autorului, și fenomenul de diminuare a mijloacelor financiare ale populației pe piața internă.

articol scris pentru „Lumea"

de

Juan BOSCH

fost președinte al

Republicii Dominicane

Înlăturarea recentă a doi șefi de state prin lovituri militare (Panama și Peru) sînt semne incontestabile ale instabilității politice în numeroase țări latino-americane. Unde se află, de fapt, cauza reală a acestei situații ? Fără îndoială, ea trebuie căutată și în nivelul de dezvoltare economică al țărilor respective, în accentuarea tendințelor „decapitalizării" acestora.

Vom expune doar unele trăsături ale fenomenului, cu speranța că aceasta va servi la înțelegerea instabilității politice latino-americane, care nu se datorește condițiilor particulare ale popoarelor din aceste țări, ci reprezintă, de fapt, un eșec al sistemului care le-a fost impus.

Într-un „Buletin economic al Americii Latine" (vol. XX, nr. 2), publicat fără dată, ca „rod al efortului realizat de Comisia Economică a O.N.U. pentru America Latină (C.E.P.A.L.)", ni se înfățișează „calculul venitului real latino-american în dolari S.U.A." Datele ajung doar pînă în 1964. În tabelul nr. 10 (America Latină : „Indici ai produsului intern brut real pe cap de locuitor", 1955—1964, pag. 238), pornindu-se de la nivelul anului 1960, considerat egal cu 100, indicele ajunge în 1964 la cifra de 107 ; deci, creșterea produsului intern brut (P.I.B.) pe locuitor în această parte a lumii — fără a include Cuba, Antilele engleze, olandeze, franceze și nord-americane, ca și cele trei Guyane — a fost doar de 7 la sută. S-ar putea crede că, existînd această creștere, ea este și un efect al creșterii capitalurilor. Dar cînd cineva începe să-și pună întrebări, fără îndoială își dă seama că nu este tocmai așa. În primul rînd, mediile nu sînt edificatoare. Luînd ca bază anul 1960 = 100, indicele produsului intern brut real pe cap de locuitor a ajuns în 1964 la : 93 în Uruguay ; 100 în Honduras ; 101 în Haiti ; 102 în Ecuador ; 104 în Argentina ; 106 în Brazilia, Venezuela, Republica Dominicană și Costa Rica ; 108 în Columbia ; 109 în Nicaragua ; 112 în Bolivia și Mexic ; 113 în Guatemala ; 117 în El Salvador și 120 în Panama. Pînă aici datele oferite de C.E.P.A.L. la nivelul anului 1964, ca și cele pentru 1965, 1966 și 1967 arată că situația nu a suferit, de fapt, o schimbare favorabilă ; din contră, pare să se fi înrăutățit, mai ales că ritmul mediu anual corespunzător creșterii de 7 la sută a produsului intern brut real pe 4 ani este foarte scăzut — sub 2 la sută.

DIFERENȚA DE 7,5 MILIARDE DE DOLARI...

Marea masă latino-americană nu poate beneficia nici măcar de această mică creștere înregistrată. Minoritățile care acumulează avuții acționează împotriva majorității țărănești, înșelată prin controlul pieților, unde se vînd produsele lor sau, și mai simplu, pe calea posesiunii latifundiare a pămîntului ; acționează împotriva muncitorilor cărora le restrînge cîștigul real prin inflație și devalorizarea monedei și împotriva micii burghezii și a funcționarilor de tot felul legați de lanțul societății de consum, ale cărei verigi sînt sistemul de vînzări cu termen și publicitatea dirijată.

De aceea, creșterea produsului intern brut real în cei 4 ani reprezintă o sumă extrem de mică, atît în termenii acumulării cît și în cei ai consumului.

Cei care consumă mai mult decît le revine din creșterea produsului intern brut real sînt relativ puțini. Există apoi o piață de bunuri de consum foarte scumpe — cele din care se scot cele mai mari beneficii — care nu se mărește și asta determină ca lupta între producători și intermediari să se deplaseze în domeniul puterii politice. De ce ? Pentru că puterea politică conferă putere economică. Ea generează un important grad de dominare a instrumentelor de credit oficiale și particulare, păstrarea și întărirea pozițiilor economice și, în anumite ocazii, permite ca acestea să fie cîștigate de cei care încă nu le au.

Războiul între grupurile oligarhice din America Latină pentru acapararea puterii politice este foarte dur. În realitate, singurul lucru care împiedică acum ca aceste grupuri să se anihileze între ele este eterna speranță că volumul capitalurilor străine care ajung în fiecare țară vor fi suficiente pentru toți. De aceea, multe grupuri dominante sînt pro-americane și depind de ajutorul nord-american într-o măsură care nu poate fi apreciată decît de cel care cunoaște lucrurile foarte de aproape.

Fără îndoială, adevărul este că ajutorul străin, și în special cel nord-american, nu rezolvă problema „decapitalizării" în America Latină. În articolul său, „Pentagonismul" (Le Monde, 24 octombrie 1968), Marcel Niedergang subliniază că, în ultimii 15 ani, investițiile nord-americane în America Latină au ajuns la 3 800 milioane de dolari, în timp ce, „în aceeași perioadă, beneficiile acestor investiții, repatriate în Statele Unite, s-au ridicat la 11 300 milioane". Rezultatul este o pierdere netă de 7 500 milioane de dolari.

S-ar putea spune că Alianța pentru Progres a suplinit într-o oarecare măsură această sumă, că fondurile programului inițiat de echipa lui John Kennedy ar fi servit pentru compensarea capitalurilor care au ieșit prin repatrierea beneficiilor aparținînd întreprinderilor particulare străine.

În buletinul pe care îl publică Uniunea Panamericană — numărul din octombrie 1968 — se reproduc cîteva declarații ale lui Sanz de Santamaria, președintele Comisiei Interamericane a Alianței pentru Progres, din care rezultă că împrumuturile Alianței au ajuns în decembrie 1967 la 5 800 milioane de dolari, o cifră inferioară celei de 7 500 milioane cît scoseseră din regiune societățile nord-americane.

Dacă am lua în considerație aceste cifre, ar rezulta că pentru a compensa cei 7 500 milioane de dolari repatriați ar putea fi folosiți cei 5 800 milioane dolari creditați de Alianța pentru Progres și atunci balanța negativă ar fi de numai 1 700 milioane. Dar lucrurile nu stau așa de simplu, pentru că din cele 5 800 milioane ai Alianței, țările latino-americane au plătit pînă acum nu mai puțin decît 2 100 milioane ca rambursare a creditelor și 734 milioane ca dobînzi. În total, deci, 2 834 milioane de dolari.

Există, fără îndoială, un mare număr de elemente rămase necunoscute, care niciodată nu vor putea fi scoase la iveală, pentru că niciodată nu vor putea fi investigate și care ar explica foarte detaliat procesul de „decapitalizare" latino-american. De exemplu, întrebuințarea în multe întreprinderi a utilajului învechit și a tehnicilor cu eficiență scăzută. Ele sînt rentabile numai datorită beneficiilor rezultate în urma scutirii de impozite, a subvențiilor, privilegiilor tarifare, vînzărilor cu suprapreț. Un studiu asupra situației

şomerilor ar da şi el o definire mai clară a consecinţelor lipsei de resurse financiare. Şomerii din America Latină — care în unele ţări ca Republica Dominicană constituie 50 la sută din forţa de muncă — au o situaţie mult mai grea ca şomerii din Europa sau Statele Unite. Aceştia din urmă sînt muncitori care şi-au pierdut locul de muncă pentru un anumit timp şi în general în această perioadă primesc o subvenţie. Dar „los sintrabajos" (cei fără muncă) din Brazilia, Chile sau Honduras, sînt bărbaţi şi femei a căror imensă majoritate nu au avut niciodată un loc stabil de muncă şi nu se bucură de protecţia nici unui institut social. Cine s-a consacrat studierii efectului pe care îl au în economia latino-americană milioanele de şomeri? Din cîte ştim, nimeni pînă acum.

CÎTEVA CAUZE

Economia latino-americană este, în esenţă, o economie dependentă, datorită faptului că principala ei atribuţie constă în producerea de materii prime pentru centre industriale din lumea capitalistă.

Veniturile realizate de pe urma acestor materii prime sînt însă în scădere. În acest secol, exporturile latino-americane au înregistrat preţuri bune doar în două perioade. Prima: între 1917—1920, a doua — între 1942—1950 (şi în anumite părţi ale lumii pînă în 1954). Dar, după aceşti ani, au început scăderile şi o dată cu ele „decapitalizarea".

Cauzele imediate ale acesteia sînt diferite şi vom semnala aici pe cele principale:

1. **Creşterea populaţiei este mai rapidă decît cea a producţiei.** În 1967, doar trei ţări au avut o producţie naţională egală sau superioară mediei regionale de creştere a populaţiei. În anul 2 000, populaţia latino-americană ar ajunge la 600 de milioane după unii experţi şi 640 după alţii. În înaltele sfere politico-economice nord-americane există o asemenea preocupare pentru aceste perspective încît McNamara, preşedintele Băncii Mondiale, a anunţat recent că fondurile instituţiei respective vor fi repartizate numai acelor ţări care vor pune în aplicare planuri oficiale de reducere a natalităţii, iar ex-preşedintele Johnson a emis ideea că „fiecare 6 dolari investiţi în controlul natalităţii vor produce mai mult decît 100 de dolari investiţi în indiferent ce afacere". După cum vedem, liderii politicii Statelor Unite continuă să se gîndească la transformarea efectelor fără a atinge cauzele.

2. **Fuga capitalurilor.** Nu este nici o posibilitate de a se şti care este volumul capitalurilor ce ies din ţările latino-americane în fiecare an, dar se presupune că ar fi mare. S-au dat cifre pînă la 2 000 de milioane de dolari, sume care se măresc în epocile de criză. Există diferite mecanisme pentru a scoate bani din America Latină, unele dintre ele ilegale. Unul constă în vînzarea articolelor de export declarate la preţuri mai joase decît cele reale şi cumpărarea articolelor de import declarate la preţuri mai mari; în ambele cazuri, diferenţele rămîn în exterior, depozitate în conturi bancare pe numele comercianţilor latino-americani care importă sau exportă, sau al unor rude ale acestora.

Sînt cazuri cînd fuga capitalurilor poate cauza tulburări serioase. De exemplu, în 1966 guvernul din Venezuela a supus Congresului un proiect de lege menit să mărească impozitul asupra beneficiilor marilor întreprinderi şi să scadă pe cel al funcţionarilor şi muncitorilor. Rezultatul a fost dispariţia instantanee a capitalurilor şi fenomenele de paralizare a vieţii economice. Din cauza acestei fugi a capitalurilor, în 1967 creşterea produsului naţional venezuelan a fost doar de 0,1 la sută. În ceea ce priveşte „repatrierea" beneficiilor, ar fi o eroare să le limităm la ceea ce au scos investitorii nord-americani. Există un mare număr de comercianţi şi mici producători italieni, spanioli, portughezi, care îşi repatriază şi ei beneficiile, mai modeste, bineînţeles, dar care împreună reprezintă, în cîţiva ani, sute de milioane de dolari.

3. **Fuga „creierelor".** De obicei, se includ aici doar cei care au o oarecare pregătire profesională sau ştiinţifică şi-şi părăsesc ţara pentru venituri mai mari pe care le pot obţine în Statele Unite. Ei pleacă aproape întotdeauna după ce s-au instruit în ţara lor, pe care studiile acestora au costat-o bani şi eforturi. Autorul acestui articol a fost informat că din 10 studenţi dominicani care au terminat medicina — în 1967 — în Spania, opt lucrează în Statele Unite. Fugă a creierelor trebuie considerată şi plecarea muncitorilor calificaţi latino-americani.

4. **Pierderile în cadrul schimburilor.** S-a explicat mai sus ce se întîmplă cu produsele de export ale Americii Latine. Chiar şi aprecierile cele mai conservatoare, făcute în cercurile autorizate, indică faptul că pierderile Americii Latine (doar cele rezultate din diferenţele dintre costul de producţie şi preţul de vînzare pe piaţa mondială a produselor latino-americane ca şi din creşterea preţurilor la produsele finite pe care le importă) sînt mai mari decît împrumuturile Alianţei pentru Progres. Avînd în vedere că acestea sînt împrumuturi şi nu donaţii, diferenţele se deplasează în sfera datoriilor. Datoriile comerciale latino-americane sînt foarte ridicate, iar unele — atît de complicate încît e foarte greu să fie stabilită cifra lor exactă. Potrivit datelor din volumul „America în cifre, 1965" — ultima dintre publicaţiile pe care le-a alcătuit Institutul Interamerican de Statistică editat de Uniunea Panamericană, 13 ţări din America Latină aveau în 1964 o balanţă de plăţi negativă în sfera bunurilor şi serviciilor şi doar 4 aveau o balanţă pozitivă. Între primele se includeau ţări mari şi importante ca Argentina, Mexic, Columbia şi Chile. Situaţia balanţei de plăţi este îngrijorătoare, deoarece ţările respective nu produc utilaj greu, deci sînt obligate să cumpere din exterior echipamentul necesar pentru a-şi dezvolta întreprinderile industriale; în caz contrar, trebuie să-şi folosească devizele pentru a cumpăra bunuri de consum care sînt tot mai scumpe în ţările lor de baştină.

5. **Armatele costisitoare.** În total, armatele latino-americane consumă mai mult de 2 milioane de dolari pe an, sumă care se sustrage procesului de producţie.

Efectele „decapitalizării" în America Latină se apreciază doar pe termen lung, deoarece nu este vorba de un proces subit, din cele care provoacă, de la o lună la alta, catastrofe economice. În realitate, fenomenul de care ne ocupăm frînează dezvoltarea, fără s-o paralizeze dintr-o dată. Dar această frînare acumulează puţin cîte puţin elemente explozive care se manifestă periodic în suprastructurile politice şi sociale.

„Decapitalizarea", tratată în acest articol ca o cauză, este în realitate un produs al sistemului. Iar sistemul este vulnerabil şi discreditat în numeroase locuri ale continentului.

„Primii douăzeci de ani"

Broşura editată de Asociaţia corespondenţilor de pe lîngă Naţiunile Unite la Geneva şi redactată de John Myers, corespondent al ziarului britanic „Daily Telegraph", depăşeşte cu mult semnificaţia cuprinsă în titlul ei. Dacă actuala asociaţie îşi situează actul constitutiv în urmă cu două decenii, originile ei sînt mai îndepărtate în timp. După cum arată John Myers, ctitorul ei de fapt a fost Nicolae Titulescu.

Intr-adevăr, reconstituind evenimentele care au precedat această iniţiativă, autorul se referă la banchetul oferit de Asociaţia internaţională a ziariştilor acreditaţi pe lîngă Societatea Naţiunilor în ziua de 16 septembrie 1930 reprezentantului României, pe atunci preşedinte al celei de a XI-a Adunări. In toastul rostit cu acel prilej, Nicolae Titulescu a emis sugestia ca statele membre ale fostei Ligi a Naţiunilor să participe la înfiinţarea unei Case internaţionale a presei. Două săptămîni după aceea, Titulescu a trimis şefilor delegaţiilor guvernamentale ale ţărilor membre ale Societăţii Naţiunilor o circulară prin care le propunea să contribuie la crearea în acest scop a unui fond prin vărsarea unei sume echivalente cu 5 000 franci elveţieni. Circulara începea astfel: „Importanţa rolului pe care îl joacă presa în problemele internaţionale creşte continuu. Cooperarea ei este indispensabilă în vederea stabilirii de relaţii internaţionale bazate pe o mai bună înţelegere mutuală între popoare. Nicăieri influenţa presei nu apare cu mai multă claritate ca la Geneva. Aproximativ o sută de reprezentanţi ai agenţiilor şi ziarelor de pe toate continentele se află aici în permanenţă, iar cu prilejul Adunării Generale sau al unei importante conferinţe, numărul lor se ridică la 3—400..."

Iniţiativa căreia Nicolae Titulescu îi conferea prestigiul său unanim recunoscut a avut un larg ecou, numeroase ţări răspunzînd apelului său.

Cel de-al doilea război mondial a pus capăt activităţii fostei Societăţi a Naţiunilor. La rîndul ei, Asociaţia internaţională a ziariştilor acreditaţi pe lîngă înaltul for genevez s-a dizolvat. Abia la 30 august 1948, foştii ei membri primesc o propunere semnată de François Laya (agenţia „France Presse"), care îi invită să constituie un comitet de acţiune în vederea „reorganizării Asociaţiei pe baze noi". La prima adunare, convocată la 7 ianuarie 1949, au fost prezenţi 15 ziarişti. La 2 februarie 1949, o nouă adunare alege un comitet de conducere care primeşte ca sarcină stabilirea relaţiilor cu Asociaţia corespondenţilor de la Lake Success şi cu Asociaţia presei străine din Elveţia (A.P.E.S.). La 9 februarie 1949, adunarea generală hotărăşte adoptarea unui statut ce-i acordă independenţa faţă de A.P.E.S. şi precizează cadrul în care se va desfăşura colaborarea cu colegii de la sediul central al O.N.U. Documentul fixează data întemeierii Asociaţiei: 9 februarie 1949.

După 20 de ani, numărul ziariştilor pe care îi reprezintă Asociaţia se ridică la 123. El sporeşte sensibil în perioadele conferinţelor de mai mare anvergură. Drumul parcurs măsoară rolul presei internaţionale de la Oficiul genevez al Naţiunilor Unite.

Horia LIMAN

Geneva, 18 februarie

Un ponton de bărci amenajat în apropierea localității Nam Dinh, în locul podului distrus de aviația americană

Nici o zi de învățătură nu trebuie pierdută pînă la reconstruirea școlii distrusă de bombardamente...

reportaj pe glob

SĂRBĂTOAREA TET

Adrian Ionescu

Acum cîteva zile, am primit o scrisoare din Hanoi. De la un prieten vietnamez de care mă leagă tovărășia drumurilor străbătute împreună prin locurile unde, pînă mai acum cîteva luni, se revărsau, unul după altul, atacurile aviației americane. Venite de departe, cuvintele sale redeșteaptă amintiri despre pămîntul vietnamez și oamenii săi în mijlocul cărora am trăit o vreme.

...La Hanoi, se simte acum boarea primăverii. Frunzișul bogat al bătrînilor arbori devine de un verde-întunecat, metalic. Flori de o nebănuită frumusețe sclipesc în explozii de culori și parfumuri amețitoare în desișurile vegetației luxuriante. După ploi, a căror cernere măruntă nu conține săptămîni în șir, apar primele zile senine, aurii de atîta belșug de lumină, primele nopți cu cerul atît de spuzit de stelele tropicului. Și, o dată cu renașterea naturii, se apropie clipa sărbătoririi unui nou an. Tot mai des întîlnești oameni cu brațele pline de ramuri înflorite care vor împodobi încăperile în această zi de Tet, cum este denumită sărbătoarea. Oamenii își vor lua o clipă de răgaz pentru a-și cinsti străbunii, după datina pămîntului, pomenind pe cei dragi, aflați departe în aceste momente. Și aproape că nu se află astăzi familie vietnameză care să se poată reuni în întregime, așa cum se obișnuia altădată. Războiul a costat nenumărate jertfe. Apoi, aproape fiecare are pe cineva într-o uzină evacuată sau la locul de luptă, în brigăzile de șoc ale tineretului sau la școli adăpostite în junglă.

Amintindu-mi de zilele petrecute în Vietnam, scrisoarea mă duce cu gîndul la prieteniile statornicite de-a lungul peregrinărilor mele.

Pe Pham Duy Xien, doctorul în științe care preda fizica atomică în fața unor tineri strînși în jurul lui la umbra ocrotitoare a pădurii sălbatice, îl știu tot acolo. Universitatea și școlile au rămas pe loc.

Bombardamentele au încetat, nu și surprizele — îmi spunea primarul capitalei în ultima convorbire pe care am avut-o cu el înainte de plecare. Și nici în primele zile de pace adevărată — preciza el — nu va fi posibilă o întoarcere totală a studenților și elevilor noștri. Înainte de agresiunea americană, aveam un singur centru universitar și cîteva institute cu ceva mai mult de zece mii de studenți. Acum sînt peste 70 000 ; mă refer însă la cei ce țin de capitală, deoarece în junglă mai există, în prezent, încă alte două centre universitare. Cu toții înțeleg că statul nu poate acum să disperseze o cît de mică parte din eforturile îndreptate în sectoarele-cheie pentru a le crea amenajări edilitare pe măsura numărului lor actual. Avem un tineret de aur — îmi declara primarul Hanoiului. Și vom avea buni ingineri, specialiști de nădejde.

I-am dat dreptate atunci cînd i-am întîlnit pe unii dintre ei acolo, în satele adăpostite, străduindu-se să învețe cît mai mult și cît mai bine, în ciuda condițiilor neînchipuit de grele. Totdeauna gata de luptă — și nu de puține ori pe zi apăreau avioanele dușmane — așternînd formule și idei științifice pe foi făcute din saci de hîrtie, experimentîndu-și lucrările pe aparate alcătuite de multe ori din echipamentul electronic al reactoarelor doborîte de ei înșiși, ajutîndu-i pe țărani fie pe ogor, fie învățîndu-i carte, reparînd unelte din gospodărie și utilajul cooperativei, cultivînd ei singuri tot ceea ce aveau nevoie pentru hrană, acești studenți mai găseau timp să pună la punct metode și soluții noi, ingenioase, de mare folos uzinelor în condițiile deosebite, de război, în care lucrau. Cît despre profesorul Xien, omul ce nu-și uită nici acum prietenii români cu care a colaborat împreună la Dubna, își găsea răgazul necesar pentru a elabora noi ipoteze și teorii ale microcosmosului atomului, preluate apoi de diverse reviste străine de prestigiu și, pe această cale, chiar de publicații americane.

Nu mai am însă nici o veste de la Nguyen Van Man și Tran Ngoc Y. Nu am să uit niciodată clipa în care, la peste zece mii de kilometri depărtare de țară, acești doi prieteni m-au primit cu urări rostite în cea mai curată limbă românească. Era la Haifong. Fabrica de ciment lucra zi și noapte, chiar și în timpul bombardamentelor, deoarece, așa cum îmi spuneau, pe bună dreptate, prietenii mei, refacerea uzinelor, a podurilor și drumurilor distruse, construirea de adăposturi pentru populație, totul se făcea cu cimentul produs de ei și tovarășii lor. Învățaseră la noi, în România. Mînuiau utilaje produse de muncitorii noștri, asamblate și puse în funcțiune de specialiștii români și vietnamezi. Și, dintr-o